

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

SES EĞİTİMİ ÇALIŞMALARININ
POLİTİKACILARIN KONUŞMA BECERİLERİNE ETKİSİ

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan
Demet GÜRHAN

Ankara
Ocak, 2013

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

SES EĞİTİMİ ÇALIŞMALARININ
POLİTİKACILARIN KONUŞMA BECERİLERİNE ETKİSİ

DOKTORA TEZİ

Demet GÜRHAN

Danışman: Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN

Ankara
Ocak, 2013

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Demet GÜRHAN'nın “Ses Eğitimi Çalışmalarının Politikacıların Konuşma Becerilerine Etkisi” başlıklı tezi, 15.02.2013 tarihinde, jürimiz tarafından Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan:

Üye (Tez Danışmanı): Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN

Üye: Prof. Dr. Salih AKKAŞ

Üye: Prof. Dr. Hasan BACANLI

Üye: Prof. Mustafa YURDAKUL

Üye: Prof. Dr. Aytekin ALBUZ

“Konuş, kim olduğunu söyleyeyim”.

Sokrates

ÖNSÖZ

İletişim; bilginin, duygu ve düşüncenin paylaşılma sürecidir. İnsanlar arası iletişimin en önemli unsuru konuşmadır ve konuşma gücünü sestten alır. Siyasal iletişimde de konuşma ve ses iletişimin önemli bir boyutunu oluşturur. Ülke yönetiminin temelini oluşturan siyasal iletişim yoluyla, politikacıların geniş kitleleri sözlü ve yazılı olarak ikna etmeleri, kendilerini desteklemeye yönlendirmeleri gerekmektedir. Politikacıların etkili konuşmalar yapabilmeleri ise onların birtakım nitelikleri taşımasıyla olanaklı hale gelir.

Bu tez konusu belirlenirken politikacıların ses ve konuşma eğitimi ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalar araştırılmış, bu araştırmalardan ülkemizde siyasal iletişimde ses ve konuşma üzerine doktora düzeyinde yapılmış bir çalışmanın yapılmadığı görülmüştür.

Araştırma, parlamentoda grubu bulunan siyasal partilerin ses ve konuşmayı en yoğun kullanan milletvekillerinden altısının konuşma örneklerinin alınarak uzmanlar tarafından değerlendirilmesi, arkasından sekiz hafta süreyle ses eğitimi verilmesi ve uygulama sonrası alınan konuşma örneklerinin yeniden uzmanlar tarafından değerlendirilmesiyle gerçekleştirilmiştir.. Tezin kavramsal çerçevesini oluşturmadan önce literatür taraması yapılmıştır. Bilkent, Gazi, Ankara ve Orta Doğu Teknik Üniversitelerinin kütüphaneleri ile elektronik ortamda bilimsel makale ve çalışmalar taranmıştır. Ulaşılan çalışmalar daha çok öğretmen, öğretim üyesi, radyo ve televizyon öğrencileri ve cevaplama servisi çalışanları üzerine yapılan çalışmalardır. Siyasal iletişim üzerine yapılan çalışmalar yok denecek kadar azdır. Araştırmada uygulanan yöntem belirlenmeden önce benzer çalışmalar incelenmiştir. Bu benzer çalışmalar genellikle kendi ülkelerinin koşullarına uygun olarak geliştirilmiş örneklerdir. Burada da yöntem belirlerken kendi ülkemizin koşulları ve üniversitelerde benzer konularda yapılan araştırmalar esas alınmıştır.

Tezin kavramsal çerçevesinde, sesin oluşumu ve konuşma ile ilgili bilimsel gelişmelerin bir özeti yapılarak araştırmanın bilimsel tabanı oluşturulmuştur.

Uygulama aşamasında Türkiye Büyük Millet Meclisi 23. Dönem milletvekillerinden altısı çalışmaya davet edilmiştir. Önceden belirlenen konuşma metinleri okutularak konuşma kayıtları alınmıştır. Daha sonra sekiz haftalık ses eğitimi uygulaması yapılmış, ardından yine önceden belirlenen konuşma metinler okutularak kayda alınmıştır. Ön ve son okuma kayıtları üç uzman tarafından 12 ayrı madde çerçevesinde değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonuçları Gazi Üniversitesinde istatistik alanındaki bir uzman tarafından güvenilirlik testine tabi tutulmuş, çıkan değerlendirme sonuçları ses eğitiminin politikacılar üzerindeki olumlu etkisinin anlamlı bir düzeyde yüksek olduğunu göstermiştir. Bu çalışmanın, yalnızca ses eğitimi açısından değil, demokratikleşme sürecinde olan ülkemizde siyasal iletişim açısından da bir boşluğu doldurduğuna inanılmaktadır.

Çalışmalar sırasında, tezin her aşamasında ilgi, destek ve yardımını esirgemeyen hocam Prof. Dr. Ayşe Meral Töreyin'e, tezimin eğitim bilimleri açısından niteliğini sağlamak için bilgi ve görüşlerine başvurduğum Prof. Dr. Hasan Bacanlı'ya, tez değerlendirme kurulunda bulunan ve katkılarıyla yol gösteren Prof. Dr. Salih Akkaş'a yürekten teşekkür ederim.

Bu tezin araştırma alanını oluşturan, parlamentoda yoğun iş trafiği içinde değerli zamanlarını ayırarak sekiz hafta boyunca, bir dakika bile aksatmaksızın Ankara Üniversitesi Devlet Konservatuarı'na gelerek bilimsel çalışmalara önem verdiklerini her fırsatta gösteren, ülkemizde politik konuşma ve siyasal iletişimde sesin önemini benimsemiş değerli milletvekillerine en derin şükranlarımı sunarım.

İstatistik verilerinin oluşturulmasında değerli katkılarını esirgemeyen Öğr. Gör. Dr. İsmail Karakaya'ya, araştırmanın konuşma ile ilgili bölümlerini oluştururken görüşlerine başvurduğum Murat Akar, Gülgün Kutlu ve Murat Atak hocalarım ile uygulamaların oluşturulması ve değerlendirilmesi sırasındaki yardım ve desteklerinden dolayı Prof. Mustafa Yurdakul, Prof. Dr. Hasan Yener ve Prof. Dr. Alemdar Yalçın'a teşekkürlerimi sunarım.

Tezime katkı sağlayan dostlarıma ve sevgili aileme sonsuz teşekkürlerimle...

Demet GÜRHAN

Ankara 2013

ÖZET

SES EĞİTİMİ ÇALIŞMALARININ POLİTİKACILARIN KONUŞMA BECERİLERİNE ETKİLERİ

GÜRHAN, Demet

Doktora, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN

Ocak-2013, 148 sayfa

Bu araştırma, politikacıların ses eğitimi çalışmalarıyla ses eğitiminin temel unsurları olan duruş, solunum, fonasyon, rezonans ve artikülasyon egzersizleri yoluyla ses kusurlarını gidermek ve konuşma becerilerini geliştirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma, politikacıların ses sorunlarını gidermeye yardımcı olarak etkili konuşma becerilerine katkı sağlamaya ve ses eğitiminin işlevsel bir nitelik kazanmasına katkıda bulunmaya yöneliktir.. Araştırmada kullanılan ses eğitimi uygulamalarının, konuşma ile ilgili diğer meslek gruplarındaki bireylere yönelik yapılacak yeni araştırmalara örnek olacağı ve birden fazla disipline katkı sağlayacağı beklenmektedir.

Araştırmada konuya uygun olan tek denekli araştırma yöntemlerinden AB modeli kullanılmıştır. Araştırmada veriler deneysel yöntem kullanılarak elde edilmiştir.

Çalışma grubu olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde 50 ve daha fazla milletvekili bulunduran iki muhalefet partisinden toplam altı milletvekili belirlenmiştir. Bu altı milletvekili, araştırmacı tarafından partilerin grup başkan vekillerine yazılan dilekçe sonucunda ses eğitimi uygulamalarına katılmak isteyenlerin içinden müzikal algı ölçümü yapılarak uygun olanların belirlenmesiyle oluşturulmuştur.

Araştırmada, 12 öğeden oluşan davranış gözlem formu ön test ve son test ölçme aracı olarak kullanılmıştır. Bu form üç ses eğitimi, bir iletişim ve bir de konuşma

eğitimi alanlarında uzman beş ğretim elemanının görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır.

Sekiz hafta süren deneysel işlemde katılımcılara solunum, fonasyon, rezonans, artikülasyon ve duruş basamaklarını içeren ses eğitim uygulanmıştır. Uygulama öncesinde ve sonrasında davranış gözlem formu ile nicel veriler toplanmıştır.

Verilerin sınıf içi korelasyon analizine göre işlenmesi sonucunda, katılımcılara uygulanan ses eğitimiyle, davranış gözlem formundaki 12 davranışta da olumlu yönde ve anlamlı derecede yüksek oranda gelişme olduğu saptanmıştır. Bu sonuç, ses eğitimi uygulamalarının politikacıların konuşma becerileri üzerinde olumlu yönde etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Ses Eğitimi, Politikacılar, İletişim, Mzik, Mzik Eğitimi.

ABSTRACT

THE EFFECT OF VOICE TRAINING ON THE SPEAKING SKILLS OF POLITICIANS

GÜRHAN, DEMET

Ph.D, Science of Music Education

Advisor: Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN

January-2013, 148 pages

This research has been realized so as to improve speaking skills and eliminate the vocal defects of politicians via posture, respiration, phonation, resonance and articulation exercises which are the basic features of vocal training.

The research is of importance in terms of contributing to eliminating the vocal problems faced by politicians and thus, making it possible for them to use effective speaking skills as well as contributing to the utilization of vocal training. The vocal training practices used in the research are expected to set an example in further future research conducted on people in other professions that have a close connection with speaking skills and thus, contribute to multiple disciplines.

Among the single respondent research techniques that are relevant to this particular research, the AB model has been used. In the research, data has been provided through experimental method.

From each of the political parties in the Turkish parliament which have fifty or more members, six have been chosen. These six parliament members have been chosen through a petition addressed to the group representative of each party. After having volunteered to participate in the research process, the ones who were willing to take part in the vocal training sessions have been tested via a musical perception measurement test.

In the research, the Behaviour Observation Form composed of 12 items has been used as the mean of measurement in the initial and final tests. This form has been designed by three vocal coaches, one communications expert and one speech consultant; in total five experts.

During the experimentation procedure, the participants have been trained in terms of respiration, phonation, resonance, articulation and pauses. Prior to the application and after its completion, behaviour observation form was filled in so as to collect quantitative data.

Once the data has been analyzed according to the correlation analysis, it became evident that through the vocal training that the participants received, there has been an improvement in the 12 behaviour patterns listed in the behaviour observation form. Thus, the research has revealed that vocal training practices have had a positive effect on the speaking skills of the politicians who participated in the test

Key Words: Voice Training, Politicians, Communication, Music, Music Education.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvii
TABLolar LİSTESİ.....	xviii
 1.BÖLÜM	
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Alt Problemler.....	2
1.3. Araştırmanın Amacı.....	3
1.4. Araştırmanın Önemi.....	3
1.5. Tanımlar.....	4
 2.BÖLÜM	
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1. Ses Eğitimi.....	6
2.1.1. Solunum.....	8
2.1.2. Fonasyon.....	11
2.1.3. Rezonans.....	12
2.1.4. Artikülasyon (Boğumlama).....	14
2.1.4.1. Söyleyiş ve Boğumlama Bozuklukları.....	16
2.1.5. Vücut Duruşu.....	20
2.2. Ses ve Konuşma.....	21
2.2.1. Konuşma Hızı.....	26
2.2.2. Sözsüz İletişim-Beden Dili.....	27
2.2.2.1. Jest ve Mimikler.....	28
2.2.2.2. Duruş.....	29
2.2.2.3. Göz Teması.....	30
2.2.3. İçtelik.....	30

2.2.4. Özgüven.....	31
2.2.5. Konuşma Yerine Çıkış.....	31
2.2.6. Heyecan.....	32
2.3. Ses Sağlığı ve Bakımı.....	33
2.4. Politika, Ses ve Konuşma.....	36
.	
3. BÖLÜM	
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR VE YAYINLAR.....	40
4. BÖLÜM	
YÖNTEM	
4.1. Araştırmanın Modeli	48
4.2. Çalışma Grubu.....	49
4.3. Verilerin Toplanması.....	49
4.3.1. Gözlem Formu	50
4.3.2. Uygulama Basamakları.....	51
4.3.3. Uygulama(Deneysel İşlem).....	53
4.4. Verilerin Çözümlemesi.....	66
4.5. Araştırma Deseni.....	69
5. BÖLÜM	
BULGULAR VE YORUMLAR	
5.1. Uygulama Öncesi ve Sonrası Bulgular.....	71
5.2. Alt Problemlere İlişkin Bulgular.....	80
5.2.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	80
5.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	86
5.2.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	94
5.2.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	101
5.2.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	113
6. BÖLÜM	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	125
6.1. Sonuçlar.....	125
6.2. Öneriler.....	127

KAYNAKÇA.....	129
EKLER.....	139
EK-1 Davranış Gözlem Formu.....	141
EK-2 İzin Yazısı.....	143
EK-3 Okutulan Metinler.....	145

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 5.1. Birinci Katılımcı Genel Başarı Puan Grafiği.....	71
Grafik 5.2. Birinci Katılımcının Ölçülen Davranışlardaki Gelişimi.....	71
Grafik 5.3. İkinci Katılımcı Genel Başarı Puan Grafiği.....	72
Grafik 5.4. İkinci Katılımcının Ölçülen Davranışlardaki Gelişimi.....	73
Grafik 5.5. Üçüncü Katılımcı Genel Başarı Puan Grafiği.....	74
Grafik 5.6. Üçüncü Katılımcının Ölçülen Davranışlardaki Gelişimi.....	74
Grafik 5.7. Dördüncü Katılımcı Genel Başarı Puan Grafiği.....	75
Grafik 5.8. Dördüncü Katılımcının Ölçülen Davranışlardaki Gelişimi.....	76
Grafik 5.9. Beşinci Katılımcı Genel Başarı Puan Grafiği.....	77
Grafik 5.10. Beşinci Katılımcının Ölçülen Davranışlardaki Gelişimi.....	77
Grafik 5.11. Altıncı Katılımcı Genel Başarı Puan Grafiği.....	78
Grafik 5.12. Altıncı Katılımcının Ölçülen Davranışlardaki Gelişimi.....	79
Grafik 5.13. Birinci Katılımcı Doğru Yerde ve Biçimde Soluk Alma	80
Grafik 5.14. İkinci Katılımcı Doğru Yerde ve Biçimde Soluk Alma	80
Grafik 5.15. Üçüncü Katılımcı Doğru Yerde ve Biçimde Soluk Alma	81
Grafik 5.16. Dördüncü Katılımcı Doğru Yerde ve Biçimde Soluk Alma	81
Grafik 5.17. Beşinci Katılımcı Doğru Yerde ve Biçimde Soluk Alma	82
Grafik 5.18. Altıncı Katılımcı Doğru Yerde ve Biçimde Soluk Alma	82
Grafik 5.19. Birinci Katılımcı Solumum Kontrolü Sağlama	83
Grafik 5.20. İkinci Katılımcı Solumum Kontrolü Sağlama	84
Grafik 5.21. Üçüncü Katılımcı Solumum Kontrolü Sağlama.....	84
Grafik 5.22. Dördüncü Katılımcı Solumum Kontrolü Sağlama	85
Grafik 5.23. Beşinci Katılımcı Solumum Kontrolü Sağlama.....	85
Grafik 5.24. Altıncı Katılımcı Solumum Kontrolü Sağlama	86
Grafik 5.25. Birinci Katılımcı Konuşmaya Doğru Atak ile Başlama.....	86
Grafik 5.26. İkinci Katılımcı Konuşmaya Doğru Atak ile Başlama	87
Grafik 5.27. Üçüncü Katılımcı Konuşmaya Doğru Atak ile Başlama.....	87
Grafik 5.28. Dördüncü Katılımcı Konuşmaya Doğru Atak ile Başlama.....	88
Grafik 5.29. Beşinci Katılımcı Konuşmaya Doğru Atak ile Başlama	88
Grafik 5.30. Altıncı Katılımcı Konuşmaya Doğru Atak ile Başlama	89

Grafik 5.31. Birinci Katılımcı Vurgu ve Tonlamalarla Konuşmayı Etkili Hale Getirme.....	90
Grafik 5.32. İkinci Katılımcı Vurgu ve Tonlamalarla Konuşmayı Etkili Hale Getirme.....	90
Grafik 5.33. Üçüncü Katılımcı Vurgu ve Tonlamalarla Konuşmayı Etkili Hale Getirme.....	91
Grafik5.34. Dördüncü Katılımcı Vurgu ve Tonlamalarla Konuşmayı Etkili Hale Getirme.....	92
Grafik 5.35. Beşinci Katılımcı Vurgu ve Tonlamalarla Konuşmayı Etkili Hale Getirme.....	92
Grafik 5.36. Altıncı Katılımcı Vurgu ve Tonlamalarla Konuşmayı Etkili Hale Getirme.....	93
Grafik 5.37. Birinci Katılımcı Sesini Doğru Rezonans Bölgelerinde Büyütme.....	94
Grafik 5.38. İkinci Katılımcı Sesini Doğru Rezonans Bölgelerinde Büyütme.....	94
Grafik 5.39. Üçüncü Katılımcı Sesini Doğru Rezonans Bölgelerinde Büyütme ...	95
Grafik 5.40. Dördüncü Katılımcı Sesini Doğru Rezonans Bölgelerinde Büyütme.....	95
Grafik 5.41. Beşinci Katılımcı Sesini Doğru Rezonans Bölgelerinde Büyütme.....	96
Grafik 5.42. Altıncı Katılımcı Sesini Doğru Rezonans Bölgelerinde Büyütme.....	96
Grafik 5.43. Birinci Katılımcı Konuşmayı Doğal, Rahat ve Canlı (Monotonluktan Uzak) Sürdürme.....	97
Grafik 5.44. İkinci Katılımcı Konuşmayı Doğal, Rahat ve Canlı (Monotonluktan Uzak) Sürdürme.....	98
Grafik 5.45. Üçüncü Katılımcı Konuşmayı Doğal, Rahat ve Canlı (Monotonluktan Uzak) Sürdürme.....	98
Grafik 5.46. Dördüncü Katılımcı Konuşmayı Doğal, Rahat ve Canlı (Monotonluktan Uzak) Sürdürme.....	99
Grafik 5.47. Beşinci Katılımcı Konuşmayı Doğal, Rahat ve Canlı (Monotonluktan Uzak) Sürdürme.....	99
Grafik 5.48. Altıncı Katılımcı Konuşmayı Doğal, Rahat ve Canlı (Monotonluktan Uzak) Sürdürme.....	100
Grafik 5.49. Birinci Katılımcı Konuşmada Anlaşılabilirliği (Artikülasyon) Sağlama.....	101
Grafik 5.50. İkinci Katılımcı Konuşmada Anlaşılabilirliği (Artikülasyon) Sağlama.....	101
Grafik 5.51. Üçüncü Katılımcı Konuşmada Anlaşılabilirliği (Artikülasyon) Sağlama....	102
Grafik 5.52. Dördüncü Katılımcı Konuşmada Anlaşılabilirliği (Artikülasyon) Sağlama...	103

Grafik 5.53. Beşinci Katılımcı Konuşmada Anlaşılabilirliği (Artikülasyon) Sağlama	103
Grafik 5.54. Altıncı Katılımcı Konuşmada Anlaşılabilirliği (Artikülasyon) Sağlama	104
Grafik 5.55. Birinci Katılımcı Konuşmada Yöresel Şiveyi Kullanmamaya Özen Gösterme.....	105
Grafik 5.56. İkinci Katılımcı Konuşmada Yöresel Şiveyi Kullanmamaya Özen Gösterme	105
Grafik 5.57. Üçüncü Katılımcı Konuşmada Yöresel Şiveyi Kullanmamaya Özen Gösterme	106
Grafik 5.58. Dördüncü Katılımcı Konuşmada Yöresel Şiveyi Kullanmamaya Özen Gösterme	107
Grafik 5.59. Beşinci Katılımcı Konuşmada Yöresel Şiveyi Kullanmamaya Özen Gösterme.....	107
Grafik 5.60. Altıncı Katılımcı Konuşmada Yöresel Şiveyi Kullanmamaya Özen Gösterme.....	108
Grafik 5.61. Birinci Katılımcı Konuşma Hızını Olağan Sınırlarda Sürdürme (Dakikada 125-175 sözcük).....	109
Grafik 5.62. İkinci Katılımcı Konuşma Hızını Olağan Sınırlarda Sürdürme (Dakikada 125-175 sözcük).....	109
Grafik 5.63. Üçüncü Katılımcı Konuşma Hızını Olağan Sınırlarda Sürdürme (Dakikada 125-175 sözcük).....	110
Grafik 5.64. Dördüncü Katılımcı Konuşma Hızını Olağan Sınırlarda Sürdürme (Dakikada 125-175 sözcük).....	111
Grafik 5.65. Beşinci Katılımcı Konuşma Hızını Olağan Sınırlarda Sürdürme (Dakikada 125-175 sözcük).....	111
Grafik 5.66. Altıncı Katılımcı Konuşma Hızını Olağan Sınırlarda Sürdürme (Dakikada 125-175 sözcük).....	112
Grafik 5.67. Birinci Katılımcı Konuşma Sırasında Jest ve Mimiklerini Doğru ve Uygun Şekilde Kullanma.....	113
Grafik 5.68. İkinci Katılımcı Konuşma Sırasında Jest ve Mimiklerini Doğru ve Uygun Şekilde Kullanma.....	113
Grafik 5.69. Üçüncü Katılımcı Konuşma Sırasında Jest ve Mimiklerini Doğru ve Uygun Şekilde Kullanma.....	114
Grafik 5.70. Dördüncü Katılımcı Konuşma Sırasında Jest ve Mimiklerini Doğru ve Uygun Şekilde Kullanma.....	115

Grafik 5.71. Beşinci Katılımcı Konuşma Sırasında Jest ve Mimiklerini Doğru ve Uygun Şekilde Kullanma.....	115
Grafik 5.72. Altıncı Katılımcı Konuşma Sırasında Jest ve Mimiklerini Doğru ve Uygun Şekilde Kullanma	116
Grafik 5.73. Birinci Katılımcı Konuşma Süresince Kendinden Emin Bir Duruş, Tavrı Sergileme	117
Grafik 5.74. İkinci Katılımcı Konuşma Süresince Kendinden Emin Bir Duruş, Tavrı Sergileme	117
Grafik 5.75. Üçüncü Katılımcı Konuşma Süresince Kendinden Emin Bir Duruş, Tavrı Sergileme	118
Grafik 5.76. Dördüncü Katılımcı Konuşma Süresince Kendinden Emin Bir Duruş, Tavrı Sergileme.....	119
Grafik 5.77. Beşinci Katılımcı Konuşma Süresince Kendinden Emin Bir Duruş, Tavrı Sergileme	119
Grafik 5.78. Altıncı Katılımcı Konuşma Süresince Kendinden Emin Bir Duruş, Tavrı Sergileme.....	120
Grafik 5.79. Birinci Katılımcı Hissettiklerini Vücut Pozisyonuna Dökebilme.....	121
Grafik 5.80. İkinci Katılımcı Hissettiklerini Vücut Pozisyonuna Dökebilme	121
Grafik 5.81. Üçüncü Katılımcı Hissettiklerini Vücut Pozisyonuna Dökebilme.....	122
Grafik 5.82. Dördüncü Katılımcı Hissettiklerini Vücut Pozisyonuna Dökebilme....	122
Grafik 5.83. Beşinci Katılımcı Hissettiklerini Vücut Pozisyonuna Dökebilme.....	123
Grafik 5.84. Altıncı Katılımcı Hissettiklerini Vücut Pozisyonuna Dökebilme.....	123

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2. 1. Nefes Alıp-Verme Mekanizması.....	9
Şekil 4.1. Araştırma Deseni.....	58
Şekil. İnsanda Solunum Sistemi.....	122
Şekil. Ses Telleri Nefes Alırken Açık (Resim A), Ses Çıkarken Kapalı (Resim B)....	122

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4. 1. Deney Öncesi ve Deney Sonrası Puanlayıcıların Sınıfiçi Korelasyon Katsayıları	56
---	----

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Doğumda ıgıllklar atarak kullanılmaya başlanan, varlığın kanıtlanması ve iletişim için çok önemli olan sesin, bilinçli ve dikkatli bir şekilde kullanılması gerekir. Ses tonu iletişimde en çok dikkat çeken unsurlardan birisidir. Kısa bir konuşma bireyin kişiliğı ve ne hissettiğı hakkında çok şey söyleyebilir. Cızırtılı, tiz, titreyen ya da kısık bir sesin uzun süre dinlenilir ve etkili olması beklenemez.

Oysaki güçlü ve güvenli ses tonuyla konuşarak kişilerin hayranlığı kazanılabilir. Programlı bir ses eğitimi süreci ile sesin korunması, sesin konuşma ve şarkı söylemede etkili kullanılabilmesi sağlanabilir.

Profesyonel ses kullanıcıları terimi aktör, müzisyen, öğretmen, din adamları, satış elemanları, politikacılar, radyo-televizyon yayıncıları için kullanılır. Bu kişiler seslerinden yararlanırlar. Bazı profesyonel ses kullanıcıları ses eğitimi veya müzik öğretmenlerinden yardım aldığı gibi kulak-burun-boğaz uzmanları veya konuşma dil patolojisi uzmanlarından yardım alırlar. Profesyonel ses kullanıcı bayan ve erkek seslerinin sıklıkla ve normal limitlerin ötesinde, yoğun ve yanlış kullanılması ses kısıklığı ve gırtlak yıpranmalarına sebep olur. Bu tarz durumlarla sıklıkla politikacılarda karşılaşmaktadır. Onlar özellikle seçim kampanyalarında seslerini yoğun bir biçimde kullanmaktadırlar. Bu durum başkan Clinton'un kampanya konuşmalarında görülmüştür. (Bone ve McFarlane, 2000)

Türkiye'de lisans düzeyinde ses eğitimi dersleri; eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde, konservatuarlarda, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde verilmektedir. Üniversitelerin diğer bölümlerindeki öğrenciler bazı üniversitelerde,

ancak seçmeli ders olarak bu dersten yararlanmaktadırlar. Ayrıca çok sayıda özel eğitim kurumu ücretli ses eğitim dersi vermektedir. Ancak, bunlardan faydalanabilen kişi sayısı oldukça sınırlıdır. Ses eğitimi çalışmalarının sadece sanat alanında eğitim gören kişilerle sınırlı kalmadan, sesini etkin ve etkili bir şekilde kullanması gereken değişik meslek gruplarının sağlıklı iletişim kurabilmeleri için de gerekli olduğu gözlemlenmiştir.

Sesini, ses sağlığını özenle koruyarak ve kullanarak başarı kazanması gereken gruplardan birisi de siyaset biliminin uygulayıcıları olan politikacılarıdır. Politikanın en önemli malzemesi, özgür düşünceleri ve bu düşüncelerin topluma ikna edici, motivasyon sağlayıcı etkin bir biçimde anlatılması için gerekli olan konuşmadır. Politikacılar, çoğunlukla diksiyon derslerini etkili iletişim becerileri için yeterli görmektedirler. Ancak diksiyon ve etkili konuşma derslerinin uygulandığı birçok özel eğitim kuruluşunun konuşma dersleri programına bakıldığında, ses eğitiminin diksiyon çalışmalarının alt bir basamağı olarak ele alındığı görülmektedir. Oysaki diksiyon çalışmaları; duruş, solunum, fonasyon, rezonans ve artikülasyon öğelerinin yani ses eğitiminin temel öğelerinin birleşimiyle etkinlik kazanabilir.

1.1. Problem Durumu

Ses eğitimi uygulamaları, politikacıların konuşma becerileri üzerinde etkili midir?

1.2. Alt problemler

Ana soruyla bağlantılı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1- Solunum egzersizleriyle amaçlanan, doğru yerde ve doğru biçimde soluk alma ile solunum kontrolü sağlama çalışmaları politikacıların konuşma becerileri üzerinde etkili midir?

2- Solunum ve söz bağlantısının oluşturulacağı fonasyon çalışmaları, konuşmaya doğru atak ile başlama, vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme eğitimi politikacıların konuşma becerileri üzerinde etkili midir?

3- Sesin rezonatör bölgelere gönderilerek tını kazandırılması çalışmaları, sesini doğru rezonans bölgelerinde büyütme, konuşmayı doğal, rahat ve canlı (monotonluktan uzak) sürdürme çalışmaları, politikacıların konuşma becerileri üzerinde etkili midir?

4- Artikülasyon çalışmalarına yönelik yapılan egzersizler, konuşmada anlaşılabilirliği (artikülasyon) sağlama, konuşmada yöresel şiveyi kullanmama diyalekt, konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürme (dakikada 125-175 sözcük) politikacıların konuşma becerileri üzerinde etki midir?

5- Duruş ve beden diline yönelik yapılan egzersizlerle amaçlanan, konuşma sırasında jest ve mimiklerini doğru ve uygun şekilde kullanma, konuşma süresince kendinden emin bir duruş, tavır sergileme, hissettiklerini vücut pozisyonuna dökebilme (beden dili) politikacıların konuşma becerileri üzerinde etkili midir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ses eğitimi uygulamalarının politikacıların konuşma becerilerine etkisini belirlemektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

1- Bu araştırma, politikacıların ses sorunlarını gidermeye yardımcı olarak etkili konuşma becerilerine katkı sağlamak amacıyla yapılmış Türkiye’deki ilk çalışma olması bakımından önemlidir.

2- Araştırmada kullanılan ses eğitimi uygulamalarının konuşma ile ilgili diğer meslek gruplarındaki bireylere yönelik yapılacak yeni araştırmalara örnek teşkil etme ve birden fazla disipline katkı sağlama olasılığı bakımından önemlidir.

3- Bu araştırma, ses eğitiminin işlevsel bir nitelik kazanmasına katkıda bulunacağı olasılığıyla önemlidir.

1.5. Tanımlar

Tez içerisinde kullanılan aşağıdaki terimler, karşısındaki anlamı içerecek biçimde kullanılmıştır.

Arpej: Akor seslerini birlikte çalmaktansa açarak art arda çalmak veya söylemek. Arp gibi çalmak. Kırık düzen, kalıp düzenin karşısı. (İlyasoğlu, 2003: 299).

Artikülasyon: Boğumlama (Egüz, 1991: 52)

Boğumlanma; ciğerlerden gelen havanın, ağız ve burundaki çeşitli nokta ve bölgelerde engellenmeye uğrayarak ses olarak çıkması, telaffuz. (TDK, 1998: 323)

Diyafram: Mideden göğüsle ayrılan ciğerlerin tam altındaki şemsiye şeklindeki kas. (Linver, 1997: 88)

Ekspirasyon: akciğerlerdeki havanın dışarı verilmesi, soluk verme. (Kocatürk, 2005:304)

Farinks: ağız ve burun boşluklarının arka yüzü. naso-farinks burun arkası kısmı, oro-farinks ise ağzın arka kısmıdır. (<http://www.saglikdanis.com/sozlukgoster.asp?id=6617>)

Fonasyon: Seslenim, vokal kasların titreşimi ile seslerin üretilmesidir.(Özgür, 2003:11)

Foniatri: Tıbbın ses ve konuşma bozukluklarıyla ilgilenen uzmanlık dalı (Egüz, 1991)

İnspirasyon: Havanın burun yoluyla akciğerlere çekilmesi, soluk alma. (Kocatürk, 2005:432)

Larinks: Gırtlak (larinks), dil kökünden nefes borusunun (trakea) başlangıcına kadar uzanan, iç yüzeyi mukoza ile örtülü, duvarı ise ve bazı kıkırdaklardan yapılmış bir tüptür. Gırtlak, boyunda 3-6. boyun omurları hizasındadır. Erkeklerde 44 mm. boyunda, 43 mm. enindeyken, kadınlarda 36 mm. boyunda ve 41 mm. enindedir. Gırtlak hareketli bir organdır. Yapısında ses tellerini taşıdığı gibi, üst [solunum](#) yollarının önemli bir geçidi olma özelliğini de gösterir. (<http://www.saglik.im/girtlak-larinks/01.07.2010>)

Maske: Kafa rezonansının tümü. (Kolçak, 1998: 97)

Müzik Yeteneği: Müzik yeteneğine sahip olma, temelde, müzikal olma ile eş anlamlıdır. Müzikalite, müziğin kendi öz etkilerini yaşama ve müziksel anlatımları fiziksel ve estetik yapı değerleri yönünden algılayıp değerlendirme ihtiyacı, bu ihtiyacı giderme gücü ve bu gücü kullanma yeteneği olarak tanımlanabilir.(Uçan, 2005: 17)

Rezonans: Düzgün itmelerin etkisiyle bir sanınım genliğinin artışı, titreşim. (Zeren, 1997: 243).Tınlama, yankılanma.

Ses Eğitimi: Bireylere konuşma ve/veya şarkı söylemede seslerini doğru, etkili ve güzel kullanabilmeleri için gereken davranışların kazandırıldığı, içinde konuşma, şarkı söyleme ve şan eğitimi gibi alt ses eğitimi basamaklarını barındıran, disiplinler arası bir özel alan eğitimidir. (Töreyn, 2008: 82)

Ses Hijyeni: Ses hijyeni, tıpkı ağız hijyeni gibi kişisel olarak takip etmemiz ve günlük hayatımız sırasında uymamız gereken bir çeşit davranışlar topluluğudur. Belirli şeyleri yaparak ve belirli şeyleri de yapmayarak sesimizin daha sağlıklı olmasını, daha az ses problemi ile karşılaşmayı ve bu problemler oluştuğunda onlardan en kısa sürede kurtulmayı sağlayabiliriz. (<http://www.yeniforumuz.biz/showthread.php?384058-Ses-Hijyeni>)

Trake: Soluk borusu. (TDK, 1998: 2246)

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ses Eğitimi

Ses eğitimi; konuşmayı ve şarkı söylemeyi sağlayan, iletişimimizin vazgeçilmez unsuru olan sesin kalitesini artıran, sesin güzel, rahat, etkili, en yararlı ve uzun süre sağlıklı kullanılabilmesi için gereken becerilerin kazandırıldığı önemli bir müzik eğitimi alanıdır. Ses eğitimi uygulamalarıyla, her yaş ve her meslek grubundaki insan için bu becerilerin kazandırılması sağlanır.

“Ses eğitimi, her tür müzik eğitimi ve her düzeydeki eğitim basamağında uygulanır ve konuşma eğitimi, şarkı söyleme eğitimi, şan eğitimi ve koro eğitimi gibi ses eğitimi türlerini kapsar”(Töreyin, 2001: 122). Ses eğitimcileri, sahip olduğu bilgiler doğrultusunda öğrencilerin solfej okurken, koroda söylerken ve hatta konuşurken seslerinin sağlıklı olup olmadığını anlayabilirler (Okatan, 1995). Ses eğitimcileri özellikle öğretmenler, öğretim üyeleri, politikacılar, aktörler, profesyonel konuşmacılar, din adamları, satış elemanları ve diğer sesini etkili kullanması gereken insanlar için çok değerlidir. Onlar, sesli iletişimde kaliteyi geliştirmek için oluşturulmuş, tasarlanmış davranış değiştirme tekniklerini kullanırlar. Sesin kötü kullanımı ya da teknik zorluk şüphesi varsa, kişinin kısa bir süre şarkı söylemesi ve konuşmasının gözlemlenmesiyle önemli bilgiler edinirler. Tiyatro sanatçıları seslerini, haftada sekiz gösterim boyunca konuşmaları için ve/veya yıllarca sürebilen tiyatro çalışmaları için eğitirler. Aynı zamanda konuşmada duygusal ifadenin verilebilmesi için beden dili, konuşmada sesi en iyi şekilde kullanabilmek ve bilgi aktarımı-iletişim için duruş öğrenirler (Sataloff, 2006). Nitelikli bir ses, güzel konuşmanın temelidir. Taşer’e (2006:260) göre,

“...doğuştan gelme iyi nitelikli bir ses bile şarkı söylemek için olsun, konuşmak için olsun, kesinlikle işlenip geliştirilmelidir”. Bunun da yolu ses eğitiminden geçmektedir.

Ses eğitimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla, konuşurken ve şarkı söylerken sesini doğru, güzel, rahat ve etkili oluşturmayı ve sesini uzun süre sağlıklı kullanmaya ve korumaya ilişkin davranışlar kazandırmayı amaçlamaktadır. Ayrıca ses eğitimiyle bireye; ses oluşumu için gereken enerjinin sağlandığı solunum sisteminin, titreşimin sağlandığı larinksin, sese renk, tını ve volüm katan rezonatörlerin ve konuşma seslerini meydana getiren artikülasyonların denetimi ve eşgüdümlü kullanımına ilişkin davranışların kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu bakımdan ses eğitiminin öğelerini, solunum, fonasyon, rezonans ve artikülasyon olmak üzere dört temel davranış alanı oluşturur (Töreyin, 2008).

Seslerin boğumlanması, tonlanması, dalgalanması, yükselip alçalması ve temposunun iyi ayarlanması ses eğitimi, fonetik eğitimi sonucunda en iyi biçimini kazanır. Kelimelerin söylenişlerini yani seslerini ve müziğini iyi bilmek gerekir. (Evliyaoğlu, 1973/Stuart 2010).

Ses eğitiminde vokal egzersizlerin amacı, sesi ısıtmak ve şan tekniğini geliştirmektir. Kolçak’a (1998) göre, bu egzersizler nefesin denetim altına alınmasını, ses organlarının ve ses kaslarının güçlenmesini sağlar. Nefes alınıp depolandıktan sonra gırtlak kapatılmadan diyafram yolu ile nefes tutma becerisi, alışkanlığı kazanılır. Bütün sesleri eğitmek için aynı metot veya yöntem kullanmak mümkün değildir. Bu nedenle ses eğitimcisinin her bireyi ayrı ayrı gözlemleyip inceleyerek izleyeceği yolu belirlemelidir. “Egzersizlerde amaç, sade ve uygun egzersizlerle, nefesin pürüzsüz ve ölçülü olmasını sağlamak, diyaframın iyi kullanılmasını öğretmek, sesin rezonansını sağlamak, registerleri yerine oturtturarak sesleri birbirine perçinlemek, parlak, dolgun sesler elde etmektir”. (Kolçak, 1998: 66).

Ses eğitimi sarmal bir sisteme benzetilebilir. Ses eğitimi uygulamalarının her aşamasında, ses eğitimi öğelerine ilişkin davranışların bir bütün oluşturarak kullanılmasıyla bu sarmalın içi doldurulmuş olur. Bu öğeler aşağıdaki şekilde açıklanabilir:

2.1.1. Solunum

Soluk alıp verme, teneffüs etme solunum olarak adlandırılmaktadır. Doğru ve düzenli solunum, hayatımızı sürdürebilmenin en önemli şartı olmakla birlikte ses tekniğinin de temelini oluşturur. Sesin oluşumu sırasında ses tellerinin titreşebilmesi için gereken enerji solunum sistemiyle sağlanır. Solunum denetimi öncelikli kazanılması gereken bir davranış olduğundan ses eğitimi uygulamalarına solunum çalışmaları ile başlanır. Bu konuda çoğu politikacı ve yöneticinin etkili konuşma eğitimini yürüten, İngiltere'nin önde gelen konuşma eğitimcisi kabul edilen Cristina Stuart şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

Çoğumuz ciğerlerimizi iyi kullanamayız. Günlük hayatımızda, kısa kesik nefesler alır, ciğerlerimizin sadece üst kısmını doldururuz. Stresliyen daha hızlı nefes alırız ve ciğerlerimizi tam kapasite ile kullanamadığımız için de nefesimiz kesilir; konuşurken nefesimiz cümlelerin sonunu getirmeye bile yetmeyebilir (Stuart, 2010: 160).

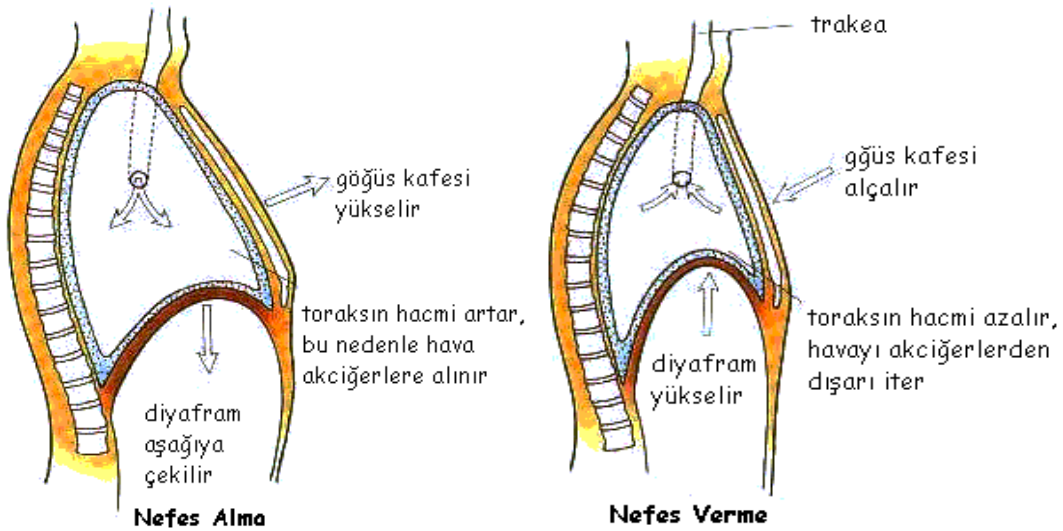
Bu durum Türkçe için daha büyük önem taşımaktadır. Çünkü Türkçe'de cümlelerin iki temel ögesinden biri kabul edilen yüklem sonda bulunmaktadır. Nefesin yetmediği durumlarda yüklem güçsüz bir nefesle seslendirileceği için anlaşılma diğer dillere göre daha da güçleşecektir (Gürzap, 2010).

Yanlış solunum alışkanlıklarıyla ses telleri, şarkı söyleme ve konuşma sırasında zorlandığından, zamanla ses telleri ve larinks kasları yorulur, ses gerginleşir ve ses problemleri oluşmaya başlar. Bu yanlış kullanımlar ses hastalıklarına neden olabilir.

Ses sistemi üflemeli bir çalgıya benzetilebilir. Onun çalışabilmesi için soluk gerekir. Konuşma ve şarkı söylemede iyi bir soluk kapasitesi; renkli, tınlı, esnek, vibratolu, uzun cümleler oluşturmayı sağlarken, ayrıca sorunsuz register geçişleri ve yüksek tonlarda ses kontrolü için oldukça önemlidir (Howerd ve Austin, 1989). Konuşmanın doğru ve etkili olabilmesi için seslerin doğru çıkarılması gerekir. Eğer solunum normal bir şekilde gerçekleşmezse seslerin çıkarılışında ve artikülasyonda sorunlar ortaya çıkar. İyi bir solunum, ses mekanizmasının işlevini tam ve doğru yapmasını sağlar. İyi bir konuşmacının akciğerlerini iyi kullanması zorunludur (Yaman,

2001). Ciğerler havaya ihtiyaç duyduğunda kaburgalar arasında duran kaburga kasları bir içe bir dışa hareket ederler. Diyafram kası önce kasılır sonra da iner ve düzleşir. Nefes alırken söz konusu kaslar rahatlar ve dinlenme konumuna geçer (Linver, 1997).

Diyafram göğüs ve karın boşluğunu birbirinden ayıran, kubbe biçiminde ve zar şeklinde bir kastır. Bu kas nefes alırken alçalarak havanın göğüs boşluğuna dolmasını, nefes verirken de -ihtiyaca göre- ağır ağır veya hızlıca eski biçimini alarak havanın boşalmasını sağlar. İkesus'a (1965) göre, Diyaframın bu hareketi, düzenli egzersizlerle geliştirilir. Diyafram, duygusal anlatımda önemli bir rol oynar. Korku, sevinç, gülme, ağlama diyaframın gerilme, kasılma ve titremesiyle oluşur.

Şekil 2. 1. Nefes Alıp-Verme Mekanizması

Diksiyon eğitiminde nefes ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi durağan nefes, ikincisi ise hareket halinde nefestir. Bu iki nefes arasındaki farkı Tiyatro sanatçısı Can Gürzap birbirinden şöyle ayırmaktadır:

Durağan nefes: Akciğerlerin nefes alması, vermesi, bir süre durduktan sonra tekrar alması vermesidir. Bu, yaşamak için bedenin yinelediği bir hareketler zinciridir. Bu eylemler dizisi durduğu anda yaşam da durur. Hareket halinde nefes ise; konuşurken, zorlu hareketler yaparken, koşarken, zıplarken, iterken kaldırırken, yani normalin üzerinde yaptığımız beden zorlamalarında gerçekleşen nefestir (Gürzap, 2010: 62).

Konuşma soluğu veya hareket halinde nefes, konuşmak ya da ses çıkarmak için alınan nefesin düzenlenmesidir. Konuşmanın hava akımı ve basıncının düzenlenmesinin sonucu gerçekleşmesi sebebi ile birçok ses ve konuşma terapisinin önemli bir kısmı konuşma soluğunun düzenlenmesine ayrılmıştır... Ses sisteminin koordinasyon bozukluğu alışkanlık veya konuşma zorluğu sebebi ile meydana gelebilir. Bazı konuşmacı hastalarda solunum sisteminin yapısal bozukluğu veya solunum sistemi hastalıkları mevcut olup, hava akımı ve basıncının düzenlenmesindeki sınırlamalarını giderecek konuşma nefesi yöntemlerini öğrenmeye ihtiyaç duyarlar (Behrman, 2007: 71).

Noktalama işaretleri cümle içindeki duraklama yerleridir. Konuşmanın devamında ve sonrasında kullanılacak nefes için bir fırsattır. Duraklama yerlerinde amaca uygun nefes alınarak hava stoku oluşturulmalı ve kullanılmalıdır.

Dinleyicilere sesin duyurulabilmesi için nefes desteği gerekir. Stuart'a (2010) göre, cümlelerin sonuna kadar ses düşürülmemelidir, sesin cümle sonuna kadar nefes desteğiyle devam etmesi sağlanmalıdır. Nefes gırtlaktaki zorlanmayı giderir ve paniği önler. Bir opera şarkıcısı kadar sesi dinleyicisine duyurulabilir. Yaman'a (2007) göre, solunumu zamanında yapabilen bir konuşmacı iyi bir konuşmacıdır. Solunum problemi olan kişilerde konuşma yavaş ve sıkıcı olur.

Saf hava kanı temizleyen, ses tellerini titreşime getiren bir kuvvettir (Casson, 2000). Konuşmanın temeli işte bu havadır ve bu hava diyafram kasıyla yönlendirilmelidir. Selçuker ve Ada'ya göre (2009), nefes alırken diyafram kası aşağıya doğru esnemelidir. Böylece ciğerler aşağıya doğru genişler ve alt loplara bol miktarda hava dolar. Hem sağlık için hem de konuşma için bu şekilde nefes alınmalıdır. Kapasitenin altında nefes alındığında konuşma bozulur, sürekli titreyen ve gereksiz duraklayan bir konuşma oluşur. "Diyafram, sesin doğru, düzenli ve uzun süreli akışını denetlerken anlatımda da duygusal olanaklar sağlar." (Say, 2002:168). Göğüş'e (1996) göre, diyaframla sesin bağlantısı çok önemlidir. Diyafram basıncıyla birlikte ses ağzın ön kısmında ve rezonans bölgelerinde tınlayarak oluşur. Sesin aşağıya

düşmemesi -pozisyonu yitirmemesi- için diyafram ve sesin bağlantısı doğru kurulmalıdır.

Yaşamsal bir faaliyet olarak herkes soluk alıp verir. Fakat sağlıklı ve doğru solumayı bilemez. Solunum, eğitim isteyen bir faaliyettir (Evliyaoğlu, 1973). Doğal vücut sürecinin zamanla oluşturulan ve kullanılan, çaba göstererek geliştirilebilen, müdahale edilebilen bir parçasıdır (Gallivan and Andrianopoulos, 2004). Doğduğumuzda doğru refleksle oluşan solunum, zamanla unutulmakta ciğerlerin tüm kesecikleriyle soluması gerekirken kaslar faaliyetlerini yitirmektedir. Eğitimle yeniden hatırlatılmalıdır. İyi bir konuşmacı nefesini konuşma sırasında iyi kullanmayı bilmelidir. Stillings ve diğerlerine (1994) göre, “Bu da motor becerilerin eğitilmesi ile mümkündür. Bilindiği gibi motor beceriler insan beyninin beyin kabuğu olarak adlandırılan bölümünde yer almakta ve bu bölgedeki nöronlar sistemli ve sürekli bir eğitimle geliştirilebilmektedir”. Bu tezin öncelikli araştırma basamaklarından birini oluşturmaktadır. Çünkü iyi bir konuşmanın ilk önemli basamağını sağlıklı ve doğru nefes alma oluşturmaktadır.

2.1.2. Fonasyon

Bir şarkıcı ve bir konuşmacı için önemli olan ses kıvrımlarının titreşiminin havanın salınması ile koordine edildiği, sesin hava tarafından başlatıldığı algısının hissedildiği sesi elde etmektir. Bu ses üretimine fonasyon denir.

Fonasyonla ilgili olarak Çevik şöyle belirtmiştir;

Soluk verme sırasında “trakea” yoluyla akciğerlerden gelen havanın (ekspirasyon) ses tellerini titreştirmesiyle, ses üretilir... O halde ses bir üründür. Ses üretme olgusu, ses tellerinin fonasyon sırasında santral sinir sistemi tarafından değişik frekanslara göre ayarlanması ve belli kuvvetteki soluk basıncının etkisiyle bu tellerin pasif hareketleri sonucunda meydana gelir (s.32).

Gırtlakın çalışması aşağısındaki tüp (trakea) içerisindeki hava sütunu, yukarıdaki tüp (ses yolu) içerisindeki hava sütunu, iç kasların faaliyeti, dış kaslar tarafından sağlanan destek, baş ve omurganın duruşu ile etkilenir. Ses kıvrımlarının çok katmanlı yapısı ilginç bir şekilde hassas seslendirmeye uygundur; kapağı ve gövdesi ile adeta çift yapıli bir titreştirici gibi çalışır (Callaghan, 2000).

Diğer bütün müzik enstrümanlarında olduğu gibi sesin kaynağı titreşimlerdir. Titreşimleri sağlayan ses telleri larenks içinde yer alır. Bu vokal kıvrımlar birbirine yakın duran iki minik kas gibidir. Bu kaslar sesi oluşturmak için birleşirler ve nefes alma anında açılırlar. Saf ses vokal kıvrımlar düzeyinde üretilen bir vızıltı gibidir (Chapman, 2006). İşte bu sesi oluşturmaya fonasyon denir. Fonasyon, özellikle sesin doğru oluşturulması aşamasında yer aldığından oldukça önemlidir. Sesin oluşumu sırasında ses tellerinin yer aldığı larinksin ve vokal kıvrımların doğal hareketleriyle, kasılmadan kullanımı, ses eğitimi uygulamalarında kazandırılması istenen önemli davranışlardandır. Konuşma eğitiminde temel basamaklardan birini oluşturan fonasyon, konuşma bozukluklarının belirlenmesi sırasında da önemli bir ölçü olarak değerlendirilir.

İster bir arya söylensin veya bir konuşma yapılsın, ses oluşumu birçok fizyolojik sürecin etkileşmesini gerekli kılar. Seslendirme kavramı genellikle titreşen ses kıvrımlarını akla getirir. Ses kıvrımları enerjiyi iletirler; aerodinamik gücün akustik güce dönüşmesinden sorumludurlar. Ses kıvrımlarına yardımcı olarak vücudun başka bölümlerinin de konuşmaya katkısı vardır. Ses oluşumu için gerekli olan güç, göğüs ve karın tarafından sağlandıktan sonra ses kıvrımlarının üzerindeki titreştiriciler oluşan sesi insan sesine çevirir (Murry and Benninger, 2006).

2.1.3. Rezonans

Ses eğitimi uygulamalarında rezonans, sesin rezonatör bölgelerde-soluk borusu, göğüs, gırtlak bölgesi, yutak, ağız, alt çene, damak, burun ve sinüsler-yankılanarak büyümesi, tını zenginliği kazanmasıdır. Ses tellerinin titreşimiyle oluşturulan ses rezonans odacıklarından geçerek rengini kazanır.

Rezonans, “uyarıcı sistem ile rezonatörün öz frekanslarının aynı olduğu durumda oluşan zorlanmış titreşim, ya da bir rezonatörün, kendi öz frekansına uygun bir uyarıcıya gösterdiği tepki”dir (Zeren, 1997: 40).

Keman, gitar ve piyano telleri titreşerek ses çıkaran müzik aletleridir. Müzik aletlerinin şekli ve boyutları seslerini etkilemektedir. Nefesli müzik aletlerinin telleri yoktur. Ağzılıklarından içeriye üflenerek çıkan ses, boyut ve şekillerinden etkilenmektedir. Her müzik aletinin içinde bulunan hava sütunu, titreşen teller ile veya müzik aletinin içerisine üfleyen müzisyen aracılığı ile titreştirilir. Rezonatör kavramı, insan sesinin ses yolu içerisindeki havanın titretilmesi ile çıkan sesin özelliklerinin anlaşılması için önemli rol oynar. Aynı zamanda konuşma sesinin niteliklerinin belirlenmesinde önemli bir kavramdır (Behrman, 2007). Larinkste ses telleriyle oluşan ham ses, rezonatör sistemin yapısına göre belli bir renge ulaşır, güçlenir, zenginleşir ve kendine has bir renge ulaşır. Her insanın ses sistemi farklı olduğu için ses eğitiminde bu farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır (Göğüş, 2000).

Zeren’e (1997) göre, ses bölgesindeki hava hacmi, bir ucu kapatılmış silindirik bir hava sütunu gibi düşünülebilir. Böyle bir hava sütununun rezonans frekansları hesaplanabilir. Ses oluşturma sistemimizde, bu frekans bölgelerinde oluşan titreşimler rezonans nedeniyle büyük genlikli olur. Bu frekans bölgeleri, ses oluşturma sistemimizin formantlarıdır. Dudakların, dilin ve çenenin hareketleri ses bölgesinin boyutlarını değiştirdiği için, buna bağlı olarak, rezonans bölgeleri de değişir. Yani, dudakları, çeneyi, dili hareket ettirerek formant frekanslarını önemli ölçüde kaydırmak mümkündür. Şarkı söylerken ve konuşurken istenilen seslerin elde edilebilmesi böylece mümkün olur.

Rezonans, ses yolu boyunca (ses kıvrımlarının üzerinde, ağız ve burun boşluklarını kapsayacak şekilde) ses kıvrımları tarafından meydana getirilen sesin bazı bileşenlerinin yükseltilmesidir. Herhangi bir insanın vokal rezonansı, anatomisi ve konuşma veya şarkı söyleme sırasındaki anatomik durumundaki değişikliklerle belirlenir (Murry ve Benninger, 2006). Witz’ e (2004) göre, rezonans sesin hacminin artırılması, genişletilmesi ve sesi duyurabilme yöntemidir. Rezonansın güçlü ve dolgun olması canlı enerjik sempatik algılanmayı sağlarken zayıf rezonans güvensiz bir kişilik

yapısı olarak değerlendirilir. Rezonans hissettirdiği değişimlerle duygusal durumun aktarılmasında oldukça etkilidir (Gürüz ve Eğinli, 2008).

Margaret Thatcher, İngiltere başbakanı olduğunda sesiyle ilgili sorunu vardı. Topluluğa karşı konuşurken sesi tizleşiyordu. Her ne kadar, insanlara konuşma yapmaya alışkın ve bunda çok başarılı olsa da, her olgun kadın gibi, onun da sesi doğal olarak yüksek perdeden çıkıyordu. Bilindiği gibi yüksek ses genelde sinirli ve gergin olmakla eşdeğer tutulduğu için, insanların onu bu şekilde algılamalarını istemiyordu. O da bu konuda kendini eğitmeye başladı. Kısa bir süre içinde, sesini değiştirdi ve ses perdesini makul ölçülerde altta tutmayı başardı. Bunu çok kısa bir zaman dilimi içinde, yoğun bir mırıldanma alıştırmaları programı uygulayarak yaptı. Ve tarihe, konuşma yeteneği ile de damgasını vurdu. Sesinin berraklığı ve zenginliği mükemmeldi. Bunu da rezonans alıştırmaları ile başardı (Witz, 2004:156).

Yukarıdaki açıklamalarda anlaşılabileceği gibi rezonans da eğitim yoluyla eğitilmekte, buradan kaynaklanan konuşma bozuklukları eğitim yoluyla giderilebilmektedir. Bir politikacının en etkin çalışmalarından biri yoğun konuşma temposu ile ikna etme çabasıdır. Bu yüzden onun için konuşma son derece önemlidir. Sosyal psikologların bu konuda yaptıkları araştırmalara göre bir lider için konuşma büyük önem taşımaktadır. “Sözel etkinlik, yani konuşma liderliği belirlemede yaşamsal bir etmen olarak görülmektedir” (Taylor, Peplau ve Sears, 2008: 336). Rezonans çalışmaları, bir politikacının alacağı ses eğitiminin önemli basamaklarından bir diğerini oluşturmaktadır.

2.1.4. Artikülasyon (Boğumlama)

Konuşma seslerini çıkarma işlemine artikülasyon denir. Konuşmada beklenen düzgünlüğün ve ses uyumunun olmasıdır. Konuşma sesleri dudaklar, dişler, dil ve damak gibi artikulatorler tarafından gerçekleştirilir. Doğru, güzel ve etkili konuşma, doğru artikülasyon becerisine bağlıdır. Bradley’ e (1974) göre, konuşma seslerinin yani artikülasyonun temiz olabilmesi için dudakların, dilin ve ağzın rahat hareket etmesi

gereklidir. Tembel hareketler mırıldanarak konuşma ile sonuçlanabilir. Mırıldanarak konuşma sadece anlaşılma zorluğu değil aynı zamanda dikkatsiz bir kişi olma izlenimi verir.

Konuşulan dilin sesleri, ağız içi bölgelerin belli hareketleri sonucunda oluşturulur. Konuşurken olduğu kadar şarkı söylerken de “ ne denildiği, ne söylemek istenildiği” dinleyenler tarafından açık ve net olarak anlaşılabilmelidir. Açıkça anlaşılan sözlerin etkileme gücü artar. Ses eğitiminin amaçlarından birisinin “etkili konuşmak” ve etkili şarkı söylemeye ilişkin davranışlar kazandırmak” olduğu göz önünde bulundurulduğunda, sözlerin anlaşılır olmasının müziğin etkileme gücüne katkı ve önemi daha fazla ortaya çıkar (Töreyin, 2008:101).

Doğru, etkili ve anlaşılır konuşma için sesli ve sessiz harflerin doğru artiküle edilmeleri gerekir.(Kaya, 2004). ‘Sessiz harfler dilin anlamını, sesli harfler de sesini taşır. Sessiz harfler, belirgin ve anlaşılır şekilde çıkarılmalıdır’ (Stuart, 2002:168).

Yaman’a (2001) göre, sesin en önemli aşaması artikülasyondur. Yanlış artiküle edilen bir ses, bazen kelimeyi tamamen tanınmaz bir hale getirebilir. Bu sebeple konuşmacıların artikülasyon konusunda çeşitli egzersizler yapmaları yararlı olacaktır. Anlaşılmayan cümleler, sözcük ve kavramlar kulağa çarpmaya başlar, dinleyici bunları anlamak için çaba harcar ve konuşmayı anlayamaz. Artikülasyonun yardımıyla en kötü koşullar içinde bulunan bir ses bile iyi anlaşılma niteliği kazanabilir. Söyleyiş ve artikülasyon bozuklukları olan kimseler alıştırma üzerinde çalışarak sorunları çözümlenebilir ve başarı elde edebilirler (Şenbay, 2010). Yine Şenbay’ın belirlemelerine göre, artikülasyon kusurları olan konuşmacılar nefeslerini de ekonomik olarak kullanamazlar. Sesleri ne kadar yüksek çıkarsa çıksın söylediklerinin dinleyici tarafından anlaşılması güçtür. Başarılı artikülasyon yapabilen bir konuşmacı ise ses tonunu ne kadar düşük tutarsa tutsun dinleyici tarafından rahatlıkla anlaşıldığı gibi, ses de rahatsız edici gelmez. Şimşek’e (1994) göre, ses eğitimi uygulamalarıyla birey güzel konuşmayı öğrenmekte ve konuşma kusurlarını büyük ölçüde gidermektedir.

2.1.4.1. Söyleyiş ve Boğumlama Bozuklukları

Atlama: Çok yaygın görülen bir söyleyiş bozukluğudur. Konuşmasına önem vermeyen ve acele konuşan kişilerde görülür. Örneğin:

-*Rastgele* yerine *Rasgele*, *Kendisi* yerine *-Kensi*, *Bir dakika* yerine *-Bi dakika*, *Hanımfendi* yerine *-Hamfendi*, *-Sonra* yerine *-Sora*, *Nasılsınız* yerine *-Nassınız*, *Kilitledim* yerine *-Kitledim*, *Merhaba* yerine *Meraba*, *Gazete* yerine *Gaste*, *Kahve* yerine *Kave*, *Komiser* yerine *Komser*...v.b.

Harflerin çıkışlarına özen göstererek ve başlangıçta biraz ağır konuşarak bu boğumlama bozukluğu giderilebilir.

Gevşeklik: Boğumlama tembelliği gevşeklik oluşturur. Genel bir konuşma sönüklüğü oluşturur. Dişler arasına bir kurşun kalem sıkıştırılıp heceleri söylerken onların iyice anlaşılması sağlanarak bu bozukluğun önüne geçilebilir. Dişler arasındaki kalem alındığında anlaşılabilirlik artacaktır.

Gılama: -R harfinin, küçük dilin titremesiyle boğazda meydana gelmesidir. Bu boğumlama bozukluğu özenti konuşma biçiminden ya da çocuk yaşlarda bu harfin iyi boğumlanmamasından kaynaklanır. R ünsüzü dilin ucunun damağa hava akışıyla dokunması ve bir çeşit titreme yapmasıyla oluşur. Bu bozukluğun giderilmesi için -R harfi doğru boğumlandırılmalıdır.

Islıklama: -S harfinin şiddetinin abartılması sonucu oluşur. Tıslama da denir. Dişlerin yapısal bozukluğundan ve abartılı boğumlamadan kaynaklanır. Dilin üst dişlerin iç tarafına dayanıp havanın dişlerin arasından sızmasıyla bu boğumlama yanlış oluşur. -S harfi doğru boğumlanmalıdır.

Değiştirme: Bir harfin yerine başka bir harfin söyleme alışkanlığıdır.

-*J* yerine *-Z* söylemek: *Jaluzi* yerine *Zaluzi*, *Şarj* yerine *Şarz* v.b.

-*J* yerine *-C* söylemek: *Jandarma* yerine *Candarma*, *Jelatin* yerine *Celatin*, *Jilet* yerine *Cilet*, *Jimnastik* yerine *Cimnastik* v.b.

-*Ş* yerine *-S* söylemek: *Paşam* yerine *Pasam*, *Şapka* yerine *Sapka* v.b.

-*C* yerine *-J* söylemek: *Ancak* yerine *Anjak*, *Kucak* yerine *Kujak* v.b.

- S* yerine -*Ş* söylemek: Sana yerine Şana, Soba yerine Şoba v.b.
- R* yerine -*L* söylemek: Birader yerine Bilader, Merhem yerine Melhem, Terlik yerine Tellik, Kerli ferli yerine Kelli felli, Ocak yerine Ojak v.b.
- N* yerine -*L* söylemek: Fincan yerine Filcan, Mintan yerine Miltan v.b.
- E* yerine -*A* söylemek: Elektrik yerine Alektirik, Mehmet yerine Mahmet , Lütfen yerine Lütfan, Ameliyat yerine Amaliyat, v.b.
- A* yerine -*E* söylemek: Dolayısıyla yerine Dolayisiyle, Asalet yerine Esalet, Kurdele yerine Kurdale, Adale yerine Adele v.b.
- B* yerine -*P* söylemek: Leblebi yerine Leplebi, Kıbrıs yerine Kıpırıs, Kibrit yerine Kiprit, v.b.
- D* yerine -*T* söylemek: Radyo yerine Ratyo, Dayı yerine Tayı v.b.
- M* yerine -*N* söylemek: Ambar yerine Anbar, Çember yerine Çenber, Gördün mü? yerine Gördün nü, Amber yerine Anber v.b. (Yalçın, 2003).

Yer Değiştirme: Ekşi yerine Eşki, Kirpik yerine Kiprik, Kibrit yerine Kirbit, Toprak yerine Torpak v.b. (Yaman, 2001)

Yerleştirme: Bazı ünsüz harflerin yerine veya arasına -Y harfi ekleme alışkanlığıdır.

Geldim yerine Yeldim, Gördüm yerine Yördüm, Memur yerine Meymur, Müezzin yerine Meyzin Gönlüm yerine Göynüm v.b.

Söyleyiş Bozuklukları:

İnce -a yerine kalın -a söylemek: Kemal yerine Kemal, Lastik yerine Lastik v.b.

İnce -o yerine kalın -o söylemek: Loş yerine Loş, Lokum yerine Lokum v.b.

Bu bozuklukların tümü, doğru söylenişlerinin bilinmemesinden veya özensiz konuşmadan kaynaklanır. (Şenbay, 2010).

Asalak (Anlamsız) Sesler ve Kelimeler: Konuşmacı aradığı kelimeyi zihninde kolayca oluşturamadığında arada boşluklar kalır ve bu boşluklar asalak kelimelerle doldurulurken ağızdan birtakım anlamsız kelimeler ve sesler çıkar. Bunlar ‘eee, ııı, aaa, yani, yaa, şeeey, hıımm’ gibi asalak kelimelerdir (Yaman, 2001). Bu durumdan kurtulmak için hem kelime dağarcığının genişletilmesi hem de konuşma hızının iyi

ayarlanması gerekir. Bu seslerin ya da kelimelerin çıkış anı hissedildiğinde saniyelik süreyi susarak geçirmek en iyisidir. Böyle bu sesler ve kelimeler zamanla yok olacaktır.

Uygulamalarda en çok karşılaşılan ses bilgisi yanlışlarından biri konuşmada geniş ünlü daralması, diğeri –ğ’nin okunuşu, bir diğeri de hece düşmesidir.

Konuşmada Darlaşan Ünlüler

Söylendiği üzere Türkçe yazıldığı gibi konuşulan bir dil değildir. Yani yazıldığı gibi konuşulmaz ve konuşulduğu gibi de yazılamaz (Selçuker ve Ada, 2009).

-e, -en, -ecek, -erek gibi eylem ve eylemsi türeten ekler ünlülerle biten gövdelere ulandığında, Türkçede iki ünlü yan yana gelemeyeceği için aralarına ,’y’ kaynaştırma harfi girer. Bu harf kendinden önceki ünlüyü konuşmada darlaştırır:

<i>Yazılışı</i>	<i>Okunuşu-Söylenişi</i>
koklaya koklaya	kokluya kokluya
bekleyen	bekliyen
anlayan	anlıyan
arayacak	arıycak
aramayacak	aramıycak
kaynayacak	kaynıycak
gelmeyerek	gelmiyerek
dinleyerek	dinliyerek...v.b.

-ebilmek, -edurmak...’la kurularak bitişik yazılan yeterlik ile sürerlik fiillerinin gövdelerine gelen ‘y’ kaynaştırma harfi de kendinden önce gelen geniş ünlüleri konuşmada darlaştırır (Özdem, 2003).

<i>Yazılışı</i>	<i>Okunuşu-Söylenişi</i>
anlayabilmek	anlıyabilmek
sallayabilmek	sallıyabilmek
bekleyedur	bekliyedur

başlayadursun

başlıyadursun...v.b.

-Ğ Harfinin Okunuşu

Konuşma dilinde ‘ğ’ harfinin okunuşu farklılık gösterir. Bu harf ya hiç okunmaz ya da ‘y’ veya ‘v’ harfine dönüşür. Yazı dilinde kullanılan “ğ” konuşmada kesinlikle kullanılmaz (Şahin, 2009).

Yazılışı

geleceğim

alacağım

getireceğim

doğru

kağıt

ağaç

dağ

beğendi

eğilmek

eğitim

teğmen

döğmek

öğünmek

Okunuşu-Söylenişi

geliceem

alıcaam

getiriceem

dooru

kaat

aaç

daa

beyendi

eyilmek

eyitim

teymen

dövmek

övünmek

*Ünlü Düşmesi**Yazılışı*

oradan

nerede

buradan

şurada

ileride

yukarıda

İçeriden

Okunuşu-Söylenişi

ordan

nerde

burdan

şurda

ilerde

yukarda

içerden

2.1.5. Vücut Duruşu

Ülkemizde yazılan diksiyon ve ses eğitimi ile ilgili çalışmaların bir kısmında duruş, yeteri kadar önemli olarak görülmemiştir. Ancak gerek yabancı uzmanların yaptıkları çalışmalarda gerekse bazı diksiyon kitaplarında duruş ve duruş eğitimi konuşma eğitiminin önemli bir unsuru olarak görülmüştür (Gürzap, 2010). Bu çalışmada da duruş ses eğitiminin önemli öğelerinden biri olarak değerlendirilmiştir.

Duruş:

Nefes yönetimi yer çekimi, vücudun elastik olarak yaylanması ve kas faaliyetlerinin koordinasyonunu içermektedir. Açıktır ki vücut duruşunun tüm bu faktörler üzerinde etkisi vardır. Yerçekiminden etkilenme oranı duruşa bağlıdır; gövdenin ve omurganın duruşu elastik yaylanmayı etkileyebilir; kas faaliyetinin yoğunluğu ve yönü de doğrudan vücut duruşu veya dolaylı olarak yerçekiminden ve elastik yaylanmadan etkilenebilir (Callaghan, 2000: 36).

Doğru bir duruş alışkanlığı kazanmamış olan bir kişinin sağlıklı ve konuşmasını başarı ile sürdürebileceği kadar nefes alabilmesi ve bunu kullanabilmesi mümkün değildir. Vücudunun organik yapısına uymayan duruş sergileyen insanların vücudunda bireyin fark etmediği bir gerginlik söz konusu olmaktadır. Bu gerginlik konuşmanın oluşmasını sağlayan ve birbirine bağlı olarak gelişen konuşma aşamalarını etkilemekte, sesin kalitesini ve konuşmanın başarısı engellemektedir. Bu konuda Gürzap (2010: 39) şu önemli değerlendirmeyi yapar:

Beden gerginliği nefes sistemini, sesi ve boğumlamayı, dolayısıyla da konuşmayı olumsuz yönde etkiler. Bedendeki gerginlik bu sistemlerin kaslarını da etkileyeceğinden pek çok sorun ortaya çıkacaktır. Gergin bir beden ile aldığımız nefes yeterli değildir. Nefesin doğru alınmasını sağlayan kaburga kemiklerimiz ve diyaframımızın gerekli hareketleri yapmasını zorlaştırır.

Bedende ortaya çıkan gerginliğin yansımaları boyun ve gırtlak bölgesinde ayrı bir basınç, çene ve ağzın bağlı olduğu kaslarda ise ayrı bir basınç yaratacaktır. Bu ses

yollarının önemli bir kısmının sağlıklı çalışmasını engelleyen bir durumdur. Bütün bunların yanında iyi bir konuşmacı için sağlıklı duruşun konuşma dışında beden dilinin dinleyiciyi etkilemesi açısından da ayrıca önemi bulunmaktadır.

Ses aygıtının yer aldığı bölümlerin sinirsel yapısı, vücudun çeşitli diğer bölümleriyle fonksiyonel olarak bağlantılıdır ve bu bağlantı karşılıklı etkileşimi de beraberinde getirir. Dolayısıyla vücutta esneklik ve rahatlama gerçekleşmezse üretilen tınının da özgür ve esnek çıkması olanaksızdır. Bu esneklik ayak parmaklarından başlayarak tüm vücudu kapsamalıdır (Sabar, 2008:51).

Ayakta durulurken vücut ağırlığı iki ayağa eşit şekilde verilerek dengeli bir biçimde durulmalıdır. Denge için ayaklar omuz hizasında birbirinden ayrılır. Diyafram ayakların bastığı yerden güç alır. Kolçak'a (1998) göre, kollar hafifçe geriye çekilip göğüs ileri çıkarılmalı ve omuzlar serbest bırakılmalıdır. Aziz'e (2011: 37) göre, Ayakların her ikisinin yere basması, vücut ağırlığını ayaklara eşit olarak dağıttığından vücudun dengeli durmasını sağlar ve konuşmacının kendine olan güvenine işaret eder.

2.2. Ses ve Konuşma

Ses tellerinin titreşmesi ile ses orta çıkar. Ses telleri gırtlığa bağlı bulunan iki küçük kastır. Gırtlak nefes borusunun üst kısmında yer alır. Nefes borusu broşlara, broşlar da küçük tüpler şeklinde akciğerlere bağlıdır. Ses bir kas aktivitesidir. İnsan sesinin temel tonu, başka frekanslarda da oluşabilmesine rağmen saniyede 125 titreşime yakındır (Smith, 1979). İnsan sesinin veya herhangi bir sesin üç özelliği vardır; şiddet, perde ve tını. Bu konuda Smith şu tespitleri yapmaktadır:

Ses şiddeti ses tellerinin titreşimindeki enerjiye bağlıdır. Bu titreşim ise, tellerden geçen havanın itilim tazyikine bağlıdır. Oldukça yüksek sesle şarkı söylenmesi, ses tellerinden saniyede 20 cm³ havanın geçmesi demektir. Ses eğitimi görmüş bir şarkıcı, ciğerlerine aldığı bir havayı daha idareli kullanabilir; aynı yükseklikte bir şarkıyı söylerken 4 cm³ hava

kullanır. Konuşma gücü diğer herhangi bir güç kaynağı gibi vat ile ölçülebilir. Fısıltı 0.001 mikrovattır. Alçak sesle konuşma 0,1 mikrovat ve çok yüksek konuşma 100 mikro vattır” (Smith, 1979:317).

Bu kas aktivitesi nasıl hissedildiğine bağlı olarak duyguları yansıtır ve eğitilebilir. Aktörler eğitimler sayesinde seslerini istedikleri gibi kızgın, üzgün, neşeli, korkmuş ve benzer duygular ile kullanabilirler. Herkes bunu yapmayı öğrenebilir. (Witz, 2004). “Akıcı bir konuşma belirli bir konuşma melodisi taşır”(Cevanşir ve Gürel, 1982: 61).

Konuşmada sözler bir beste değeri kazanır. Her kelime, her cümle ve her konuşma kişinin bestesidir. Prof. Dr. Otto Schober, Herbert Spencer ve Charles Darwin’e atıf yaparak duyguların uyarıldığı andaki dilin vokal müzik ve enstrümantal müzik ile ilişkili olduğunu belirtmekte insan sesi ile ilgili olarak yine ayrı bilim adamlarına atıf yaparak şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

İnsan sesinin heyecan anlarındaki karakteri Herbert Spencer tarafından müzik hakkındaki ilginç makalesinde ele alınmıştır. Değişik duygusal şartlar altında sesin önemli ölçüde yükseklik ve nitelik bakımından değiştiğini, yani rezonans (seselim) ve timbre, yükseklik ve aralık açısından farklılık gösterdiğini açıkça ortaya koymuştur (Schober, 2007: 28).

İnsanın doğumu ile başlayıp ölümü ile sona eren iletişim süreci içinde konuşma iletişimin en yaygın biçimidir. Konuşma, insanı diğer canlılardan ayıran özelliklerini sesle birlikte dışa yansıtmadır. Başka bir söyleyişle; duygu, düşünce ve bilginin seslerle aktarılması, sözle iletilmesidir. Bu yüzden konuşma sağlıklı ve doğru seslendirilmelidir. Asıl amaç karşımızdakileri ikna ederek amaçladığımız hedefe, karşımızdaki veya karşımızdakileri etkileyerek varmaktır. Ömür’e (2001) göre, Duygunun ifadesini ses, anlamını ise konuşma verir. Ses ve konuşmadaki içerik birlikte ele alındığında anlam kazanırlar. Duyguları tanımakta zorluk çekeriz. Duygu, çevreden veya kendi bedenimizden gelen bir uyarana verilen cevaptır. Sartre’a göre ise *kişinin dış dünyada yaşadıklarının iç dünyasındaki dönüşümüdür*. Davranışlarımızı baskı altında tutabiliriz ama korktuğumuzda sesimizin titremesine engel olamayız. Kısa bir konuşma kişinin kişiliği, hissettikleri ve duyguları hakkında bize birçok şey söyleyebilir. Bu

beyinden beyine iki insan arasındaki ilişkide beyindeki limbik sistemlerin hareketleriyle oluşan bir süreçtir (Goleman, Boyatzis and McKee, 2002).

Konuşma üzerine yapılan araştırmalarda genellikle dinleyici denekler kullanılmaktadır. Bunun nedeni kitaplardan öğrenilenlerin hiçbir zaman iyi bir kulağın yerini tutamamasıdır. Eleştirel dinleme becerisine sahip olan kişiye, söyleyeceğiniz şeylerden çıkaracağı sonuçları bilerseniz belki de hiç konuşmamayı tercih edersiniz (Gronbeck, McKerrow, Ehninger and Monroe, 1990).

Batı ülkelerinden etkili ve güzel konuşmacılara birçok örnek vermek mümkündür:

Yazar Gunter Grass'ı politik etkinliklerde konuşmacı olarak da görmek mümkündür. Romanlarındaki gülünç, alaycı stilin aksine burada ölçülü; el kol hareketlerinde gereksizlik yok; sesi anlaşılır ve yüksek olan iyi bir konuşmacıdır. Theodor Heuss. 1949'dan 1959'a değin Federal Almanya devlet başkanı olan Heuss, doğuştan bir 'tören konuşmacısı' idi. Benzersiz konuşma stili ile, ses oluşturan organlardan kurnazlık, anlayış ve içtenlik akan bir mantık adamını simgelemektedir (Ammelburg, 2003: 109).

İletişimde etkinin en yüksek seviyede gerçekleşmesi için çalışma ve hazırlık gerekir. İyi hazırlanmış bir sunum ve iyi yapılandırılmış bir içerik iletişimin temel unsurlarının iki bileşenidir. Ancak başarılı bir sunum bu bileşenleri güçlü kılar. Dikkat çekici ve ikna edici olabilmek için sesin iyi bir enerji ve özgüvenle kullanılması gerekir. İyi bir konuşmacının ses tonu canlı yani monotonluktan uzak olmalıdır.

Fransız yazar Vauvenargues ikna yeteneğini hitabet sanatının temeli sayar ve şöyle der: "İkna edici kişi –istemese bile- kendi kanaati ya da tutkusu ile başkalarının ruhunu ve yüreğini dolduran kişidir". En çok kendisi ikna olmuş kişi başkalarını da ikna edebilir (Ammelburg, 2003). Maxwell ve Dornan'a (1998) göre, güvenilir bir insan olmak için iyi bir beste gibi olmak gerekir. Sözler ve sözlerin müziği birbirini tutmalıdır.

Holtgraves ve Lasky tarafından yapılan bir araştırmaya göre: Zayıf bir konuşma üslubu konuşmacıya ve onun savunduğu argümanlara olumsuz bir bakışı beraberinde getirir (Holtgraves ve Lasky, 1999: 196).

Monoton sesle canlı ses arasındaki farkı görmek için üniversitelerdeki öğretim üyelerinin ders veriş stillerinde daha belirgin olarak ortaya çıkar. Her üniversitede eğitim düşmanı monoton sese sahip profesörler vardır. Monoton ses, güçlülüğü olmayan bir sestir. Bu ses bir insanın büyük sıkıntı içinde dinlenmesi için yeterli özelliğe sahiptir. Monoton seslilerin seslerinin yükselme ve alçalma yeteneği vardır. Ancak kendilerine duydukları güvensizlik ve yetersizlik duygusu bu yeteneği kullanmalarını engeller (Riper, 1954). İdeal bir konuşma ve ideal bir ders anlatımı, monoton olmayan ve gerektiğinde yükselip alçalabilen bir ses tonuyla yapılandır (Şahin, 2007).

Sered'e (1978) göre sesler konuştuğumuz kişiler hakkında önemli bilgiler verebilir. Konuştuğumuz kişinin aksanı onun geçmişi, eğitimi hakkında pek çok şey söyleyebilir.

“Ses kişinin kendisini dışa vurmasına yarayan en güzel araçtır. Aynı şekilde kişinin duygusal dünyasını en kolay ele veren, bu yolla da kişiye en kolay ihanet eden önemli bir unsurdur. Üzüntülü mü, neşeli mi olduğumuz sesimizden hemen anlaşılır. Kızgınlık, şaşkınlık, korku, sıkıntı, mutluluk ve otorite duyguları da sesle kolayca aktarılabilir. Bugün psikolojik olayların ses ve beden üzerinde yarattığı etkiler tartışmasız kabul edilmektedir” (Cialdini, 2001:257).

Sözlerin heyecan değeri bağırarak suretiyle yansıtılamaz (Yaman, 2001). Yüksek sesle konuşmak ve bağırarak arasındaki dengeyi oluşturmak ses yüksekliğini kontrol edebilmek demektir (Maviş, 2004). Konuşmacıyı soluksuz bırakan, dinleyicilerin kafasını şişiren avaz avaz bağırarak yerine sakinleşip ünsüz harfleri daha iyi boğulmamak, anlaşılabilirlik için yararlı olacaktır (Giray, 1998). Gereksiz bağırıp çağırımlar ses mekanizmasına zarar verir. Sesin kısılmasına, çatallanmasına, gerginleşmesine ve nefesin zamanından önce bitmesine yol açar. Ses duyguyu, heyecanı ifade edecek şekilde yükselip alçalmalı, tonu ve yoğunluğu iyi ayarlanmalıdır. Ses

otoriter halini kaybetmemelidir. Altı çizilmek istenen önemli bölümlerde vurgu özellikle verilmelidir. Bu da sistematik ve ciddi bir eğitim yoluyla kazandırılabilir.

Etkili bir konuşmacı olabilmek için; duyulmalı, anlaşılmalı ve ses renkli, tınılı olmalıdır. ‘Sesin tınısı başka bir sesle arasındaki farkın anlaşılabilme özelliğidir. Bu eğitim yoluyla geliştirilebilen bir beceri olarak her insanda vardır. Konuşmanın etkisini ve farklılığını gösteren bir özelliktir’ (TDK, 1981:791). Tınının oluşması ile ilgili olarak Smith şu yorumu yapar:

‘Sesin kalite veya tınısı, çeşitli titreşim odalarının, yani boğazın, göğüs boşluğunun ve ağzın, boyut ve şekline bağlıdır. Sesli harfler arasındaki farklar ses çıkarıcılarına başvurulmadan, bu odaların değişimleriyle yapılır’ (Smith, 1979: 318). Sesin rengine gelince; her kişinin sesinin berraklık, netlik ve yumuşaklık dediğimiz bir özelliği vardır. Bu özelliklerin eğitim yoluyla geliştirilmesiyle sesin rengi, tınısı, alçaklığı ve yüksekliği, heyecan verici olmalıdır ki dinleyicilerin dikkatini çekebilmelidir ve güven verebilmelidir. Bütün bunlar konuşmanın etkililiğini artıran bir bütünün parçalarıdır. Bu parçaların her birinin eğitimi, geliştirilmesi konuşmanın gücünü destekleyen unsurlar arasında yer almaktadır. Ses hem kişiliği hem de ruh dünyasını ortaya koyar.

Konuşurken duygu ve düşüncelerin anlaşılır etkili bir şekilde ifade edilebilmesinde seçilen kelimelerin önemi kadar, sesin tonlama, vurguların doğruluğu ve hecelerin uzunluğu kısalığı ile ayrıca jest ve mimiklerle desteklenerek kullanılmasının da önemi büyüktür. Jest, mimik ve beden hareketlerinin sözlü iletişime katkısına sözsüz iletişim veya beden dili adı verilmektedir. Özellikle yüz yüze iletişim, gruplar arası iletişim ve kitle iletişiminde konuşmayı destekleyen, güçlendiren ve etkisini artıran önemli unsurlar arasında yer almaktadır.

Etkili ve güzel bir konuşma için yumuşak, canlı ve renkli bir sese sahip olmak önemlidir. Bunun da ilk şartı duyarlı, müzikal bir kulağa sahip olabilmektir. Kulak duyarlılığı geliştirilmeden iyi bir sese sahip olmak mümkün değildir. Sesini güzelleştirmek isteyen birisi aynı zamanda kulağını da geliştirmeli ve duyarlı hale getirmelidir (Kaya, 2004). Ses eğitimi çalışmalarıyla ses yumuşak, canlı ve etkili

duruma gelirken bir yandan da piyano destekli yapılan ses egzersizleri ve eser çalışmalarıyla kulak gelişecek, duyarlılığı artacaktır.

Hogg ve Vaughan'a (2007) göre, çeşitli duygular farklı iki ses yapısı ortaya çıkarmaktadır. Birincisi ses tonunda yükselme (ince ses), ses şiddetinde artış, konuşma temposunda hızlanma; ikincisiyse ses tonunda düşme (kalın ses), ses şiddetinde azalma ve konuşma temposunda yavaşlama. Çeşitli duyguları bu iki gruptan birine yerleştirmek mümkündür.

Bu konuda yapılan bilimsel araştırmalara göre hızlı konuşan insanlar yavaş konuşan insanlara göre daha ikna edici olmaktadır. Yavaş bir sesle konuşan kimselerin ikna ediciliklerinde ciddi bir düşme olduğu görülmüştür. Bu da ses sağlığı ve ses kullanım becerisinin ikna edicilikle arasında doğrudan ilgi olduğunu ortaya koyar.

2.2.1.Konuşma Hızı

Lincoln, konuşmalarında söylemek istediği en önemli konuya geldiğine ve önemli sözlerden sonra bir nefes alıp dinleyicilerin gözlerine bakarak duraklamayı kullanırdı. Bu ani duraklama dinleyicilerde merak uyandırır ve neyin geleceğini merakla izlerlerdi (Carnegie, 1999). Konuşmada istenilen etkinin verilebilmesi için önemli fikirler öncesinde ve sonrasında biraz duraklanmalı, vurgulanmak istenen yer özenle ve yavaş aktarılmalıdır. Bu duraklama aynı zamanda sözcük seçimi için de zaman kazandırır.

Özdemir'e (2004) göre, konuşma hızı dakikada 125- 175 kelime arasında olmalıdır. Bu ölçüye göre dakikada 125 kelimedenden az konuşuluyorsa konuşma yavaş, 175 kelimedenden fazla konuşuyorsak konuşma hızlı demektir. Konuşmada üç temel unsur bulunmaktadır. Bunlardan birincisi konuşmacı, ikincisi dinleyici yani hedef kitledir. Üçüncüsü ise konuşmanın bağlamıdır. Konuşma niçin, ne zaman, nasıl yapılmaktadır, içeriği nedir ve ortam nasıldır? Bütün bu faktörler konuşmanın hızını etkileyen temel faktörler olarak görünmektedir. Hedef kitlenin kültürü verilen mesajın düzeyi, konuşmacıya ayrılan zaman, ortam konuşma hızının hızlanması veya yavaşlamasına sebep olur. Konuşma hızı denetim altına alınmalıdır.

2.2.2. Sözsüz İletişim- Beden Dili

Konuşarak duygu ve düşüncelerimizi anlatma biçimine sözlü iletişim (Verbal communication) adı verilir. Bilim çevrelerinde daha çok bu kavram kullanılır. İkili ilişki sırasında konuşmayı güçlendiren ses tonuna, sesin tınısına ve rengine katılarak onları destekleyen beden hareketlerine ise sözsüz iletişim (Non-verbal communication) adı verilmektedir (Trenholm and Jensen, 2004). Beden dili kavramı bütünüyle sözsüz iletişimin taşıdığı anlamı taşımamaktadır. Ülkemizde bu kavramlar birbirine karıştırılmaktadır. Beden dili içinde az da olsa karakter analizleri ve psiko-somatik davranışlarda incelenmektedir. Oysa sözsüz iletişimin olmazsa olmazı bireyin veya grubun iletişim kurma isteği ve sözü tamamlayıcı beden dili hareketleridir.

Sözsüz iletişimle ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmı popüler beden dili kitaplarında birbirinin tekrarı şeklinde kendisini göstermektedir. Daha çok sosyal psikoloji alanında yazılan kitaplarda yapılan değerlendirmelerin daha tutarlı ve birbirini tamamlayan özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Buna göre sözsüz iletişimi şöyle tanımlayabilir;

Konuşmayı desteklemek üzere yapılan beden ve yüz hareketleri ile konuşmanın gerçekleşmediği veya sözün anlaşılmasının güçleştiği ortamlarda vücut hareketleri ve yüz hareketleri ile duygu ve düşünceleri anlatma becerisine sözel olmayan iletişim adını verilmektedir (Hogg, Vaughan, 2007).

Konuşma, sözel olmayan ipuçları olmaksızın nadiren gerçekleşir. İnsanlar telefonda insanların göremeyeceği hareketleri otomatik olarak yaparlar. Bazı telefon ve bilgisayarla yapılan konuşmalarda sözel olmayan davranışlarla desteklenmediği için iletişim güçlükleri yaratır. Hatta telefonla konuşurken zaman zaman: “Tamam, bunları yüz yüze konuşalım deriz.” Bu sözel olmayan davranışlara duyduğumuz ihtiyaçtan kaynaklanır. Jest, mimik ve beden hareketlerinin tamamlayıcılığı zaman zaman sözün önüne geçebilir (Hogg, Vaughan, 2007). Bazen yazılı olarak istek ve dilekleri iletmenin yeterli olmadığına inanılır. Yüz yüze görüşme için çaba harcanır. Özellikle bir kişinin yüz yüze bireysel iletişimde, bir kişinin gruplar veya kitle ile iletişimde, görsel medyada ve grupların gruplarla ilişkisinde sözsüz iletişim önemli bir yere sahiptir (Trenholm, Jensen, 2004).

Bu alanda bilimsel araştırma yaparak nesnel sonuçlara varmak çok güçtür. Çünkü her insanın beden dilini oluşturan çok karmaşık süreçler bulunmaktadır. Bu süreçlerin her biri sözsüz iletişimin birer önemli unsurunu oluşturur. Çeşitlilik ve farklılıklar gösterir. İnsanlar 20.000 farklı yüz ifadesi kullanır (Birdwhistell, 1970). Toplam 700 bin farklı fiziksel jest, yüz ifadesi ve hareket vardır (Pei, 1965). En kısa etkileşimde bile bu iletişim araçları çok büyük sayıda, anlık olarak ve kendiliğinden kullanılabilir.

Sözsüz iletişim, duygusal durumun anlaşılmasında çok önemli bir yere sahiptir. Sözcükler genelde içerik bilgisi taşırlar, sözsüz iletişim ise duygusal bilgiyi dışa vurur. Bir bakış, bir dokunuş içten gelen bir sevgi ya da hayranlık duyguları sözsüz iletişim yöntemiyle daha güçlü dile getirebilir (Taylor, Peplau, Sears, 2007). Bazen akla gelebilecek en kötü sözler bile tek bir bakış kadar etkili olamaz. Sözsüz iletişim, onaylama, kabul, ret, durdurma, devam et ve anladım gibi manalar taşıyan dokunma, baş sallama, bakış, el hareketleri kullanarak karşılıklı konuşmanın düzenlenmesine yardım eder.

Vücut hareketleri ruhun yansımasıdır. Ammelburg'a (2003) göre, konuşma sırasında insanın tüm vücudu konuşur ve bir anlatım aracı haline gelir. Konuşmacının vücut ve yüz ifadelerinin konuşma içeriğine de yansıması yani konuşmasının yapmacıksız vücut ve yüz ifadeleriyle desteklenmesi gerekir. Beden dili güzel konuşma sanatını güçlendirir.

İçsel panik titreyen parmaklarla ve sallanan ayakla ortaya çıkarsa, rahat ve güvenli olunmasını bekleyen dinleyiciler bundan rahatsız olurlar (Stuart, 2002). Bu da güven yitimine sebep olur ve konuşmacı inandırıcılığını kaybeder. Dinleyiciler hayal kırıklığına uğratılmamalıdır.

2.2.2.1. Jest ve mimikler

Jest ve mimikler, sözsüz iletişimin konuşma ile doğrudan ilişkili unsurları arasında yer almaktadır. Konuşma başarısını artıran, konuşmayı besleyip renklendiren,

cümlelere derinlik ve yön veren en önemli etkenlerden birisi de el, kol, baş omuz ve yüz hareketlerimizdir. Bu hareketler doğal bir biçimde yapılmalıdır, abartılı ve yapay olursa dikkat dağıtır, konuşmacının dürüst olmadığı izlenimini bırakır ve konuşmacı kitlelerin güvenini kazanamaz. Bakışlarla, yüzün anlatımıyla, duruşla dinleyici konuşmacıyı algılamaya başlar. Sözcüklerin anlam ve duygu yükünün ortaya çıkmasında bu algıların önemi büyüktür. Korku, sıkılganlık ve çekingenlik gibi konuşmanın doğal akışını bozan, dikkat dağıtan durumlardan uzak durmak gerekir (Özdemir, 2004)

2.2.2.2. Duruş

Burada ele alınan duruş ile nefes almanın rahatlaması açısından değerlendirilen duruş arasında fark bulunmaktadır. Burada konuşma anında konuşmacının dinleyicileri önündeki duruşu anlatılmak istenmektedir. Etkili bir konuşmada dinleyici karşısında duruşun dik ve rahat olması çok önemlidir. Monroe'e (1945) göre, genel duruş sert olmadan dik, kambur olmadan rahat olmalıdır.

Doğru duruş biçimi bize en rahat gelen, rahat nefes alıp verebileceğimiz ve dinleyiciler karşısında kendimizi en rahat hissettiğimiz durumdur. Aynı sağlıklı duruş konuşmacının dinleyici karşısında rahatlığı, özgüveni etkililiğini artıran önemli bir sözsüz iletişim unsurudur. Her insanın duruşu kendi biyolojik yapısının özelliğine uygun bir dengeyi sağlamasına bağlıdır. Konuşmacının sahnede duruş biçimi, dengesini gösterir.

İçiniz pır pır ediyor olsa da güvenli davranmak ve dik bir duruş önemlidir (Stuart, 2002). Duruş kişiliği sergiler ve özgüveni yansıtır.

Konuşmanın doğal akışına göre elleri unutulmalıdır (Özdemir, 2004). Eller duygu ve enerjiyi yansıtırlar. Doğal haliyle yarlarda durabilirler ve hafif hareketlerle konuşmaya katılabilirler veya konuşma kartlarını tutabilirler. Ayaklar arasında birkaç santimlik mesafe bırakılarak ve vücut ağırlığı iki ayağa eşit dağıtılarak dik durulmalıdır. Özellikle seçim kampanyalarında birçok kere kitle önünde konuşma yapmak durumunda olan politikacıların konuşma platformunu kullanırken duruşları ile

konuşmalarının kitle üzerindeki etkisi arasında önemli bir bağlantı bulunmaktadır. Duruş eğitim yoluyla düzenlenebilen ve geliştirilebilen bir sözsüz iletişim biçimidir.

2.2.2.3. Göz teması

Kirman'a (2008) göre, göz temasıyla dinleyiciler ve konuşmacılar arasında hızlı bir veri alışverişi gerçekleşir. Dinleyiciler konuşmacının gözlerinden dürüstlüğü, iyi niyeti, doğallığı ve samimiyeti okumak isterler. Bunları gördüklerine konuşmacıya güven duyacaklardır. Göz teması duruşu destekleyici özelliğe sahiptir. Güçlü insanlar kendine güvenmeyen insanlara kıyasla daha çok göz teması kurarlar.

Dinleyicilerinizin gözlerine bakın. Gözlerinizi sakın bakışlarla odanın içinde, dinleyiciler arasında gezdirin. Tıpkı sohbet ederken yaptığınız gibi, başka yere değil, hitap ettiğiniz kişilere bakın (Carter, 2004:132).

İyi bir konuşmacı yaratmanın en önemli unsurlarından biri göz temasıdır. Bakışların konuşma metninden ayrılıp dinleyicide yoğunlaştırmak önemlidir. Bu hem konuşmacının dikkatle dinlenmesini hem de dinleyicilerin tepkilerini gözleyerek değerlendirilmesini sağlayacaktır. Bakışlar dinleyicilere yönlendirilmeden onları etki altına almak oldukça zordur. Aynı zamanda dinleyici ile konuşmacı arasında sözsüz bir ilgi oluşarak ilginin artmasını sağlar. Bu yüzden her dinleyici kendisine seslenildiğinin farkında olmalıdır.

Stuart'a (2002) göre, birine bakmanız onunla ilgilendiğinizi gösterir. Birbiriyle ilgilenen, birbirlerinin hissettiklerini hissetmeye çalışan insanlar göz teması kurarlar. Küçük, kısa ve ani bakışlar iyi bir göz teması değildir. Dinleyicilerin gözlerine ve yüzlerine bakmak gerekir.

2.2.3. İçtenlik

İletişimin en önemli boyutlarından birisi duygu dilidir. Konuşmaya ruh veren en önemli unsur içtenliğin ses tonuna yansımasıdır. Konuşma için seçilen kelimler içten

geliyorsa insanlar sizden etkilenecektir (Yaman, 2001). İnanırcılık, anlaşılabilirlik, dikkati uzun süre üzerinde tutabilme söz ve hareketlerdeki samimiyete yani içten bir tavır sergilemenize bağlıdır.

İletişimde karşılıklı güven ortamının sağlanmasına özen gösterilmelidir. Bunun için dürüstlük ve içtenlik ilkeleri benimsenmelidir. (Nalıncı, 2000). Dinleyicilerin ilgisini sıcak tutma, ilgisini çekme samimiyet ile sağlanır (Çongur, 1999).

2.2.4. Özgüven

Fransa'nın yetiştirdiği en büyük siyasi konuşmacı Jean Jaures, ilk konuşmasındaki başarısını görene kadar Temsilciler Meclisi'nde bir yıl boyunca hiç konuşma yapmamıştır. Çiçero, konuşmacının heyecanının konuşmayı konuşma yapan, duyguyu yansıtan bir unsur olduğunu söyler. Konuşmanın içinde biraz heyecan olması aslında konuşmayı renklendirebilir. Amerikalı psikolog Profesör William James 'kendinize güvenin, güveniyormuş gibi davranın ve isteğinizi bu amaca yöneltin, güven duygusu kısa sürede duyduğunuz korkunun yerini alacaktır' der (Carnegie, 1999). Bunun ölçülü ve kontrollü olması önemlidir. Bir topluluğa karşı konuşken cesaretli, soğukkanlı olmak ve özgüveni kaybetmemek sanıldığı kadar zor değildir. Nefes alıp vermeyi unutmamak ve derin nefes almak cesareti ve canlılığı artıracaktır. İzleyicilerin varlığı beynin daha verimli kullanılmasını ve böylece motivasyonun artmasını sağlar.

2.2.5. Konuşma Yerine Çıkış

Martin Luther şöyle demiştir; sağlam adımlara konuşma yerine git, ağzını aç ve çabukça da kapa. Konuşmacının konuşma yerine ulaşmasına kadar geçen sürenin konuşmanın başarılı olup olmayacağına belirleyici olacağı unutulmamalıdır. Konuşma yerine canlı adımlarla yürümeli, konuşma noktasına çıkış için en emin ve kısa mesafe tercih edilmelidir.

Konuşma yerine gidiş heyecanın kontrol edilebilmesi için de son derece önemlidir. Konuşma yerine giderken konuşmada yapılacak hareketler hızla zihinden geçirilmelidir.

2.2.6. Heyecan

Konuşma, sunum ya da sahne performansı öncesinde başlayan heyecan sahneye gelindiğinde en yüksek halinde, zirvededir. Artan heyecanla birlikte oksijen ihtiyacı da artar, ses titrer ve çatlar. Ağız kuruluğu başlar, buna titreyen eller ve bacaklar eşlik eder. (Kirman, 2008). Beyin vücut ağırlığının %3'ünü oluştursa da kullandığı oksijen alınan oksijenin %20'sini oluşturur. Heyecan ve gerilim anında istemsiz kasılmalar nefes tutmaya ve yeterli nefes alamamaya neden olur. Bu da yeterli oksijenin beyne gitmesini engeller (Maviş, 2004). Yeterli oksijenin sağlanmasıyla birkaç dakika sonra doğal hareketlere kavuşulur ve heyecan kontrol altına alınmış olur.

Heyecan başarılı bir konuşmanın ve bir sahne performansının önüne geçecek bir engeldir. Ama her konuşmacı heyecanın normal ve gerekli olduğunu bilmelidir (Ünalan, 2003). Önemli olan bunun kontrol edilebilmesidir yani hakim olmaktır. Konuşma sırasında fazla salgı sonucu tükürük birikirse cümle sonlarında yavaşça yutkunmalı, ağız kuruluğu olursa da ya su yudumlanmalı ya da dilin iki yanı yavaşça çiğnenmelidir.

Konuşma anında heyecan her insanda bio psikolojik yapısına göre farklılıklar gösterebilir. Bu yüzden yalnızca tükürük bezlerinde değil el ve kollarında, bacaklarında ve yüzünde değişikliklere sebep olur. Bunların her birinin giderilmesi için yapılacak çalışmalar heyecanın iradenin emrine verilmesi ile ilgilidir.

Heyecanın kontrolü için yapılacak çalışmalardan birincisi, konuşmaya hazırlık sırasında prova yapmaktır. İkincisi sahneye çıkma anında yapılacak ilk on hareketi belirlemek ve bunları psiko motor beceri gibi tekrarlayabilmektir. Heyecan konuşmanın başlangıcında doruk noktasındadır ve kontrol dışına çıkabilir. Bu anlarda önceden planlanmış hareketler heyecanın kontrol altına alınmasını sağlar. Konuşmaya davet edilmeden veya çıkmadan önce eğer kol ve bacaklarda heyecan sonucu bir titreme oluşuyorsa bunu el, kol ve bacak kasları sıkıp bırakarak iradenin içine alabilir. Derin ve sağlıklı nefes alış veriş de ses titremelerinin azaltılması ve heyecanın kontrolü için önemlidir.

Konuşma metninin sunumunda dikkat edilmesi gereken noktalardan birisi sesin canlı ve dinamik bir yapı kazanmasıdır. Çünkü konuşmada sesin canlı ve dinamik bir hal alması sunulan düşüncelerin de canlılık ve dinamizm kazanması sağlayacaktır

(Lucas and Stephen, 309). Sesi canlılık kazanması aynı zamanda yüz ifadelerinin de daha anlaşılır ve görünür bir netlik kazanmasını sağlayacaktır. Sese canlılığını veren heyecan irade ile kontrol edilmeli ve konuşmanın akışına katılmalıdır. Bu yüzden her konuşmada heyecan duygusunun kontrollü bir biçimde hissettirilmesi, konuşmanın gücünü artıracaktır.

2.3. Ses Sağlığı ve Bakımı

İnsanların belli bir ses aralığı vardır ve genelde konuşmalarının % 70'ini bu ses aralığında yaparlar. Belli bir eğitim alamadan bu aralığın dışına çıkmak sesi olumsuz etkiler, ses yorgunluğu ve ses hastalıklarına neden olabilir (Er, 2009). Soğuk algınlığı ve diğer üst solunum yolu enfeksiyonları sonucu ses kısılabilir. Bu sorun genelde ciddi sağlık problemlerine yol açmaz. Fakat sesin aşırı zorlanması ve yanlış oluşturulması sonucu oluşan ses hastalıkları sesle ilgili fonksiyonlar ve problemlerle uğraşan profesyoneller tarafından değerlendirilmeli, takip ve tedavi edilmelidir. Ses teli üzerinde nodül, polip, ödem, kanama veya sinir felci gibi sorunlar ortaya çıkabilir. Bunların sonucunda ses kısılır. Bu olumsuz sorunlara yol açmamak için sesin korunmasını sağlayacak bazı önlemler almakta yarar vardır. Buna ilişkin aşağıdaki bilgiler verilerek uyarılar yapılmalıdır;

- ✓ Boğazınızı kazır tarzda temizlememek öksürmemek ve bağırmmamak gerekir. Bu hareket ses tellerinin birbirine çok şiddetli olarak çarpmasına neden olur. Oluşan tahriş sonucunda ses telleri üzerindeki salgı oluşuma daha fazla artar. Bu durumda en iyi yöntem yutkunmaktır.
- ✓ Eğer ağız kuruluğu varsa tükürük üretmek için dilin iki yanı çiğnenebilir.
- ✓ Konuşurken birey için doğal olan ses tınısı kullanılmalıdır.
- ✓ Ses kullanırken nefes desteği doğru ayarlanmalıdır. Ses kullanmadan önce vücut gevşeme hareketleri ile, ses de egzersizlerle mutlaka ısıtılmalıdır. Gevşeme hareketleri sadece sesi ve konuşmayı iyileştirmek için değil fiziksel sağlığımız için de önemlidir.

- ✓ Artikülasyona çok önem verilmelidir. Bu yalnızca, söylenen şeylerin anlaşılır olabilmesinden değil, kişiye solunumda da yardımcı olması bakımından gereklidir (Cevanşir ve Gürel, 1982).
- ✓ Uzun süreli ve yüksek sesle konuşmalardan kaçınılmalıdır.
- ✓ Gürültülü ortamlarda konuşmaktan kaçınılmalıdır.
- ✓ Sigara içmemeli, içilen yerlerden uzak durulmalı ve aşırı alkol kullanılmamalıdır.
- ✓ Bol su içerek ve buhar çekerek larenksin nemli kalması sağlanmalıdır. Aşırı kuruluk ses tellerinde tahrişe neden olabilir. Antihistaminikler (alerji ilaçları), idrar söktürücüler ve grip ilaçları gibi bazı ilaçlar ses telleri üzerindeki salgıları azaltarak kuruluğa neden olurlar.
- ✓ Baharatlı gıdalardan uzak durmalı, eğer reflü varsa bu rahatsızlık kontrol altına alınmalıdır.
- ✓ Ağır yük kaldırmamak itmek ve çekmemek gerekir.
- ✓ Stres sesin zorlu kullanılmasına neden olarak ses tellerinde hasarlara neden olabilir. Stresten uzak durmak gerekir.
- ✓ Ses sistemine yönelik yapılacak gevşeme hareketleri, sesin daha etkili ve uzun süreli kullanımına önemli katkı sağlayacaktır. Bu nedenle periyodik olarak özellikle omuz, boyun ve yüz kaslarınızı gevşetme çalışmaları yararlı olacaktır.
- ✓ Kahve ve çay çok tüketilmemelidir. Mentollü veya anestezi boğaz pastillerini kullanılmamalıdır.

- ✓ Ses kısıklığı 2 haftadan uzun sürüyorsa bu ciddi bir ses hastalığının habercisi olabilir. Mutlaka foniatri alanında uzmanlaşmış bir KBB uzmanına başvurulmalıdır.
- ✓ Göğüsde yanma boğazda acı tat, ekşime hissi veya sık geğirme, mide asidinin yemek borusundan yukarı çıkarak gırtlığı tahriş etmesinden kaynaklanabilir. Bu şikayetler var ise baharatlı, acılı, ekşi, asitli gıdalardan kaçınılmalıdır. Yemeklerden sonra bir miktar antiasit alınmalı, dolu mideyle uyumamalı ve gerekirse yatağın baş kısmı bel hizasından itibaren kaldırılmalıdır.
- ✓ Çok dar elbiseler veya kemerler, rahat solunumu engellediğinden ve reflüyü artırdığından kullanılmamalıdır.
- ✓ Konuşma sırasında “aaa” ve “eee” gibi boşluk doldurucu sesleri kullanılmamalıdır.
- ✓ Eğer sesin yorulduğu hissediliyorsa konuşma kesilmelidir. Gerekirse konuşmadan iletişim sağlamak için mutlaka yanınızda kalem ve kağıt bulundurulmalıdır.
- ✓ Ses sisteminde rahatsızlık hissediliyorsa, ses bir süre dinlendirilmeli, tam veya hafif ses istirahati uygulanmalı, fısıldayarak konuşulmamalıdır.
- ✓ Yemeklerden hemen sonra konuşma yapmak doğru değildir. Dolu mide diyafram hareketlerine engeller. Hazım sırasında, kan daha çok karın bölgesinde toplanacağından ses telleri ve larinks kasları yeterince beslenemeyecektir.
- ✓ Sabahları uyanınca yataktan kalkmadan birkaç dakika gerinme ve gevşeme hareketleri yapılabilir.
- ✓ Haftada iki ya da üç gün uzun ve rahat bir oturma pozisyonunda gözler kapalı olarak hiçbir zorlama ve müdahale olmadan yavaş yavaş ve huzurlu biçimde nefes alınıp verilir.. Nefes alma verme süreleri eşit olmalıdır. Nefes alıp verirken

başka hiç birşey düşünülmemeli yalnızca havanın akciğerlere dolup boşalması hissedilmelidir.

2.4. Politika, Ses ve Konuşma

İnsanlık tarihi boyunca ülke yönetiminde bulunan veya kitleleri ülke yönetimi konusunda yönlendiren kimselerin kullandığı en önemli araçlardan biri de sözdür. Sözün etkili ve verimli bir biçimde kullanılması çoğu zaman dünya siyasi tarihinin yönünü değiştirmiştir. Siyasilerin yaptıkları bu konuşmalar “political speech” olarak adlandırılmaktadır. Siyaset adamlarının konuşmalarını diğer konuşmalardan ayıran önemli bazı özellikler bulunmaktadır. Bu özelliklerin başında hiç kuşkusuz konuşmanın kitleler üzerinde etki yaparak onların tutum ve davranışını, siyasetçinin düşünceleri doğrultusunda değiştirmeleri gelmektedir. Bu siyaset adamının konuşmasının önemli unsurlarından biri olarak dikkati çekmektedir. İkincisi ise düşünce değişikliğine uğrayan kişinin aynı zamanda siyaset adamının istediği doğrultuda hareket etmeye karar vermesi ve bu kararını eyleme dökmesidir. Konuşmanın bilgi aktarma veya bilgi taşıma görevi burada diğer konuşmalardan farklı olarak ikinci derecede öneme sahip olmaktadır.

Politikada dil, kullanılışıyla ve bütün özelliklerinden yararlanılmasıyla bir konuşma sanatı, diyalog sanatı durumuna gelir. Politikada konuşma, bir telkin aracıdır, ikna edicilik çok önemlidir. Tek bir nutukla yok olup giden, silinen politikacılar vardır. Ünlü İngiliz politikacı W. Churchill’in, parlamentoda toplantılara katılamadığı zaman toplantılarda olup bitenleri öğrenmek için arkadaşlarına üç soru soruyordu: 1- Kim konuştu? 2- Ne konuştu? 3- Nasıl konuştu? (Evliyaoğlu, 1973). Burada ne konuşulduğu yanında nasıl konuşulduğu da büyük önem taşımaktadır. Konuşma tarzı, tonlama, ses tonu hitabet gerektiren mesleklerde önemli bir hal almaktadır.

Demokrasinin ayrılmaz parçası olan çok partili yaşamda siyasal aktörlerin/ siyasetçilerin rolü; kendilerini birbirlerine ve topluma iyi anlatmalarıdır (Aziz, 2011:9). Demokratik toplumlarda siyasetin birinci derece dayandığı güç halktır. Siyasetçi gücünü doğrudan halktan alarak kullanmaktadır. Demokratik toplumlarda konuşma birinci derece büyük önem taşımaktadır. Tek tek vatandaşın taşıdığı gücü toplu olarak kendi

gücü haline dönüştürmek isteyen politikacı bireysel olarak, gruplar halinde veya geniş topluluklar halinde kitleleri ikna ederek bu gücü kontrolüne geçirmek amacındadır. Bu yüzden politik konuşmanın yapısı ve özellikleri diğer konuşmalardan daha farklı olmak durumundadır.

Konuşma sanatının en güç ve en teknik özelliğe sahip olan unsurunu politik konuşmalar oluşturur. Antik Yunan site devletleri arasında bir yöneticinin konuşması büyük bir önem taşıdığı için politik konuşma örneklerine ilk orada rastlanmaktadır. Eski Yunan düşünürlerinde Platon, Devlet isimli kitabında toplumu yönetecek kişileri koruyucular olarak değerlendirmekte ve onlara verilecek ilk eğitimin müzik olması gerektiğini belirttikten sonra müziğin sınırlarını şu sözlerle çizmektedir:

“Şimdi bu yetiştirme nasıl olacak? Öteden beri gelen yetiştirme yolundan daha iyisini bulmak zordur. Bu yolsa beden için idman, ruh için müziktir.

-Evet.

-Peki, yetiştirme önce müzikle başlar, değil mi?

-Evet.

Müzik dediğimiz eğitime, söz sanatları da giriyor mu?

-Giriyor tabii.” (Platon, 1971: 68)

Görüldüğü gibi yönetici için çok eski dönemlerden beri söz sanatları ve konuşma eğitimi, müzik eğitimi içinde bir eğitim olarak görülmüştür. Eski Yunan’da akademilerde Retorik ders olarak okutulmuştur. Antik Yunan’dan günümüze politik konuşma alanında bilinen en önemli kişi Demostenes’tir (İ.Ö.384- 322) (Britannica). Demosthenes Atinalı devlet adamı ve konuşmacı, oratör olarak geniş kitleleri etkileyen çok sayıda siyasal, sosyal ve ekonomik konuşması ile tanınmaktadır. Konuşmalarına özellikle duygularını üstün bir başarı ile yansıttığı (Cairns, 2005), çocukluk çağlarında iyi bir konuşmacı olmamasına rağmen kendisini yetiştirerek bu alanın en başarılı ustaları arasına girdiği bilinmektedir. Fizik yapısındaki yetersizliği aldığı sıkı konuşma eğitimi ile yenerek Atina’nın yönetiminde söz sahibi olmuştur. Söylenildiğine göre kekemeliğini yenebilmek için ağzına çakıl taşları doldurarak konuşma eğitimi yapmış, nefes kontrolünü sağlayabilmek için ise koşarak şiir okumuştur. Ömrünün son yıllarında siyasal konuşma alanında “Altın Taçla” ödüllendirilmek istenmiştir.

Batı dünyasında kendisinden en çok söz ettiren konuşmacı hiç kuşkusuz Marcus Tullius Cicero'dur (İ.Ö.-106-43). İyi bir hukukçu olan Cicero Sezar'a karşı yaptığı konuşmalarıyla ünlüdür. Sezar'ın ölümüne kadar Roma'dan uzakta kalmış, ölümünden sonra Roma'ya gelerek Roma'nın adı bir döneme verilen en büyük hatiplerinden ve düşünürlerinden biri olmuştur (Sarıgöllü, 1971). Tiyatro ile de uğraşmış olması sebebiyle özellikle konuşmalarında beden dilini kullanışı ile ideal bir konuşmacı olarak da kabul edilmektedir (Cairns, 2005).

Siyasal konuşmanın en büyük etkilerinin Fransız Büyük Devriminde olduğunu da belirtmek gerekir. O kadar ki Fransız Devriminin oluşmasının en büyük etkenlerinden birisi devrimi yapan gençlerin halkın içine girerek yaptıkları heyecanlı konuşmalardır. Fransız Devriminin ateşleyicisi ve yönlendirici olan ve kendilerine Jacobenler adı verilen bu grup, halk kitlelerini harekete geçirecek kadar güçlü siyasal konuşma ustasıydılar. Bunlar içinde en ünlüsü George Jacques Danton'dur (Michelet, 1957/1964). Siyasal Konuşmanın kitleler üzerindeki etkisi sadece Fransız Devrimi ile olmamıştır. Aynı zamanda Fransız Devriminden sonra Avrupa'daki toplumsal hareketlerin tamamında siyasal konuşma becerisi yüksek olanlar kitleleri yönlendirmeye devam etmişlerdir. Siyasal söylemin bir başka önemli boyutunu ise Amerika'nın bağımsızlık savaşında görülmektedir. Amerikan Bağımsızlık Savaşının öncüleri de geniş kitleleri harekete geçiren birer siyasal konuşma ustasıydılar. Osmanlı Devleti'nin yıkılarak Cumhuriyetin Kurulduğu döneme kadar geçen süreç içinde Osmanlı aydınları Fransız devriminin de etkisiyle iyi birer siyasal konuşmacı olarak kendilerini göstermişlerdir. Özellikle İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin önde gelen isimleri daha çok siyasal konuşmalarla kitleleri yönlendirmişlerdir.

Tarihte bütün büyük liderler iyi bir siyasal konuşma ustası olarak bilinirler. İyi bir siyasal konuşmanın liderlik ve karizmayı oluşturduğu, kitlelerin yönlendirilmesinde büyük bir öneme sahip olduğu bilinmektedir (Taylor, Peplau, Sears, 2008).

Siyasetin içinde aktif rol üstlenen bir siyasetçi, nerede nasıl konuşulacağı iyi bilmelidir. Aziz'e (2011) göre, güzel konuşma ya da söz söyleme sanatı yani retorik siyasetçilerde ve yöneticilerde bulunması gereken önemli bir niteliktir. Güzel konuşma sanatının özelliklerinin bir kısmı yani sesin rengi, tonu gibi unsurlar kişinin doğasıyla

gelen nitelikler olmasına karşın daha sonra eğitimle geliştirilebilen özelliklerdir. Uztuğ'a (2004) göre, konuşma seçmenlerle iletişimin önemli bir parçasıdır. Konuşmalar hem aday imajını etkiler hem de kampanya mesajlarının iletimini sağlayan önemli bir iletişim aracıdır. Ses tonu, politikacının heyecanını, öfkesini, deneyimini ve kişiliğini ima eden pek çok mesaj taşır. Özellikle konuşmanın inanılabilirliği büyük ölçüde sesin kullanımına bağlıdır.

Birçok avukat, din adamı ve politikacı seslerini gerektiği kadar eğitmedikleri için ses sağlıkları bozulmakta ve alıştıkları gibi kaba, acemi ve gelişigüzel konuşmaktadırlar (Casson, 2000).

T.B.M.M. inde milletvekilleri yemin ederlerken bir kaç vekil sanki layık'lık üzerine yemin ediyormuş gibi 'laiklik' kelimesini 'layıklık' olarak telaffuz etmektedirler. Oysaki 'laik' kelimesinin her iki hecesi de kısa okunmalıdır. Bu yüzden ettikleri yemin sırf yanlış telaffuz yüzünden etkinliğini yitirmektedir.

İnsanın doğasından gelen özelliklerin yanı sıra kendi çabasıyla edinebileceği, kazanabileceği beceriler, davranışlar vardır. Aziz'e (2011) göre, Siyasal aktörlerin/siyasetçilerin donanımlı bireyler olmaları gerekir. Politikacılar iyi eğitilmiş, bilgili, kültürlü, araştıran, karşı tarafa güven veren, anadilini ve sesini iyi kullanan, konuşması düzgün, ne dediği anlaşılır olmalıdırlar. Bu özelliklerin tümü bireylerin yaşamı boyunca elde ettikleri kazanımlarla oluşur.

Tarihte büyük hatiplerden ve siyasetçilerden Demosten, kişisel davalarından dolayı mahkemelerde önemli savunmalar yapmış, adli ve hukuki nutuklar vermiştir. Böylece davaları kazanarak rakiplerini mahkum ettirmiş, siyasette heyecan dolu nutuklarıyla büyük şöhret kazanmıştır. Daha önce de belirttiğimiz gibi yeteri kadar nefes almadığı için sesi kısık ve zayıftır. Konuşurken sürekli kesilmekte hatta kekelemektedir. Düzenli egzersiz ve koşu yaparak nefes kapasitesini genişletmiş, kekemelikten kurtulmak için de ağzına çakıl taşları alıp sürekli konuşma egzersizleri yaparak kekemelikten kurtulmuştur (Göçgün, 2006).

3. BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR VE YAYINLAR

Alves, Robazzi, Marziale, Felipe ve Romano (2009), Sağlık Sorunları ve Öğretmenlerin Sesleri: Bir çalışanın sağlık sorunu başlıklı çalışmalarında, belirli bir literatür taramasıyla mesleki vokal bozukluklara odaklanan çalışmaları analiz etmeye odaklanmıştır. ScieLO kütüphanesinde indekslenen 11 yıllık süre boyunca çıkarılan yayınlar, önceden belirlenen dahil etme ve hariç tutma kriterlerine göre taranmıştır. Öğretmenlerin mesleki vokal bozukluklarıyla ilgili yirmi makale bulunmuştur. Yoğun vokal kullanımın profesyonellere zarar vermemesi gerektiği tartışılmıştır. Sesin konuşmacı için keyifli ve doğru şekilde üretilmesi gerekmektedir. Araştırmacılar sonuçta, inceledikleri kütüphane kaynaklarındaki öğretmenlerin ses bozukluklarıyla ilgili mevcut makalelerin yeterli olmadığını görmüşlerdir. Öğretmenlerin vokal bozuklukları ile ilgili daha çok araştırmanın yapılması gerektiği yargısına varmışlardır. Konuşmayı meslekleri boyunca en yoğun kullanan kimseler öğretmenlerdir. Onları ses eğitimleri konusunda çok az sayıda araştırma yapılması ve ciddi bir ses eğitimi almamış olmaları önemli bir eksiklikler. Bu araştırma öğretmenlerin konuşma becerileri üzerine yapılan bir literatür taramasıdır denilebilir. Ses eğitimi ilgilendirmesi açısından önemlidir. Ancak ses eğitiminin diğer boyutları ile ilgili değildir. Bu nedenle öğretmenlerin ses ve konuşma eğitimlerinin yalnızca bir boyutu ele alınmıştır.

Başaran ve Erdem, 2009'da öğretmen adaylarının güzel konuşma becerisi ile ilgili görüşlerini tespit etmek için bir çalışma yapmışlar ve makale olarak yayınlamışlardır. Araştırmalarında geliştirerek öğretmen adaylarının güzel konuşma becerisine ilişkin tutumları, örnek aldıkları modeller, topluma model teşkil eden kişilere ilişkin görüşleri, bir konuşmayı güzel bulmalarında kullandıkları kriterler ve konuşmalarının etkili ve güzel olmasını engelleyen nedenleri tespit etmek istemişlerdir.

Araştırmanın sonucunda; öğretmen adayları, konuşma konusunda topluma model olabilecek kişilerden sırasıyla popüler müzik yapan sanatçıların, dizi veya sinema filmlerindeki karakterlerin ve siyasetçilerin olumsuz; üniversite hocalarının, şair ve yazarların ise iyi birer model oluşturduklarını düşünmektedirler. Ayrıca öğretmen adayları, bir konuşmanın etkili ve güzel olmasında konuşmacının fiziki görünüşü, konuşmayı materyallerle destekleme, konuşmanın konusu, İstanbul ağzıyla konuşma ve konuşma içeriğinin düzenlenmesinin diğer faktörlere göre daha etkili olduğunu düşünmektedirler. Konuşmacının vurgu ve tonlamaları, konuya hakimiyeti, telaffuz, konuşma esnasında uygun yerlerde durma/ duraksama, konuşmacının dinleyiciyi motive etme becerisi, ses tonu, konuşmanın işitilebilirliği ve beden dili kullanımının ise çok etkili olduğu inancındadırlar. Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu, özellikle bayan öğretmen adayları, güzel konuşma becerisini kazanmak ve geliştirmek için kursa gitmek istemektedirler. Ne yazık ki öğrencilerin önemli bir kısmı böyle bir kursa gitmediklerini söylemektedirler. Öğretmenlerin birinci derece ihtiyacı olan konuşma eğitimine gitmemiş olmaları ile üniversitelerde özellikle öğretmen yetiştiren birimlerde konuşma ile ilgili uygulamalı derslerin olmaması ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bele, Laukkanen ve Sipila 2010 yılında yayınlanan makalelerinde, Fince Kuukka egzersizleri kullanarak gerçekleştirilen üç haftalık ses eğitimi programının Norveç yayın ve gazetecilik öğrencilerinin konuşma sesleri üzerindeki etkilerini konu almışlardır. Norveç’de üç yıl süren iletişim eğitimi sürecinde sözlü sunum ve iletişim eğitimi de verilmektedir. Bu eğitimin içeriği retorik, konuşma hızı, boğumlama durma noktaları ve temel kullanım ilkeleri ile ilgilidir. Araştırmada Finlandiya dramatik sanat akademisi ses eğitimcisi Niilo Kuukka tarafından geliştirilen yöntem uygulanmıştır. Kuukka yöntemini hedefi aktörlerin eğitimlerini zil sesi kalitesinde -ringing voice quality- geliştirmektir. Araştırmada random yöntemiyle Norveç medya okulu görsel işitsel-medya iletişimi eğitimi alan 9 öğrenci seçilmiştir. Bunlardan beşi bayandır. Yaş ortalamaları -21-25 yaş aralığı.-23 dür. Öğrenciler üç yıllık eğitimlerinin ilk yılında araştırmaya dahil edilmişlerdir. Böylece okullarında aldıkları sözlü medya eğitimiyle bu çalışma uyumlu hale getirilmiştir. Her ders 60 dk olmak üzere haftada üç gün üzerinden üç haftada toplam 10 saat çalışma yapılmıştır. Aynı zamanda yine sözlü medya eğitimi alan dördü bay, beşi bayan toplam dokuz kişi ise kontrol grubu olarak seçilmiştir. Yaş ortalamaları yine 23 dür. 18 öğrencinin okuma örnekleri önce ses hijyeni ve deneyimleri açısından kaydedilmiştir. Bunun için okuma metni olarak Norveç masallarından “Kuzey

Rüzgarı ve Güneşi” masalı seçilmiştir. Ve radyo stüdyosunda alışılmış düşük ses düzeyinde okunmuştur. Yapılan bu çalışmadan sonra deney grubunun eğitime geçilmiştir. Daha sonra kontrol ve deney grubu son bir kez daha değerlendirilmiştir. Sonuçlar algı analizi, akustik analizi ve istatistik analiz olarak değerlendirilmiştir. Ve yapılan eğitimin ölçülebilir oranda başarı sağladığı görülmüştür.

Ses ve konuşmayı etkin bir biçimde kullanan meslek grupları içinde en önemlilerinden biri de öğretim üyeleridir. Öğretim üyelerinin ses ve konuşma becerileri üzerine yapılan bir çalışma da **Boominathan, Mahalingam, Samuel, Babu ve Nallamuthu (2012)**’nin çalışmasıdır.

“ Yaşlı Üniversite Öğretim Üyelerinin Ses Karakteristikleri Üzerine Bir Pilot Çalışma” başlıklı çalışmalarında şu noktaların üzerinde durmuşlardır:

Hindistan’da öğretim üyelerinin emekliliklerinden sonra da üniversitede ders verebilmektedirler. 70 yaş ve üzeri öğretim üyeleri uzun süreli ses kullanımı sebebiyle bir takım sıkıntılar çektikleri gibi ses kısıklığı ve stres altında kaldıkları da bilinmektedir. Araştırma, öğretim üyelerinin durumlarının tespiti için yapılmıştır. 20 öğretim üyesi seçilmiştir. Bu yirmi öğretim üyesinden 11 erkek 9’u kadındır. Yaş ortalaması 64.3’tür. Yaşlı öğretim üyelerinin ses karakterlerinin profilinin çıkarılması için Sri Ramacandra Üniversitesinin geliştirdiği bir ses değerlendirme protokolü kullanılmıştır. Bu protokolde izlenen yöntemse: Deney gruplarından alınan örneklerin Atmos Media Stroboscope Sistemi kullanılarak elde edilen larinks işlevleri ve yapıları bakımından Otolaryngologist ve konuşma dil pataloglarının değerlendirmeleridir. Göstergeler ise düzenlilik, ses simetrisi, ses titreşimi, mukoza dalgalanması, genişmesi, titreşim olan ve olmayan bölümlerin durumu açısından değerlendirilerek tablolar hazırlanmış ve betimsel istatistik yöntemi kullanılmıştır. İkinci aşamada algı analizi yapılmıştır. Bu algı analizi sırasında yaşlı öğretim üyesinin ders sırasındaki yaptığı konuşmalar tespit edilerek fonasyon, perde, ses yüksekliği ve ses kalitesi açısından değerlendirilmiştir. Genç öğretim üyeleri ile karşılaştırıldığında yaşlı öğretim üyelerinin ses, fonasyon ve ses titreşimleri konusunda sorunlu oldukları görülmüştür. Yaşlı öğretim üyelerinin özellikle tını araları daha sık titreşim ve zayıf sesin daha fazla olduğu görülmüştür. Erkeklerde ses perdesinde yükselme kadınlarda azalma olduğu görülmüştür. Yaşlı öğretim üyelerinin nefeslerinin gücünde azalma, sesin

yüksekliğinde değişkenlik ve titremeler ortaya çıkmaktadır. Yaşlı kadın öğretim görevlilerinde durum hafif ve orta şiddette ortaya çıkmaktadır. Bu durum yaşlanma sebebiyle larinksde ortaya çıkan değişme sebebiyle ses düzeninde istikrarsızlık ve ses kalitesi düşmesine sebep olmaktadır. Akustik analizinde yaşlılığın vokal kıvrımların azalmasına z/s karışmasının artmasına sebep olduğu görülmüştür. Konuşmanın temel frekansı ile yaşlanma arasında bir ilgi olduğu ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Bir diğer çalışma da yine öğretmenler üzerine yapılmıştır. **Houtte, Claeys, Wuyts ve Lierde (2010)**, “Öğretmenler arasında Ses Düzensizliğinin Etkisi: Vokal Şikayetler, Tedavi Araştırması, Vokal Bakım Bilgisi ve Ses ile İlgili Eksiklikler” başlıklı çalışmalarında öğretmenlerin ses düzensizliğine sahip olma konusunda ileri derecede risk altında oldukları belirtmişlerdir. Bu çalışma öğretmenlerin Vokal Bakım, Tedavi Araştırması ve Ses ile Alakalı Eksiklik bilgisinin olup olmadığını araştırmayı hedeflemiştir. Çalışma göstermiştir ki ses düzensizliklerinin öğretmenlerin kişisel ve profesyonel hayatları üzerinde etkileri olmuştur ve toplum için önemli bir finansal yük teşkil etmektedir. Bu çalışma, öğrencileri profesyonel birer vokal kullanıcı olarak hazırlamaları için öğrenci öğretmenlerin eğitimleri sırasında uygulama yapmayı önerir. Sonuçlar göstermiştir ki, öğretmenlerin yarısından fazlası (%51.2, 509/994) kariyerleri süresince ses düzensizliği yaşamışlardır. Etkili vokal teknikler ve vokal hijyen kullanılarak ses düzensizliğini engellemek için odaklanılmalıdır (tebeşir kullanılmamalı, günlük sıvı alımı arttırılmalı, alkol ve kafein tüketimi azaltılmalı, sigara bırakılmalı, bağırmmamalı,vs...).Verimsiz fonasyon tekniği mesleki disfoni en önemli faktörlerden bir tanesidir. Bu çalışma gösteriyor ki, sese bağlı semptomlar (ses kısıklığı, ses kaybı ve ses rengi kaybı) bir araya geldiğinde öğretme kalitesi ve öğrencilerin öğrenme deneyimleri açısından önem arz etmektedir.

Yukarıdaki çalışmanın sonuçlarına göre eğer eğitim programında öğretmenlere ses ve ses hijyeni fizyolojisi hakkında bilgi verilseydi, sağlık açısından finansal bir yük azaltmış olurdu. Sonuç olarak bunlar bir doktorun odaklanacağı noktalar olmamalıdır. Bu çalışmada kişisel karakteristikler, işle alakalı ses yükü ve çevresel risk faktörleri geniş çapta araştırılmıştır. Ancak bunların tek tek tanımlaması zor olmuştur. Çünkü bu çalışma süresince işle alakalı ses yükü ve çevresel risk faktörleri sıkça değişikliğe uğramıştır. Dikkatler, vokal teknikler, vokal hijyen ve eğitimde vokal bakımın farkında olunması konusunda yoğunlaştırılması önerilmektedir. Öğretmen ve öğrencilerin

eğitimleri esnasında ses eğitimi uygulaması şiddetle tavsiye edilir. Gelecekte, öğretmenler için erken teşhis ve müdahale programları üzerine odaklanmaya ihtiyaç olduğu araştırma sonuçlarında belirtilmektedir.

Araştırma bulgularının politikacılar içinde kullanılmasının mümkün olduğu görülmektedir. Çünkü öğretmenlerle politikacılar konuşma becerilerini kullanmaları bakımından birbirlerine çok yakın çalışma sürelerine sahiptirler. Üstelik politikacılar daha stresli ve zaman zaman planlı olmayan bir konuşma süreci yaşamaktadırlar. Bu bakımdan zaman içinde ciddi bir ses eğitimi almamaları sebebiyle konuşma kusurlarıyla karşı karşıya kalmaları mümkündür.

Bir diğer araştırma ise daha farklı bir meslek grubu için yapılmıştır. Bu meslek grubu konuşma becerilerini doğrudan değil telefon aracılığı ile kullanan çağrı merkezleri müşteri hizmetleri temsilcileridir. **Lehto, Alku, Backstrom ve Vilkman** (2005), Bir iş günü süresince çağrı merkezi müşteri hizmetleri temsilcilerinde izlenen ses semptomları ve kısa süreli ses eğitim kursunun etkilerini incelemişlerdir. Onlara göre; mesleki ses kullanıcıları sıklıkla değişen boyutlarda ses semptomları yaşarlar. Bu çalışmanın ilk amacı telefonla müşteri hizmeti veren danışmanların bir iş gününün farklı dönemlerinde nasıl ses semptomlarına sahip olduklarını bulmaktır. İkinci amaç telefon çalışanları için düzenlenen kısa vokal (ses) eğitim kurslarının etkilerini araştırmaktır. Sonuçlar gösteriyor ki bu araştırmaya konu olan katılımcılar ciddi ses problemleri yaşamamış olsalar da, kısa vokal eğitim kursları bu kişilerin yaşadıkları bazı vokal semptomları belirgin ölçüde azaltmıştır. Sonuçlar mesleki ses bakımı alanında mesleki ses kullanıcılarına yönelik sistematik danışmanın ve eğitimin avantajlı/yararlı olabileceğini göstermektedir. Bu çalışmaya 35 kadın ve 10 erkek çağrı merkezi müşteri servis danışmanı katılmıştır. Bunlar işleri özellikle tüm işgünü boyunca gelen müşteri aramalarını yanıtlamak olan çalışanlardır ve çalışma süreleri 7,5 saattir. Buna 29 dakika öğle arası ve iki 10 dakikalık kahve molası dahildir. Katılımcıların hepsi Kuusamo Finlandiya’da yer alan aynı çağrı merkezinde çalışmaktadır. Çalışmada ses semptomlarına dair veriler anket formlarıyla toplanmıştır. Çalışma öncesi çağrı merkezi danışmanlarına sese etkisi olabilecek belli geçmiş unsurlara (örneğin hobiler, sigara içme, işitme kaybı, gastroözefagial reflü hastalığı, daha önceden alınmış ses terapisi öyküsü) yönelik bir anket dağıtılmıştır. Çalışma öncesi çalışanlar bir foniatrik tarafından değerlendirilmiştir. Aynayla laringeal muayene ve algısal ses analizi

yapmıştır. Hem geçmiş anketi hem de foniatrisyen araştırması hastaların sağlık durumlarını göstermek amacıyla yapılmıştır. Eğitim sonrası ses şikayeti olan çalışan sayısı azalmıştır. Vokal yorgunluk hissedenlerin önemli bir kısmının eğitim sonrası bu şikayeti kaybolmuştur. Uzun dönem etkiler incelendiğinde özellikle iki değişken azalmıştır: vokal zorlanma hissi ve ses kısıklığı. Sonrasında yapılan karşılaştırmada kadınların semptomları genelde azalırken erkeklerin şikayetleri çalışma sonrası ve 1.5 yıl sonraki araştırmada artış göstermiştir.

Mattiske, Oates ve Greenwood (1998), Öğretmenler Arasında Ses Problemleri: Yaygınlık, Sebepler, Önleme ve Tedavi başlıklı yayınlarında şöyle belirtmişlerdir; Ses bozukluklarının, okul öğretmenliklerinde en önemli mesleki tehlikelerden biri olduğu düşünülür. Sonuçtaki semptomlar öğretmenlerin sınıfta performans kabiliyetlerini etkileyebilir ve onların diğer çalışanlar ve öğrencilerle etkin çalışma ilişkileri kurmasını önler. Hastalıktan kaynaklanan izinleri, konuşma patolojisi yönetimi, ve cerrahi müdahale maliyetli olabilir. Ciddi ses problemleri ayrıca öğretmeni sınıfı tamamen terk etmek zorunda kalmasına sebep olabilir. Geçerli deneysel veriler üzerinde ileri araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır; öyle ki geçmişteki birçok çalışmalar alıntılara veya kişisel beyanlara göre yapılmıştır. Ses bozukluğunu neyin teşkil ettiğine dahil daha operasyonel tanımlar ve ilişkili olan katkıda bulunan faktörler daha fazla enstrümantal ölçekler ve metodolojik ve uygun istatistiksel analizler ve dikkatli özen benimsenmelidir. Ancak bundan sonra bir ilerleme kaydedebilme yolunda öğretmenler için etkili önleme ve eğitim programlarına sahip olabileceğiz.

Niebudek, Kotylo, Politanski ve Kowalska (2008), Mesleki Ses Bozukluklarında Vokal Yüklenme Testiyle Akustik Analiz: Ses Terapisinin Öncesi ve Sonrası Çıktılar başlıklı araştırmalarında Mesleki ses bozukluklarının tedavi sonuçlarının değerlendirilmesi için vokal yüklenme testiyle akustik analizin kullanılabilirliğini değerlendirmek amaçlanmıştır. Disfoniye sahip elli bir bayan öğretmen, tedavi öncesi ve sonrası muayene edilmiştir (Ses Özü Endeksi — VHI, laringo-video-stroboskopi ve yerel yüklenme ile akustik analiz). Vokal eğitim alan öğretmenlerin (Grup I) sonuçları, sadece ses hijyeni konusunda talimat verilen öğretmen grubuyla (Grup II) karşılaştırılmıştır. Sübjektif değerlendirme sonuçları (VHI puanı) ve objektif değerlendirme (akustik analiz), grup I’de, grup II’ye göre çok daha fazla gelişmiştir. Tedavi sonrası muayene, deneklerde, özellikle grup I’de, vokal yüklenme sonrası kötü

ses titreşimlerinde azalma oluğunu ortaya çıkarmıştır. Vokal yüklenme testiyle birlikte, akustik analiz, mesleki disfoninin teşhisi ve tedavinin etkinliğinin değerlendirilmesinde yardımcı bir araç olabilir sonucuna varılmıştır.

Smith, Lemke, Taylor, Kirchner, ve Hoffman (1998), Öğretmenler ve Diğer Meslekler Arasında Ses Problemlerinin Sıklığı başlıklı çalışmalarında rastlantısal olarak seçilen ilköğretim ve lise öğretmenleri (n=554) arasında vokal problemlerin beyan sıklığını, diğer mesleklerde çalışan bireylere (n=220) kıyaslayarak incelemektedir. Öğretmenler kendilerini ses sorunu beyan etme konusunda (%32'ye karşı %1, $p < 0,05$); daha yorgun, halsiz veya ses anlamında daha çok efor harcamak zorunda ($p < 0,05$ her iki grupta); ve konuşmayla ilgili daha sık fiziksel rahatsızlık hissettiklerini ($p < 0,05$) belirtmektedirler. Öğretmenler ayrıca, ses problemlerinin iş performanslarını negatif etkilediğini beyan etme konusunda ($p < 0,05$) ve iş ortamında bir değişiklik sağlama anlamında daha sınırlı tercih hakkına sahip oldukları anlamında ($p < 0,05$) daha yüksek eğilime sahiptirler. Öğretmenlerin yaklaşık %20'si, ama öğretmen olmayanların sadece %4'ü seslerine bağlı olarak işe gitmemiştir. Bu bulgular öğretmenlerin, ses bozukluklarına bağlı olarak daha yüksek risk grubunda bulunduğunu ve bu sağlık probleminin işle ilgili ciddi ekonomik sonuçlara sebep olabileceğini göstermektedir.

Bu araştırma sonuçlarının değerlendirmesi yapıldığında, mesleğini konuşma becerisi ile kazanan kimselerin ses ve konuşma konusunda ciddi semptomlarla karşı karşı olduğunu göstermektedir. Konuşma becerisinin kullanımına dayanan meslek gruplarının toplumsal yapıya doğrudan etkileri de çok yüksek düzeylerde. Verilecek sistemli bir ses eğitiminin yalnızca kişisel gelişim açısından değil toplumsal açıdan da büyük önem taşıdığı anlaşılmaktadır.

Töreyin (1992), Öğretmenlik Mesleğinde Ses Eğitiminin Gereği başlıklı makalesinde şöyle belirtmiştir; “ insan sesi, temel konuşma ve anlaşma için doğuştan var olan bir olgudur. Etkili ve inandırıcı bir konuşma için gerekli olan ilk şart ise iyi kullanılabilen (vurgu-tonlama ve diksiyon ile), iyi eğitilmiş, bir sestir.

Mesleği ne olursa olsun kişiler anlaşabilmek için konuşmak durumundadırlar. Ayrıca mesleğini, sürekli konuşmayı gerektiren türde seçmiş kişiler için konuşmak ve

buna bağlı olarak da ses eğitimi daha fazla önem kazanır. Örneğin; ğretmenler, spikerler, hatipler, politikacılar gibi.

Sonuçta mesleğini sesiyle yürütecek kişilere mutlaka ses eğitimi verilmelidir. Yurdumuzdaki tüm ğretmen yetiştiren kuruluşlarda ses eğitimi, ders olarak okutulmalıdır.

Töreyin (1996), Sınıf ğretmenliği Bölümlerinde Ses ve Konuşma Eğitimi Başlıklı bildirisinde şöyle belirtmektedir; çocuğun dilini düzgün kullanabilmesi, doğru, etkili ve güzel konuşabilmesi ğretmen/ğrenci ilişkilerindeki etkileşimle yakından ilgilidir. Güzel bir ses tonu ve doğru seçilmiş kelimelerle, yerinde vurgu ve uygun tonlamalarla konuşan bir ğretmen, öğrencilerini olumlu yönde etkilerken, kendi sesine göstereceği zen sayesinde sesini de koruyarak öğrencilerine iyi örnek olacaktır. Çağdaş bir toplumun konuşan bir toplum olduğu savından hareketle, etkili ve güzel konuşan insanlardan oluşan toplumların sağlıklı ve etkili toplumları oluşturacakları unutulmamalıdır.

4. BÖLÜM

YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın modeli tek denekli araştırma yöntemlerinden AB modelidir.

Tek-denekli araştırma yöntemleri, araştırma örnekleminde yer alan denek sayısının bir olduğu durumlarda kullanılan deneysel yöntemlerdendir. Tek-denekli araştırmada, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi tek bir denek üzerinde araştırılır. Araştırmada birden fazla denek olması durumunda, bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki neden-sonuç ilişkisi, denekler arası karşılaştırma yapılmaksızın, her bir denekle ayrı ayrı incelenir. Deneklerin yansız atamayla seçilememeleri nedeniyle tek-denekli araştırmalar yarı-deneysel kabul edilir (İftar, Tekin, 1997, s. 24).

AB Modeli

AB desenleri, bütün tek denekli desenlerin temelini oluşturmaktadır. AB şeklindeki ifade edilen desende A, başlama düzeyi evresini belirtir. Bu evrede, bağımlı değişken doğal süreçte gözlenir ve veriler kaydedilir. B, sağaltım düzeyi evresini belirtir. Bu evrede, bağımsız değişken uygulanır ve uygulama sırasında bağımlı değişken gözlenmeye ve veriler kaydedilmeye devam edilir. Sağaltım süreci sonunda, başlama düzeyi ve sağaltım sonu verileri karşılaştırılarak uygulanan yöntemin etkisi ortaya çıkarılır (Gültekin, 1999, s. 61).

4.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın modeline uygun olarak çalışma grubunun oluşturulabilmesi amacıyla Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü kanalıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na izin yazısı gönderilmiş, bu izin neticesinde iki muhalefet partisinin grup başkan vekilleriyle görüşme yapılmıştır. Çalışmada yer almaya gönüllü, etkili ve doğru konuşma konusunda sorunları olduğunu düşünen milletvekilleriyle bire bir görüşülerek müzikal algı ölçümü yapılmış (bildikleri bir marş veya herhangi bir türdeki şarkının farklı tonlarda söylenmesi) ses eğitimi uygulamalarını rahatlıkla yapabileceği sonucuna ulaşılan, asgari düzeyde eğitilebilir müzikal yeteneğe sahip altı milletvekili çalışma grubu olarak kabul edilmiştir. Böylelikle Türkiye Büyük Millet Meclisinde 50 ve daha fazla milletvekili bulunduran muhalefet partilerinden toplam 6 milletvekili belirlenmiştir.

Katılımcılar sekiz hafta, haftada bir saat süren ses eğitimi uygulamalarına ve uygulama öncesi ve sonrasındaki konuşmalarına bireysel olarak alınmışlardır. Çalışmalar piyano olan bir ortamda, Ankara Üniversitesi Devlet Konservatuvarında gerçekleştirilmiştir.

4.3. Verilerin Toplanması

Veriler, deneysel yöntem kullanılarak elde edilmiştir. Bu bağlamda deneysel işlem sürecinin başlangıcında ve sonunda uygulanmak üzere uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulan davranış gözlem formu kullanılmıştır.

4.3.1. Davranış Gözlem Formu

Bu form araştırmanın başında ve sonunda uygulanan ön test ve son test ölçümlerinde kullanılmak üzere araştırmaya katılan katılımcıların konuşma becerilerine ilişkin bilgi toplamak amacıyla geliştirilmiştir. Geliştirilmesi sırasında üç ses eğitimi, bir iletişim ve bir de konuşma eğitimi alanlarında uzman beş öğretim elemanının görüşlerinden yararlanılmış ve bu görüşler doğrultusunda 12 öğeden oluşan davranış gözlem formu oluşturulmuştur.

Gözlem formunun oluşturulmasında ses eğitiminin beş temel ögesi (Solunum, Fonasyon, Rezonans, Artikülasyon, Duruş) göz önünde bulundurulmuş ve ölçülecek davranışlar beşli derecelendirme ölçeği doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Uygulama süresinde ve ölçme aracı olarak kullanılan metinler, iletişim alanında uzmanlaşmış ve konuşma eğitimi veren öğretim elemanlarının görüşleri alınarak, Atatürk'ün bütün eserleri dizisinden “Bursa’da İstanbul Darülfünun Gençlerine Nutuk (21 Ekim 1922), Tarsus Gençler Yurdu’nda Nutuk (18 Mart 1923), Trabzon Halkına Nutuk (15 Eylül 1924), Konya Esnaf ve Tüccarlarına Nutuk (20 Mart 1923) olarak belirlenmiş, Türk Dili ve Edebiyatı uzmanı tarafından güncel dile aktarımı yapılmıştır.

Deneyisel işlem öncesinde ve sonrasında ses eğitimi uygulama aracı olarak belirlenen metinlerden bir tanesi okutulmuş, görüntü ve ses olarak kayıt edilmiştir. Bu kayıtlar alanında uzman üç ses eğitimci öğretim üyesi tarafından davranış gözlem formuyla değerlendirilmiştir.

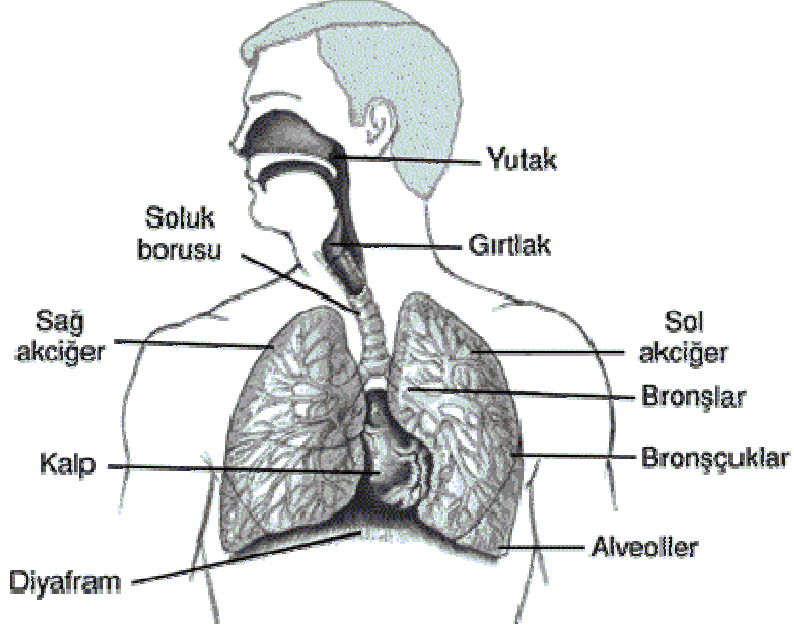
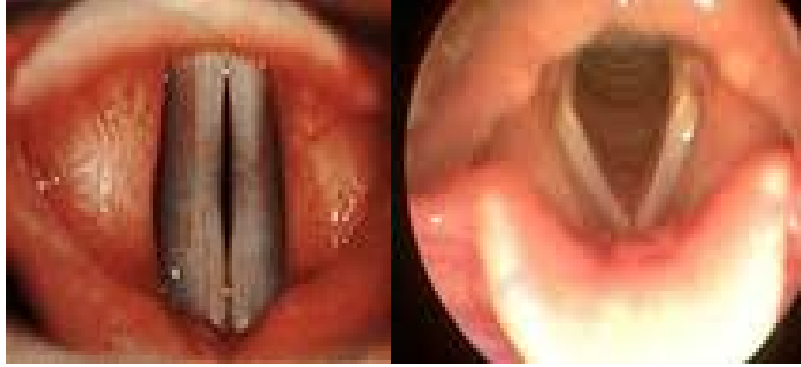
4.3.2. Uygulama Basamakları

Ses eğitimi bilindiği gibi kazandırılacak davranışların birbiriyle ilgi öğelerin sarmal sistem düşünülerek yapılması gereken bir uygulamadır. Bu nedenle uygulama basamakları, ses eğitimi öğelerine ilişkin davranışların birbirini takip eden sıralılık içinde değil, bir biri içinden geçen yani sarmal bir sistem düşünülerek uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulmuştur.

1.Hafta	• Solunum mekanizmasının ve larenks yapısının tanıtımı • Solunum, ses ve konuşma yapılarındaki sorunların belirlenmesi • Duruş • Solunum egzersizleri
2.Hafta	• Solunum egzersizleri • Ses hijyeni konusunda bilgilenme • Rezonans çalışmaları • Ses sorunlarına yönelik belirlenmiş ses egzersizleri • Artikülasyon alıştırmaları
3.Hafta	• Solunum egzersizleri, rezonans çalışmaları • Ses egzersizleri • Konuşma sorunlarına yönelik belirlenmiş tekerlemeler • Vurgu ve Tonlama çalışmaları
4.Hafta	• Solunum egzersizleri, rezonans çalışmaları • Ses egzersizleri • Artikülasyon alıştırmaları
5.Hafta	• Solunum egzersizleri, rezonans çalışmaları • Ses egzersizleri • Vurgu ve Tonlama çalışmaları • Duruş • Eser çalışması
6.Hafta	• Rezonans çalışmaları • Ses egzersizleri

	• Konuşma sorunlarına yönelik belirlenmiş tekerlemeler • Artikülasyon alıştırmaları
7.Hafta	• Solunum egzersizleri • Rezonans çalışmaları • Ses egzersizleri • Eser çalışması • Metin uygulaması üzerinde tonlama çalışmaları
8.Hafta	• Rezonans çalışmaları • Ses egzersizleri • Eser çalışması • Metin uygulaması üzerinde tonlama çalışmaları

4.3.3. Uygulama (Deneyisel İşlem)

1.Hafta 1 Saatlik Çalışma Süresinde	Solunum mekanizmasının ve larinks yapısının tanıtımı Şekil. İnsanda Solunum Sistemi -İnsanda solunum yolu burun delikleri ile başlar, ardından burun boşlukları, farinks (yutak), larinks (gırtlak), trakea (soluk borusu) ve bronşlar gelir. Bronşlar, akciğerlerin içinde gittikçe incelen dallara ayrılır. Resim A Resim B Şekil 3. Ses Telleri Nefes Alırken Açık (Resim A), Ses Çıkarken Kapalı (Resim B).
---	--

	-Sesin kaynağı titreşimlerdir. Titreşimleri sağlayan ses telleri larenks içinde yer alır. Bu vokal kıvrımlar birbirine yakın duran iki minik kas gibidir. Bu kaslar sesi oluşturmak için birleşirler ve nefes alma anında açılırlar. -Günlük yaşantıda soluk alma ve soluk verme hareketleri pek farkında olmadan ve eşit periyotlarla tekrarlanmakta, belli bir ritimde devam etmektedir. Serbest solunum ritmi çok az değişmektedir. Normal konuşmada ses, verilen solukla birlikte çıkmakta ve soluk verme süresi pek uzamamaktadır. Ancak, konuşma eğitimi alan bireylerin konuşmalarında ve şarkı söylerken durum farklıdır. Şarkı söylemede gerek soluk alma, gerekse verme süreleri şarkının gereksinimlerine göre ayarlanır. Ses kullanımı sırasında soluk alma genellikle daha çabuk, verme ise bilinçli, kontrollü, denetimli ve çok daha yavaş olur. Bunun nedeni, sesin istenilen sürede ve şiddette devam ettirilmesi için gereken enerjiyi, gereken süre içinde ayarlayabilmektir. -Solunum, ses ve konuşma yapılarındaki sorunların belirlenmesi • Duruş Sırtın C konumunda hissedilmesi -Gevşeme Egzersizleri Yarım esnermiş gibi ağzı açmak Kafa geriye itilmeli Göğse degecekmiş gibi öne eğilmeli Sol omuza doğru eğilmeli Sağ omuza doğru eğilmeli Omuzlar kulaklara degecekmiş gibi yukarı çekilir Sağ omuz kulağa degecekmiş gibi yukarı çekilir Sol omuz kulağa degecekmiş gibi yukarı çekilir
--	---

	• Solunum egzersizleri -Karın, göğüs ve boyun kaslarını sıkmadan çiçek koklama veya iç çekme hareketleriyle rahat bir soluk alınması. -Hayret veya korku duygusu içinde soluk alma çalışmaları. -Çiçek koklar gibi nefes almak ateş söndürmeye çalışır gibi nefes vermek. - Köpek gibi kesik kesik ve seri nefes alıp verilir - Sürekli kılmak ve reflex e dönüştürmek.
2.Hafta	• Solunum egzersizleri -Büyüyen ve küçülen kesik ve uzun nefes çalışmaları crescendo ve decrescendo -Oturarak s, ş, f harfleri ile hafıften kuvvetliye (crescendo), kuvvetliden hafife (decrescendo) üfleme. • Ses hijyeni konusunda bilgilenme -Sesin yanlış oluşturularak kullanılması ses hastalıklarına neden olur. Ses teli üzerinde nodül, polip, ödem, kanama veya sinir felci gibi sorunlar ortaya çıkar. Bu olumsuz sorunlara yol açmamak için sesin korunmasını sağlayacak bazı önlemler almakta yarar vardır. Yukardaki bölümlerde belirtildiği gibi buna ilişkin aşağıdaki bilgiler verilerek uyarılar yapılacaktır. ■ Boğazınızı kazır tarzda temizlemeyin, öksürmeyin ve bağırmayın. ■ Konuşurken sizin için doğal olan ses tınınızı kullanın. ■ Sesinizi kullanırken nefes desteğini doğru ayarlayın. ■ Uzun süreli ve yüksek sesle konuşmalardan kaçının. ■ Gürültülü ortamlarda konuşmaktan kaçının. ■ Sigara içmeyin ve aşırı alkol kullanılmayın. ■ Bol su içerek larinksin nemli kalmasını sağlayın. ■ Ağır yük kaldırmayın, itmeyin ve çekmeyin. ■ Stres sesin zorlu kullanılmasına neden olarak ses tellerinde

	hasarlara neden olabilir. Stresten kaçın. ■ Ses sistemine yönelik yapılacak gevşeme hareketleri, sesin daha etkili ve uzun süreli kullanımına önemli katkı sağlayacaktır. Bu nedenle. periyodik olarak özellikle omuz, boyun ve yüz kaslarınızı gevşetmeye çalışın. ■ Kahve ve çayı çok tüketmeyin. Mentollü veya anesteziik boğaz pastillerini kullanmayın. ■ Ses kısıklığı 2 haftadan uzun sürüyorsa bu ciddi bir ses hastalığının habercisi olabilir. Mutlaka foniatri alanında uzmanlaşmış bir KBB uzmanına başvurunuz. ■ Göğsünüzde yanma boğazda acı tat, ekşime hissi veya sık geğirme, mide asidinin yemek borusundan yukarı çıkarak gırtlak tahriş etmesinden kaynaklanabilir. ■ Bu şikayetler var ise baharatlı, acılı, ekşi, asitli gıdalardan kaçın. Yemeklerden sonra bir miktar antiasit alın, dolu mideyle uyumayın ve gerekirse yatağınızın baş kısmını bel hizasından itibaren kaldırın. ■ Konuşma sırasında “aaa” ve “eee” gibi boşluk doldurucu sesleri kullanmayın. Konuşma hızınızı azaltın. Sesinizin yorulduğunu hissederseniz konuşmayı kesin. ■ Gerekirse konuşmadan iletişim sağlamak için mutlaka yanınızda kalem ve kağıt bulundurun. ■ Ses sisteminizde rahatsızlık hissediyorsanız, sesinizi bir süre dinlendiriniz. Tam veya hafif ses istirahati uygulayın. ■ Sabahları uyanınca yataktan kalkmadan birkaç dakika gerinme ve gevşeme hareketleri yapınız. ■ Haftada iki ya da üç gün uzun ve rahat bir oturma pozisyonunda gözler kapalı olarak hiçbir zorlama ve müdahale olmadan yavaş yavaş ve huzurlu biçimde nefes alınıp veriniz. Nefes alma verme süreleri eşit olmalıdır. Nefes alıp verirken başka hiç birşey düşünülmemeli yalnızca havanın akciğerlere dolup boşalması hissedilmelidir.
--	--

	• Rezonans çalışmaları -‘mum, mum, mum’ ‘mim, mim, mim’... heceleri ile hafif uğultu şeklinde belli seslerde ve çeşitli ritimlerde rezonans alıştırmaları yapılacaktır. - Ma me mi mo mu...tek ton üzerinde çalışma • Ses sorunlarına yönelik belirlenmiş ses egzersizleri -Vokallerle 2’li ve 3’lü dizi ve arpejler. Vokallerin fonetik yapılarına göre tınlatılması. (Vokal kullanımında yumuşak damağın yeri, esneme ve hapşıırma hissi verilerek fark ettirilecek) • Ses Kusurlarına Yönelik Uygulamalar Aşağıdaki cümlelerin ve benzerlerinin önce tek solukta, sonra da içerisindeki coşkusal anlatımı verecek tonda okunması. - Allah belanı versin senin! Sersem, - Hey, dikkat et düşüreceksin! Dikkat etsene be. - Aman Allahım öyle sevinçliyim ki neredeyse kalbim duracak!... - Elimden gelse kendimi süpüreceğim, süpürüp kapı dışarı edeceğim!...
3.Hafta	• Nefes egzersizleri, rezonans çalışmaları --Burundan hiç ses çıkarmadan nefes alıp burnu biraz kasarak bir başka deyişle yüz biraz buruşturularak burundan on saniye süre ile üfleme yapılmalı. - Köpek nefesi alıştırması: olabildiğince küçük ve hızlı hareketlerle nefes alınıp verilerek yapılır. -Kapalı ağız ile 2’li, 3’lü dizi çalışması. • Ses egzersizleri -Vokallerle 2’li, 3’lü, 4’lü, 5’lü dizi ve arpejler. -İlk tona yumuşak damaktan ön dişlere doğru hafif sıcak üflenmiş bir hava atağı ile başlanması.

	• Artikülasyon sorunlarına yönelik belirlenmiş tekerlemeler -Reşit ile Reşat reklamda rekabeti rekabetten rezillik derecesine çıkardılar. -Rastıklı rakkase ramazanda rasgele rastığını rahat rahat rabete razı oldu. -Cambaz Cevat cılız cimri coşkunla cömertliği cumbada cüret ettiler. -Siyah sineklerle sivrisinekler sihirli sinemada sivilceli sivil sipahileri sinirlendirdiler. -Kara kahküllü ketenli kız kibar komşusuna köprülü kuyuda küstü. -Çardaklı çeşmedeki çırak, çiçekleri çobanın çöregini ve çuvallarını yürüttü. -Şamlı, şemsiyeli, şıracı, şişko, şoför, şölende, şurupçuları, şüphelendirdi. -Zıpır zıpzıpçıya zımbalı zıvansız zirzopla zırıl zırıl zırlayarak zirvalandılar. -Çimentodan çirkin çini çizen çiçekçi, çiçekleri çivitiyle çitiledi. • Vurgu ve Tonlama Çalışmaları -Gitme, çıkmak istiyorsan ben çıkarırım seni!... -Öyle yorgunum ki, biraz dinlensem, dinlenebilsem. *Aşağıdaki cümlelerin büyük harfle yazılı yerlerini vurgulayarak okuyunuz. -Başkalarının ne düşündüğünü bilmem, bana gelince son sözüm şu; MUTLAKA BURDAN KURTULACAĞIM. -Sizlere utanç veren TEK BEN MİYİM SANIYORSUNUZ?
4.Hafta	• Nefes egzersizleri, rezonans çalışmaları -Nefes fırlatmaları Kih hecesiyle diyaframla iş birliği içinde olan nefesin maskeye (kafa rezonansının tümüne bu isim verilir) fırlatılması(Kolçak, 1998).

	-Derin nefes alıp doksan saniye tutmak için çalışılmalı. Ayrıca tıslama (tsss...) ile yine 90 saniye üfleme alıştırmaları yapılmalı. -Kapalı ağız ile 2'li, 3'lü dizi çalışması. • Ses egzersizleri -Vokallerle 2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li dizi ve arpejler. Vokallerin fonetik yapılarına göre tınlatılması. (Vokal kullanımında yumuşak damağın yeri, esneme ve hapşırma hissi verilerek fark ettirilecek) • Artikülasyon alıştırmaları -Bir tarlaya kemeken ekmişler. İki kürkü yırtık kel kör kirpi dadanmış. Biri erkek kürkü yırtık kel kör kirpi, öteki dişi kürkü yırtık kel kör kirpi. Kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin yırtık kürkünü, kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin yırtık kürküne, kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin yırtık kürkünü, kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin yırtık kürküne eklemişler. -Çatalca'da topal çoban çatal yapıp çatal satar, niçin Çatalca'da topal çoban çatal yapıp çatal satar? Karı için Çatalca'da topal çoban çatal yapıp çatal satar. - Çekirgede çelimsiz çeledi çelik çekişçinin çek çek arabasını çekti. -Pireli peyniri perhizli pireler teperlerse, pireli peynirler de pır pır pervası ederler. -Ketlikli kekeme kel Kenan kestane kerestecilerindeki kertenkeleleri keskin keserle kesti. -Düdüklü düğmeci dünden beri düşünün düşünün düğme düzinelerini düzgün düzeltmedi. -Bilgili bir bildik, bilgisiz bin bildikten bin kere iyidir.
5.Hafta	• Solunum egzersizleri, rezonans çalışmaları Kesintili olarak s111111-s11111-s111111 Daha kısa ve kesik s11 s11 s11 s11

	Pııh-çııh-tııh-kııh-pııh-çııh..... -Aralarda hissettirmeden nefes alarak bir dakika sürdürülmeli -Sum, mun, min, men, man, heceleri ile hafif uğultu şeklinde belli seslerde ve çeşitli ritimlerde rezonans alıştırmaları yapılacaktır. • Duruş -Eller konuşma süresince, konuşmanın içeriğine bağlı olarak hareket edebilir. Ancak el hareketlerinin hep aynı şekilde olması izleyicilerin dikkatini dağıtacak, sözlerin etkisini azaltacaktır. .(Aziz, 2011:141). -Bir salonda oturan kişilere konuşuluyorsa bakışlar en arkadakilere kadar dağıtılmalıdır. • Ses egzersizleri - Vokallerle 2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li dizi ve arpejler. Vokallerin fonetik yapılarına göre tınlatılması. (Vokal kullanımında yumuşak damağın yeri, esneme ve hapşırma hissi verilerek fark ettirilecek) • Vurgu ve Tonlama çalışmaları -Aşağıdaki Merhaba kelimelerinden her birini karşısındaki duyguyu yansıtacak şekilde okuyunuz. Merhaba (arkadaşlarının görmekten memnuniyet) Merhaba (kadın arkadaşını karşılayan bir erkek) Merhaba (şaşkın ve memnun) (Stuart, 2002) -Sakın buraya gelmeyin, defolup gidin!.. -Ölçüsüzce çalışıyor, çalışıyor, çalışıyordum... Söyleyin sonuç başka türlü olabilir miydi? -O kadar da değil! Anlattıklarının hepsi yalan, yalan ve yanlış. -Öyle bir oyun oynadı ki bize, sorma gitsin. -Bu yağmur bana hep hüzün veriyor. Hep eskiyi hatırlatıyor.
--	---

	• Eser çalışması -Güzel Anadolu şarkısının öğretimi
6.Hafta	• Rezonans çalışmaları -M harfi mırıldanılır. Mırıldanma kesilmeden M'den N'ye geçilir. Daha sonra yine mırıldanma kesilmeden N'den M'ye geçilir. Daha sonra M'den N'ye N'den İ'ye İ'den A'ya geçilir. • Ses egzersizleri - Vokallerle 2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li dizi ve arpejler. Vokallerin fonetik yapılarına göre tınlatılması. (Vokal kullanımında yumuşak damağın yeri, esneme ve hapşırma hissi verilerek fark ettirilecek) • Konuşma sorunlarına yönelik belirlenmiş tekerlemeler Kangallı Kaltabanlardan Kakavan Kahramanla Kelepirci Kekeç Kekeme Kerim. Kemahlı Kerkenez Kasım'a Kasım'da Kerküğün Kerkikli Kekliğiyle kabataslak kabak ikram etmiş. (Tekerlemeyi aşağıdaki tüm durumlara teker teker uygulayın) 1- Doğal düz okuma 2- Dedikodu edasıyla 3- Hayranlıkla 4- Hayretle 5- Ağlayarak 6- Tiksinerek 7- Acı çekerek 8- Korkarak 9- Sinirlenerek 10- Yalvararak, okumaya çalışın. • Artikülasyon alıştırmaları Dil ve Dudak Tembelliği için tekerlemeler -Çubukluktaki çukura, çuvaldızlı çuvalcı ile çubuklu çuhacı düştüler.

	-Paçavracı paskal patronun paspasını paytak paytak palavracı Pakize'nin partal pabucuna fırlattı. -Fitneci Fikret firketeli Filizle fidanlıktan fiskoslaşarak firar ettiler. -Şişeci şirin şişko Şinasi şişmanladığından şirkete şiddetle şikayet etti. -Cihangir cihetindeki cibiliyetsiz cimri ciğerci cici cins civcivlerini ciblikçinin cila sepetine koydu. -Sen seni bil, sen seni. Bil sen seni, sen seni bilmezsen patlatırlar enseni. -Çankırılı çarıkçı çakır çardakta çan çalarken çapılıcılarla çan çan etti. • Eser çalışması -Güzel Anadolu şarkısının tekrarı
7.Hafta	• Solunum egzersizleri -Dik durularak, derin soluk alınarak esner gibi yapılır, kollar yukarı kaldırılır, önce gerinip sonra gevşenir, alabildiğince hızlı nefes alınır ve ciğerlerdeki hava boşaltılır. Bu alıştırma on kez yinelenir ve hareket sırasında bel kaslarında oluşan gerilmeye dikkat edilir. -Rahat bir şekilde sırt üstü uzanıp nefes alındığında karın bölgesi kendiliğinden yukarı doğru hareket edip genişler, nefes verirken de aşağı iner. Günde iki defa 10-15 dakika yapılabilir. • Rezonans çalışmaları -‘mam, mom, möm’ heceleri ile 3’lü dizi çalışması. • Ses egzersizleri Vokallerle 2’li, 3’lü, 4’lü, 5’li dizi ve arpejler. Vokallerin fonetik yapılarına göre tınlatılması. (Vokal kullanımında yumuşak damağın yeri, esneme ve hapşırma hissi verilerek fark ettirilecek)

- **Eser çalışması**

- İstiklal Marşı'nın öğretimi

- **Metin uygulaması üzerinde tonlama çalışmaları**

BURSA'DA İSTANBUL DARÜLFÜNUNU GENÇLERİNE
NUTUK
(21 EKİM 1922)

Şu anda Ankara'da bulunan İstanbul Üniversitesi gençleri Bursa'da başkomutan Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmişlerdir. Paşa gençlere şu konuşmayı yapmıştır.

-İstanbul'un aydın gençleri! Siz, vatanın gelecek ümidisiniz... Biliniz ki, vatanı gerçek anlamda kurtaracak sizlersiniz. Biz, bir fırtına gibi gelir, geçer, gideriz. Önümüzde sivrilmiş dikenleri, engelleri yakar, yıkarız. Fakat arkamıza baktığımızda bizim açtığımız o sahada bilgisiyle, bedeniyle çalışan sizleri, milleti görürsek görevimizi yaptığımıza ancak o zaman inanır ve sizlerle övünürüz. Bizim zaferimiz kanlıdır; fakat, sizin zaferiniz şanlıdır.

İstanbul'u biz hiç unutmadık ve unutmayız. Orası bizim, yani anavatanın başıdır. İrfanımız, sanatımız, her şeyimiz oradadır, oradan yetişmiştir... İstanbul'u iyi tanırız; özellikle orada gençlik bizimledir; bizi bekler, coşku içindedir.

Biliyor musunuz Türk askeri nasıl savaşı? Ayağı, sırtı giyinik olmayabilir. Bazen gıdası bile az olur; fakat o, daima ileri gitmek ister ve o yetenektir. Ayağı aksar, yorgundur; görürsünüz ki, yine yürür ve daima ileri gider. Sorarsınız, 'İzmir'e gidiyoruz!' der. Askerimizin çoğu, her halde İzmir'e gitmek istediği için, deniz kıyısına varmadıkça kanmamış, durmamıştır. Çünkü ona verilen emir, ' Akdeniz'e!' idi. Türk askerinin sinesi yalnız azim ve inançla doludur. O, görüldüğü gibi perişan değildir. O, kabuğu siyah ve içi bembeyaz olan kestaneye benzer; yani bir cevherdir. Onunla sohbet edersiniz, onun mayasını, yaratılış özelliklerini anlar, öğrenirsiniz; fakat biliniz ki, o herkese de açılmaz. Derdini anlamaya çalışırsanız görürsünüz ki, cahil sandığınız o 'Mehmet' neler bilir, kalbinde ne büyük emeller, düşünceler besler! Onun için iddia ederim ve açık bir gerçek olarak ispat ediyorum ki, savaşta zafer, azim ve inancı kuvvetli olan tarafındır! Ve biz onunla zafer kazandık. İşte siz gençler, onu güçlendiriniz.

Çünkü, bize ancak ve her şeyden önce o 'azim ve iman kuvveti' gereklidir. Zaten biz savaştan önce fenni, maddi araçları ve şartları hesaba katmış olsaydık savaşı göze alabilir miydik?... Fakat, terazinin bir kefesine imanımızı koyduk, maddi boşluğu doldurduk ve işte o imanımız sayesinde ki, bu büyük davayı çözmeye cesaret ettik, başarılı da olduk; bugün kurtulmuş bulunuyoruz...

Hem biz, bizden öncekilerin yaptığını yapıyoruz. Denizde salla,

	karada kağıdı ile yürüyoruz. Fakat, bizim bu ilkel araçlarımız bizi yolumuzdan alıkoymuyor ki! Düşmanın her şeyi mükemmel değil miydi? Fakat düşününüz, onda ‘Türk askerindeki azim ve iman’ var mıydı! Bulunabilir miydi? On binlerce düşman askerine şapkalarını çıkararak süngüsü önünde baş eğdiren, Türk’ün azim ve imanı değil de nedir?...
8.Hafta	• Rezonans çalışmaları -‘mam’ hecesi ile 5’li dizi çalışması -mam, mem, mim, mom, möm, mum,müm heceleri ile hafif uğultu şeklinde belli seslerde ve çeşitli ritimlerde rezonans alıştırıcıları • Ses egzersizleri Vokallerle 2’li, 3’lü, 4’lü, 5’li dizi ve arpejler. Vokallerin fonetik yapılarına göre tınlatılması. (Vokal kullanımında yumuşak damağın yeri, esneme ve hapsirme hissi verilerek fark ettirilecek) • Eser çalışması -İstiklal Marşı’nın tekrarı • Metin uygulaması üzerinde tonlama çalışmaları TARSUS GENÇLER YURDU’NDA NUTUK (18 MART 1923) <i>Paşa Hazretleri Tarsus Gençler Yurdu’nda gençlerin konuşmasına şöyle karşılık verdi:</i> Tarsus gençlerini takdirle selamlarım. İnsanlar hayatta üç ayrı devre geçirir. Devletlerin hayatı da bu devirleri geçirebilir. Osmanlı hükümeti bu hayat devirlerinin üçünü de yaşadıktan sonra tarihe karıştı. Onun yerine Dünya tarihine bir yeni Türkiye devleti geçti. Yeni Türkiye devleti bütün Türklerin karakterleri, yani onun dinç, azimkar, erdemli etkenlerini kendisinde toplamıştır. Gençler, biz size geçmişten, geçmişin hurafelerinden, arınmış bir devlet çıkardık. Olaylardan, olayların zorunluluklarından çıkan bu devlet, sizin pek değerli katılımınız ve parlak yardımınızla çıktı. Bu devleti büyütüp yükseltmek bizlerden sizlere düşer. Bu görevde başarılı olacağınıza gördüğüm deliller sayesinde kuvvetle inanıyorum.

	Değerli gençler, Hayat mücadeleden ibarettir. Bundan dolayı hayatta yalnız iki şey vardır: Yenmek ve yenilmek. Size, Türk gençliğine bıraktığımız vicdani emanet, yalnız ve daima yenmektir. Eminim daima başarılı. Milletin yükselme araçları ve şartları için yapılacak şeylerde, atılacak adımlarda kesinlikle çekingenlik göstermeyin. Milleti o yükselme aşamasına götürmek için dikilecek engellere hep birlikte engel olacağız. Bunun için beyinlerinize bilgilerinize, gerekirse bileklerinize, pazularınıza bacaklarınıza müracaat edecek, fakat sonuçta mutlaka ve mutlaka o gayeye varacağız. Gerek burada ve gerek seyahat ettiğim bütün yerlerde genç arkadaşlarınız, hep sizler gibi hisli, azimkar ve cesurdur. Dolayısıyla şimdiden geleceğin parlak ufuklarını görmekle mesuttur. Bu millet sizin gibi evlatlarıyla layık olduğu yüksek dereceyi bulacaktır. Beni çok memnun ettiniz. Toplantıya katılmanızdan ve özellikle azimli sözlerinizden mutluyum. Size, arkadaşlarınıza ve Tarsus halkına teşekkür ederim.
--	--

4.4. Verilerin Çözümlemesi

AB deseniyle yapılan araştırmalarda toplanan veriler, grafiksel olarak analiz edilir: Bu bağlamda araştırmanın nicel verileri de grafiksel analiz olarak bulgulara dönüştürülmüştür. Değerlendirmeler niteliksel olarak gerçekleştirilmiştir.

Hakemlerin puanlama güvenirliklerinin hesaplanmasında puanlama güvenirliğinin sınıf içi korelasyon katsayısı ile hesaplanabilmesinde elde edilen puanların eşit aralıklı düzeyde olması ve puanlayıcı sayısının en az 3 ve üstü olması gerekmektedir.

Sınıf içi korelasyon katsayılarının düzeyleri toplanan verilerin özelliklerine ve alanlarına göre farklılıklar gösterdiği de söylenebilir. Örneğin fizyolojik veriler üzerinde yapılan analizlerde korelasyon katsayısının $r > 0.90$ olması yüksek, $0.80 < r < 0.90$ arasında olması orta, $r < 0.80$ ise düşük olarak yorumlandığı söylenebilir (Erdoğan, 2004).

Bu çalışmada ise bireylerin ses eğitimi almadan önceki performansları ile ses eğitimi aldıktan sonraki performansları 3 hakem tarafından ayrı ayrı puanlanmıştır. Bireylerin performansları için kullanılan gözlem formu içerisinde 12 ölçüt bulunmaktadır. Puanlayıcıların 12 ölçüt ile geneline ait puanların birbirleriyle tutarlılıklarını belirlemek yani puanlama güvenirliğini belirlemek amacıyla sınıf içi korelasyon analizi-SKK (interclass correlation –ICC) kullanılmıştır. Sınıf içi korelasyon analizi; çalışmanın amacı, deseni ve verilerin düzeyine göre 6 farklı şekilde hesaplanabilmektedir. Bu altı formül 3 model içerisinde sunulmaktadır. Bu çalışmada, bu model içerisinden hakem sayısı, araştırmanın amacı ve ölçüt puanlarının türü dikkate alınarak, iki yönlü karışık model (ICC/SKK=3,1) kullanılmıştır. Çalışmada puanlayıcıların puanlama güvenirlikleri öncelikle toplam puanlar üzerinden deney öncesi ve deney sonrası için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Ayrıca gözlem formu içerisindeki her bir ölçüt için puanlayıcıların deney öncesi ve deney sonrası puanlarının tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Analiz sonuçları aşağıda Tablo 4.1.’de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Deney Öncesi ve Deney Sonrası Puanlayıcıların Sınıfıçi Korelasyon Katsayıları

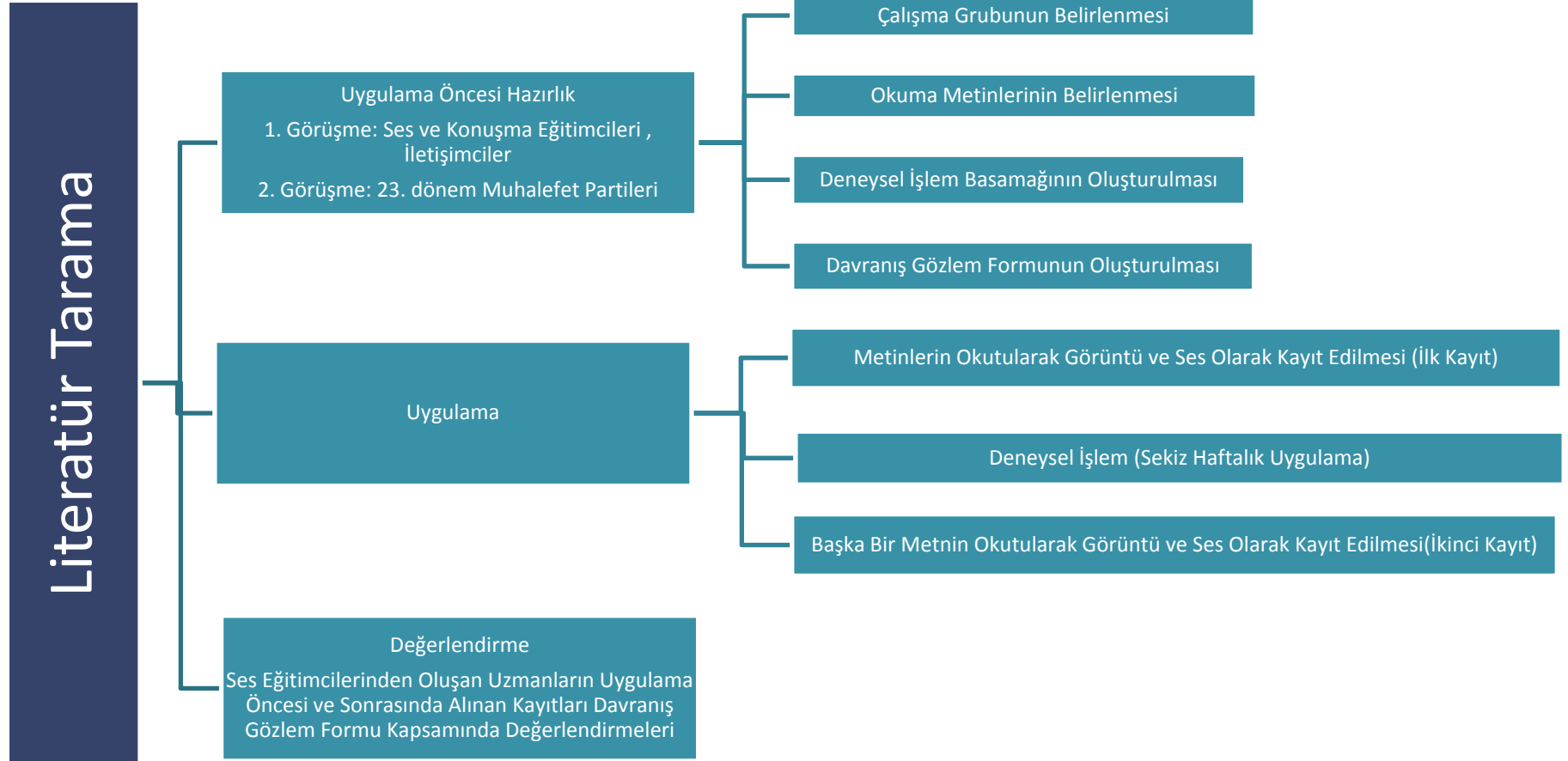
Ölçütler	Deney Öncesi	Deney Sonrası
	ICC (3,1)	ICC (3,1)
1	0.837	0.583
2	0.589	0.585
3	0.083	0.585
4	-0.094	0.545
5	0.223	0.659
6	0.553	0.125
7	0.281	0.375
8	0.815	0.150
9	0.750	0.273
10	0.809	0.517
11	0.583	0.000
12	0.849	0.566
Toplam	0.873	0.854

Analiz sonuçlarına göre ses eğitiminde önce bireylerin performanslarının değerlendirilmesi amacıyla üç puanlayıcı tarafından verilen puanların tutarlılığına ilişkin üç puanlayıcının puanlar arası tutarlılığına ilişkin sınıf içi korelasyon katsayısı ICC/SKK = 0.873 bulunmuştur. Elde edilen korelasyon değeri $r > 0.75$ ve üzeri olduğunda puanlama güvenirliğinin oldukça iyi olduğu söylenebilir. Ayrıca puanlayıcıların gözlem formu içerisindeki her bir ifadeye veya ölçüte ilişkin olarak puanlama güvenirliklerine sınıfıçi korelasyon katsayısının iki yönlü karışık modele göre bakıldığında puanlama güvenirlikleri 1., 8., 9., 10. ve 12. ölçütlerde oldukça iyi olduğu, 2. 6. Ve 11. Nolu ölçütlerde orta düzeyde, 5.ve 7. Ölçütlerde ise zayıf olduğu 3. ve 4. nolu ölçütlerde ise oldukça düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bireylere ses eğitimi verildikten sonra bireylerin performanslarına ilişkin üç puanlayıcının verdikleri puanların puanlama güvenirliklerine ilişkin sınıf içi korelasyon katsayısına bakıldığında ICC/SKK= 0.854 bulunmuştur. Bu değer deney öncesi uygulamada olduğu gibi üç puanlayıcının verdikleri puanlarının birbiriyle tutarlı oldukları bir diğer ifadeyle puanlayıcıların verdikleri puanların güvenirliğinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Başka bir deyişle bu katsayının 0,75'ten büyük olması puanlamada kullanılan ölçme aracının da güvenilir olduğu anlamına gelmektedir (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2008). Gözlem formu içerisindeki her bir ölçüte ilişkin veya bir maddeye ilişkin puanlayıcıların puanlar arası korelasyon katsayılarına bakıldığında;

uygulama sonrasında puanlama güvenirliğinin yüksek olduğu hiçbir madde olmadığı, puanlama güvenirliği sadece 5. nolu maddede iyi olduğu, 1., 2., 3., 4., 10. ve 12. nolu maddelerde orta düzeyde olduğu söylenebilir. Diğer 6. 7. 8. ve 9. nolu maddeler de ise oldukđa düşük olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4. 5. Araştırma Deseni

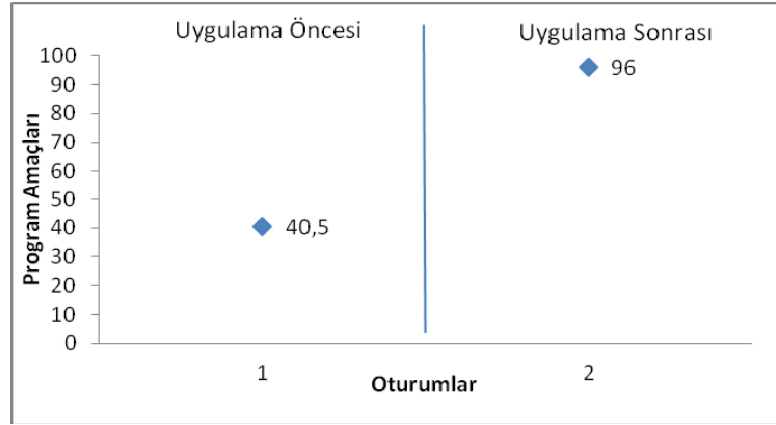

5.BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

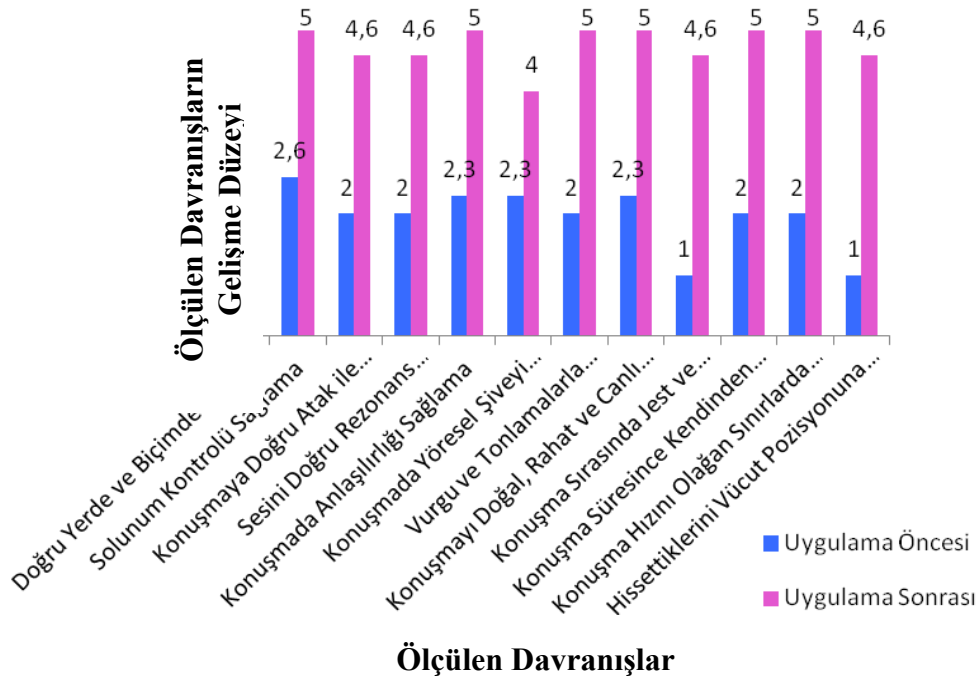
Bu bölümde, çalışma grubunun ön test ve son test bulguları grafiklerle ifade edilmiş, her bir katılımcının uygulama öncesi ve uygulama sonrası genel başarı grafiği oluşturulmuş ve yorumlarına yer verilmiştir. Bu grafiklerden sonra, çalışma grubunda yer alan altı katılımcının gözlem formundaki 12 ölçüte ilişkin uygulama öncesi ve uygulama sonrası davranış düzey artış tabloları da gösterilmiştir. Alt problemlere yönelik bulgular ise gözlem formundaki ölçütlerin değerlendirilmesi sonucunda elde edilen bulgularla tablolara dönüştürülmüştür. Gözlem formundaki ölçütler, araştırma alt problemlerinde gruplandırılarak ele alındığından, her alt probleme ilişkin tablolar gözlem formundaki 12 ölçüt doğrultusunda ele alınarak bulgular oluşturulmuştur.

5.1. Uygulama Öncesi ve Sonrası Genel Başarı Puan Grafikleri

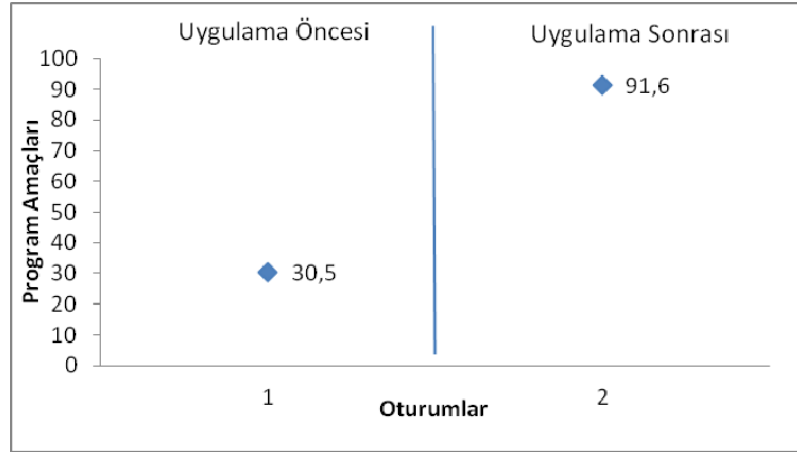
Grafik 5. 1. Birinci Katılımcı Genel Başarı Puan Grafiği

Genel başarı puan tablosunda görüldüğü gibi birinci katılımcının ses eğimi çalışmaları öncesinde %40,5 olan genel başarı durumu uygulama sonrasında gelişme göstererek %96'ya yükselmiştir. Bu sonuç, yapılan ses eğitimi çalışmalarının katılımcıların konuşmalarına olumlu katkı sağladığını göstermektedir.

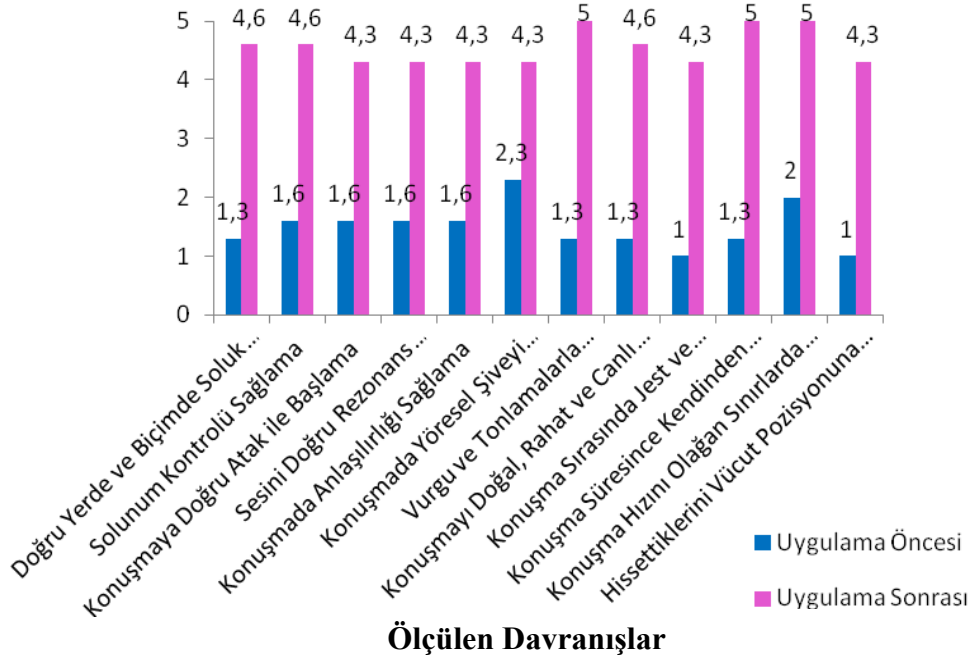
Grafik 5. 2. Birinci Katılımcının Ölçülen Davranışlardaki Gelişimi

Birinci katılımcının ölçülen davranışlardaki gelişimine bakıldığında, 12 davranışta da artış görülmektedir. Özellikle ses eğitimi çalışmaları öncesindeki vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme, konuşma sırasında jest ve mimiklerini doğru ve uygun şekilde kullanma, konuşma süresince kendinden emin bir duruş tavrı sergileme, konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürme ve hissettiklerini vücut pozisyonuna dökebilme davranışlarındaki ses eğitimi çalışmaları sonrası puan artışı dikkat çekicidir.

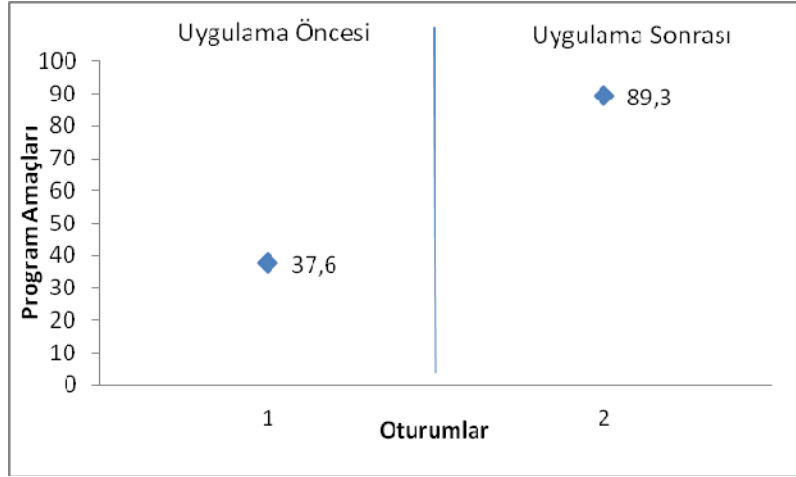
Grafik 5. 3. İkinci Katılımcı Genel Başarı Puan Grafiği

Genel başarı puan tablosunda görüldüğü gibi ikinci katılımcının ses eğitimi çalışmaları öncesinde %30,5 olan genel başarı durumu uygulama sonrasında gelişme göstererek %91,6'ya yükselmiştir. Bu sonuç eğitimin amacına ulaştığını düşündürmektedir.

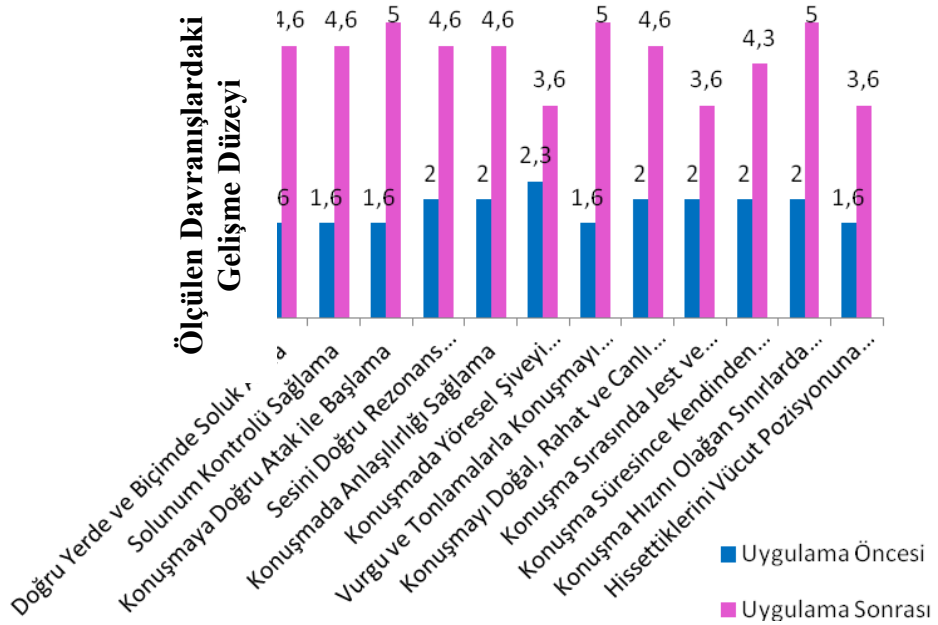
Grafik 5. 4. İkinci Katılımcının Ölçülen Davranışlardaki Gelişimi

İkinci katılımcının ölçülen davranışlardaki gelişim düzeyine bakıldığında, 12 davranışta da artış görülmektedir. Özellikle doğru yerde ve biçimde soluk alma, vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme, konuşmayı doğal, rahat ve canlı sürdürme, konuşma süresince kendinden emin bir duruş tavrı sergileme ve konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürme davranışlarındaki ses eğitimi çalışmaları sonrası puan artışı dikkat çekicidir.

Grafik 5. 5. Üçüncü Katılımcı Genel Başarı Puan Grafiği

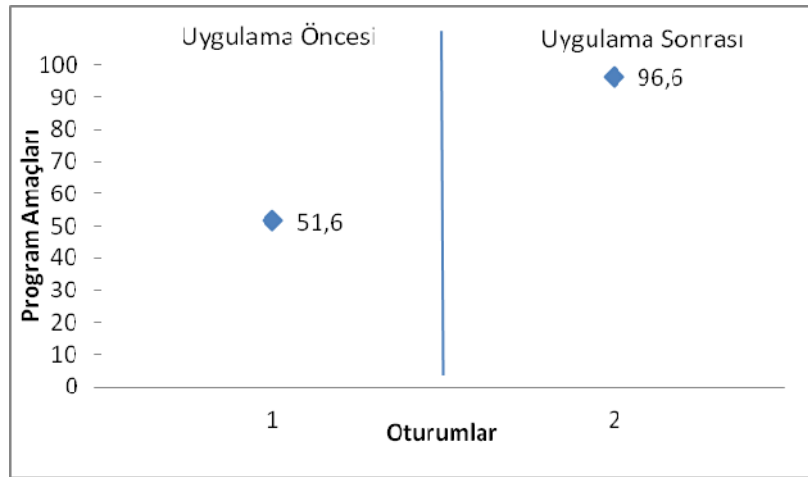
Genel başarı puan tablosunda görüldüğü gibi üçüncü katılımcının ses eğitimi çalışmaları öncesinde %37,6 olan genel başarı durumu uygulama sonrasında gelişme göstererek %89,3'e yükselmiştir. Bu bulgular ışığında, ses eğitimi çalışmalarının konuşma becerisine katkı sağlamış olduğu söylenebilir.

Ölçülen Davranışlar

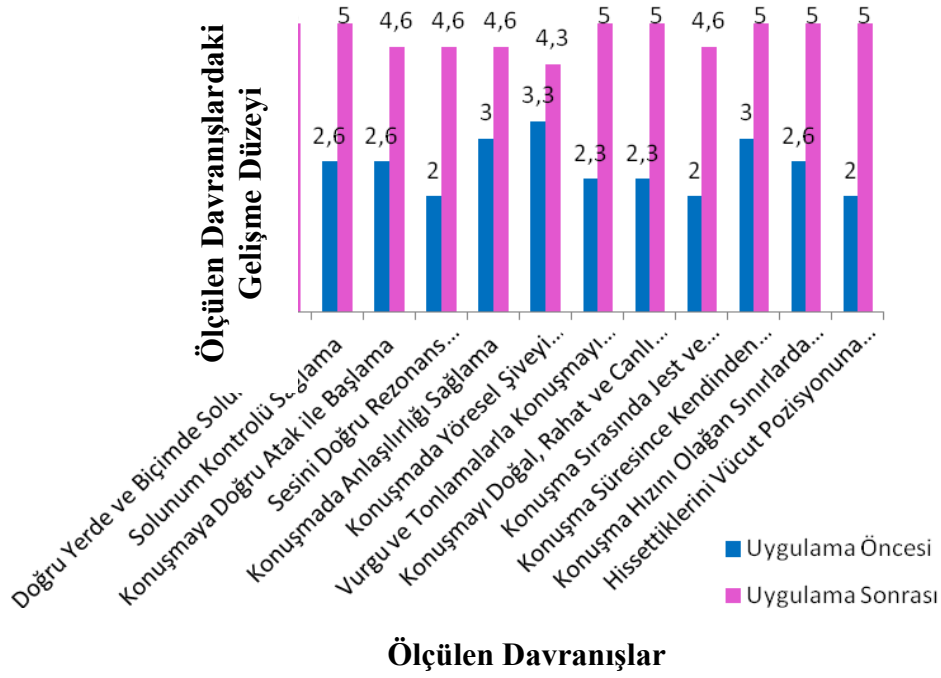
Grafik 5. 6. Üçüncü Katılımcının Ölçülen Davranışlardaki Gelişimi

Üçüncü katılımcının ölçülen davranışlardaki gelişim düzeyine bakıldığında, 12 davranışta da artış görülmektedir. Özellikle konuşmaya doğru atak ile başlama, vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme ve konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürme davranışlarındaki ses eğitimi sonrası puan artışı dikkat çekicidir.

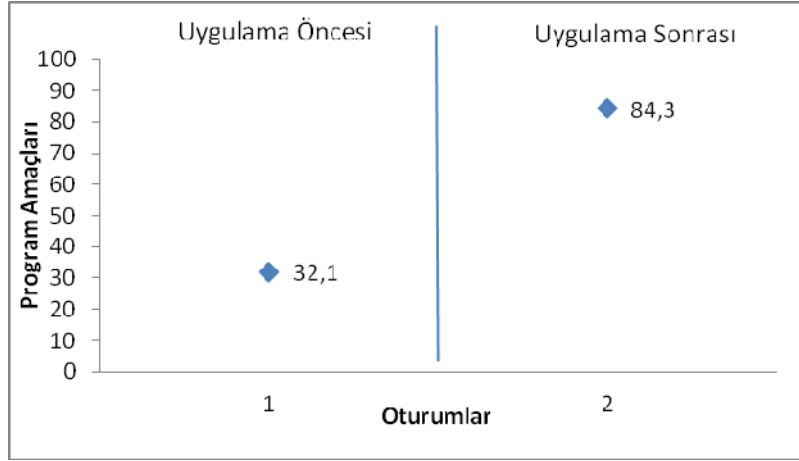
Grafik 5. 7. Dördüncü Katılımcı Genel Başarı Puan Grafiği

Genel başarı puan tablosunda görüldüğü gibi dördüncü katılımcının ses eğitimi çalışmaları öncesinde %51,6 olan genel başarı durumu uygulama sonrasında yönde gelişme göstererek %96,6'ya yükselmiştir. Bu oran, ses eğitimi çalışmalarının tüm boyutlarının başarı oranını yükselttiğini düşündürmektedir.

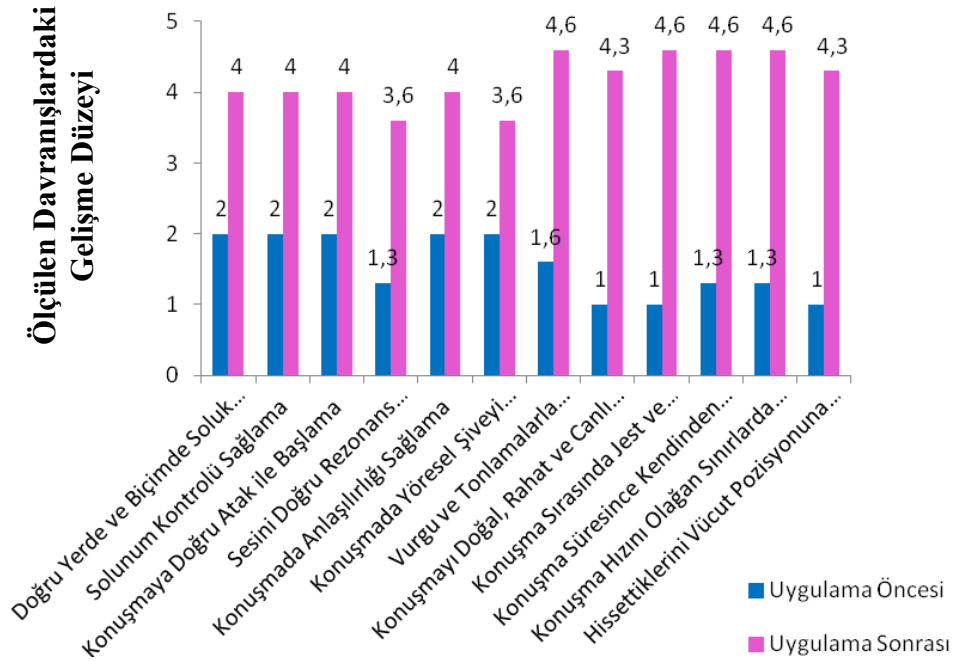
Grafik 5. 8. Dördüncü Katılımcının Ölçülen Davranışlardaki Gelişimi

Dördüncü katılımcının ölçülen davranışlardaki gelişim düzeyine bakıldığında, 12 davranışta da artış görülmektedir. Özellikle sesini doğru rezonans bölgelerinde büyütme, vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme, konuşma sırasında jest ve mimiklerini doğru, uygun şekilde kullanma ve hissettiklerini vücut pozisyonuna dökme davranışlarındaki ses eğitimi uygulamaları sonrası puan artışı dikkat çekicidir.

Grafik 5. 9. Beşinci Katılımcı Genel Başarı Puan Grafiği

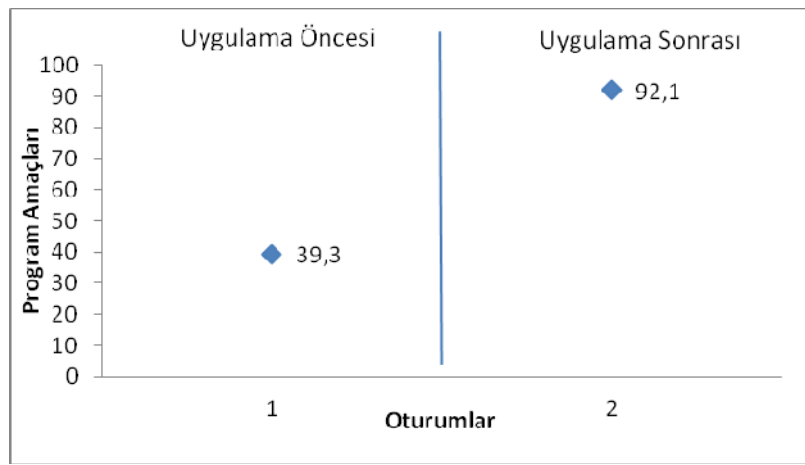
Genel başarı puan tablosunda görüldüğü gibi beşinci katılımcının programlı ses eğitimi süreci öncesinde %32,1 olan genel başarı durumu uygulama sonrasında gelişme göstererek %84,3'e yükselmiştir. Elde edilen bulguyla, katılımcının uygulanan ses eğitimi çalışmalarından yararlandığı söylenebilir.

Ölçülen Davranışlar

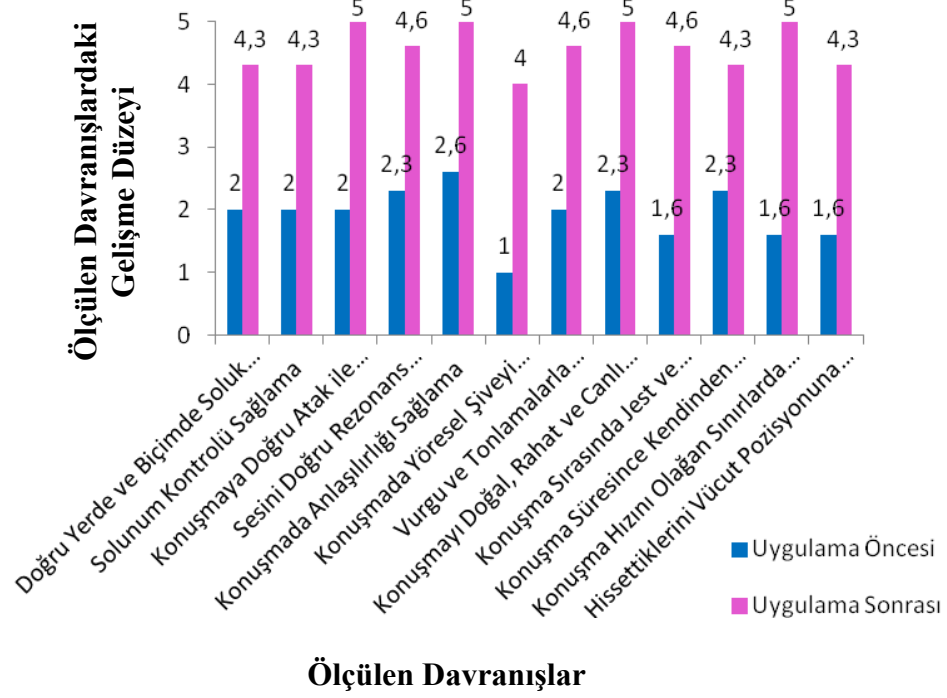
Grafik 5.10. Beşinci Katılımcının Ölçülen Davranışlardaki Gelişimi

Beşinci katılımcının ölçülen davranışlardaki gelişim düzeyine bakıldığında, 12 davranışta da artış görülmektedir. Özellikle vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme, konuşma sırasında jest ve mimiklerini doğru ve uygun şekilde kullanma, konuşma süresince kendinden emin bir duruş tavrı sergileme ve konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürme davranışlarındaki ses eğitimi uygulamaları sonrası puan artışı dikkat çekicidir.

Grafik5.11. Altıncı Katılımcı Genel Başarı Puan Grafiği

Genel başarı puan tablosunda görüldüğü gibi altıncı katılımcının programlı ses eğitimi süreci öncesinde %39,3 olan genel başarı durumu uygulama sonrasında gelişme göstererek %92,1'e yükselmiştir. Bu oranın yüksekliği, yapılan ses eğitimi çalışmalarının ne denli etkili ve faydalı olduğunu düşündürmektedir.

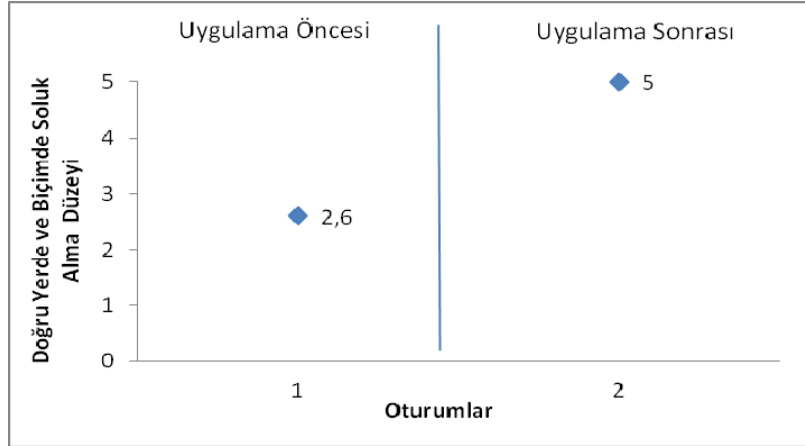
Grafik 5.12. Altıncı Katılımcının Ölçülen Davranışlardaki Gelişimi

Altıncı katılımcının ölçülen davranışlardaki gelişim düzeyine bakıldığında, 12 davranışta da artış görülmektedir. Özellikle konuşmaya doğru atak ile başlama, konuşmada anlaşılabilirliği sağlama, konuşmayı doğru, rahat ve canlı sürdürme, konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürme davranışlarındaki ses eğitimi uygulamaları sonrası puan artışı dikkat çekicidir.

5.2. Alt Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

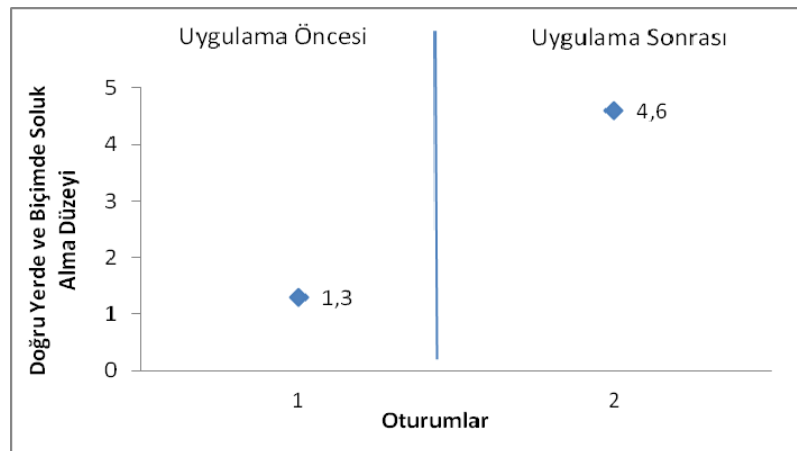
5.2.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Grafikler

5.2.1.1. Doğru Yerde ve Biçimde Soluk Alma Davranışı

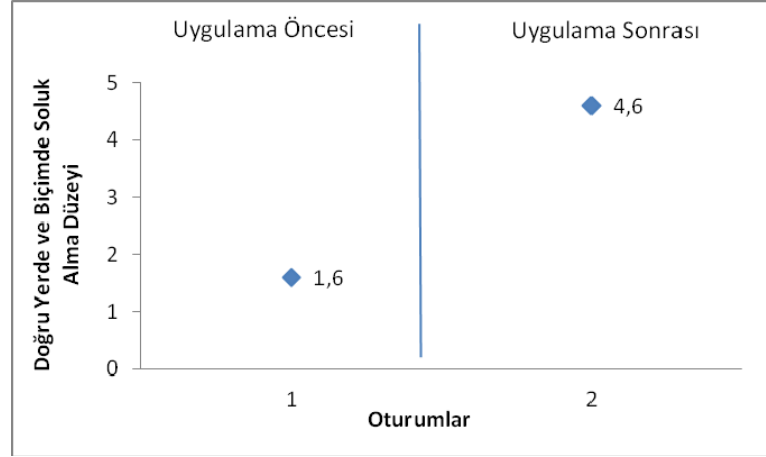
Grafik5.13. Birinci Katılımcı Doğru Yerde ve Biçimde Soluk Alma Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi birinci katılımcının doğru yerde ve biçimde soluk alma davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,6 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Bu durum, çalışma öncesinde farkında olunan ancak reflekse dönüşmemiş olan doğru yerde ve biçimde soluk alma davranışının, ses eğitimi çalışmaları sonrasında gelişme göstererek, doğru bir biçimde algılanabildiğini göstermiştir.

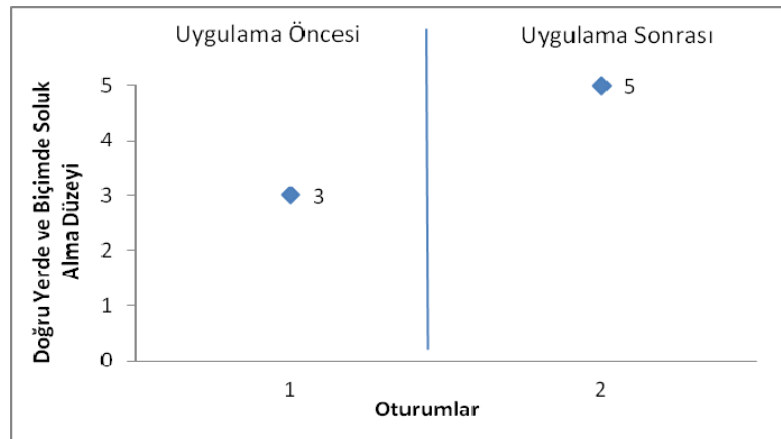
Grafik5.14. İkinci Katılımcı Doğru Yerde ve Biçimde Soluk Alma Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi ikinci katılımcının doğru yerde ve biçimde soluk alma davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,3 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Ses eğitimi çalışmaları öncesinde daha çok göğüste düşünülen nefesin, çalışmalar sonrasında diyafram kullanılarak yönlendirilebildiği söylenebilir.

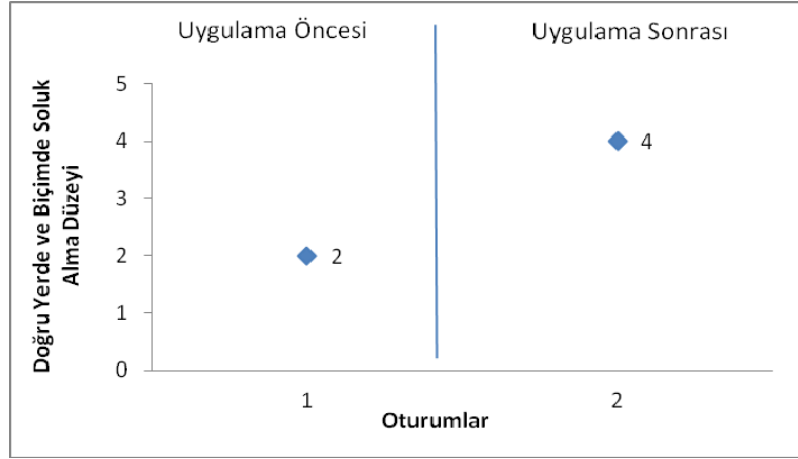
Grafik 5.15. Üçüncü Katılımcı Doğru Yerde ve Biçimde Soluk Alma Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi üçüncü katılımcının doğru yerde ve biçimde soluk alma davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,6 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Uygulama öncesinde ve sonrasında ortaya çıkan büyük farkın, ses eğitimi çalışmaları sonucunda gerçekleştiği söylenebilir.

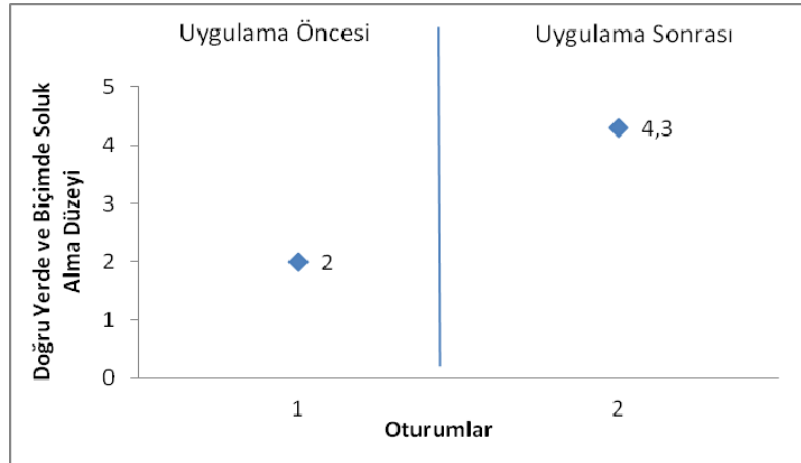
Grafik 5.16. Dördüncü Katılımcı Soluk Alma Davranışı Artış Grafiği

Grafikte görüldüğü gibi dördüncü katılımcının doğru yerde ve biçimde soluk alma davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 3 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Bu sonuçla, ses eğitimi çalışmalarının doğru yerde ve biçimde soluk alma davranışı üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Grafik 5.17. Beşinci Katılımcı Soluk Alma Davranışı Artış Grafiği

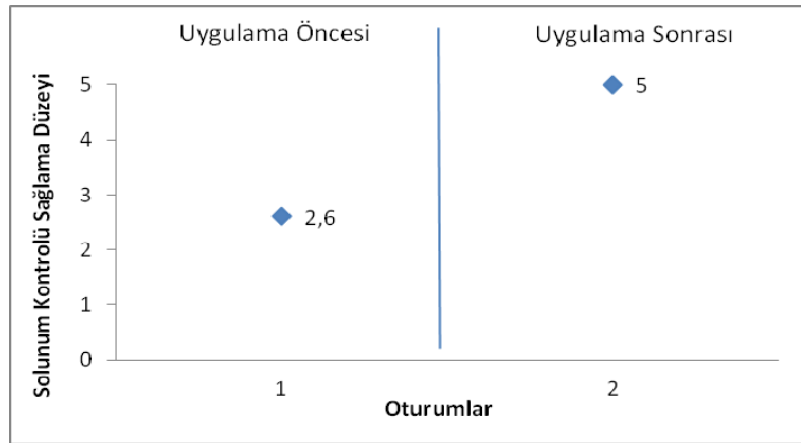
Grafikte görüldüğü gibi beşinci katılımcının doğru yerde ve biçimde soluk alma davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 4 puana yükselmiştir. Uygulama öncesi ve sonrasında ortaya çıkan farkın, ses eğitimi çalışmaları sonucunda gerçekleştiği söylenebilir.

Grafik 5.18. Altıncı Katılımcı Soluk Alma Davranışı Artış Grafiği

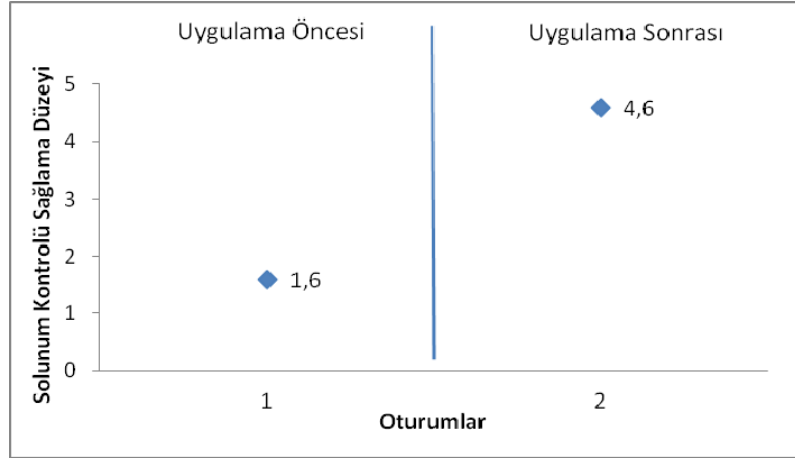
Grafikte görüldüğü gibi altıncı katılımcının doğru yerde ve biçimde soluk alma davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Çalışmalar öncesinde ve sonrasındaki puan artışları farklılık gösterse de, ses eğitimi çalışmalarının doğru yerde ve biçimde soluk alma davranışına katkı sağladığı söylenebilir.

5.2.1.2. Solunum Kontrolü Sağlama

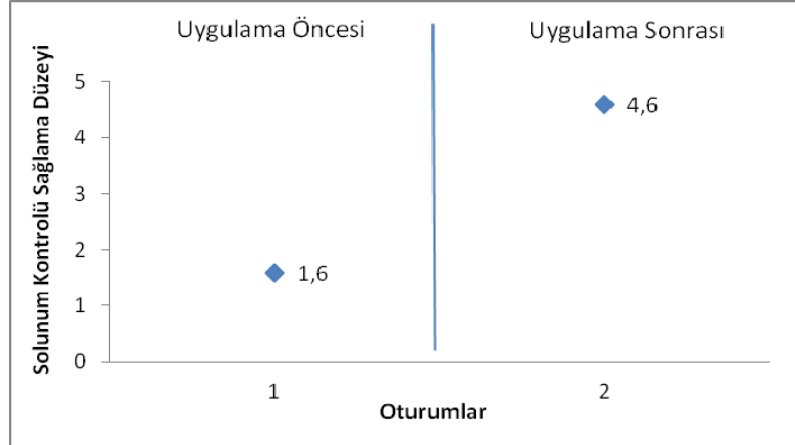
Grafik 5.19. Birinci Katılımcı Solunum Kontrolü Sağlama Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi birinci katılımcının solunum kontrolü sağlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,6 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Bu sonuçla, ses eğitimi çalışmalarının solunum kontrolü sağlama davranışı üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

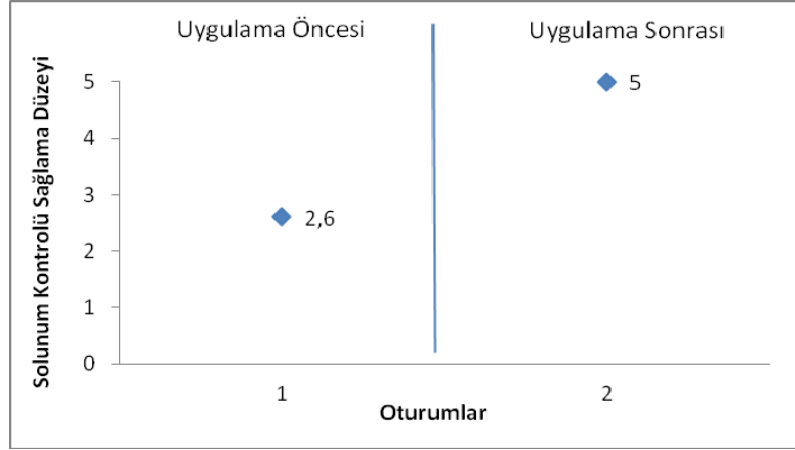
Grafik 5.20. İkinci Katılımcı Solunum Kontrolü Sağlama Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi ikinci katılımcının solunum kontrolü sağlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,6 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Solunum kontrolünün sağlanmasında ses eğitimi çalışmalarının önemli katkısının olduğu söylenebilir.

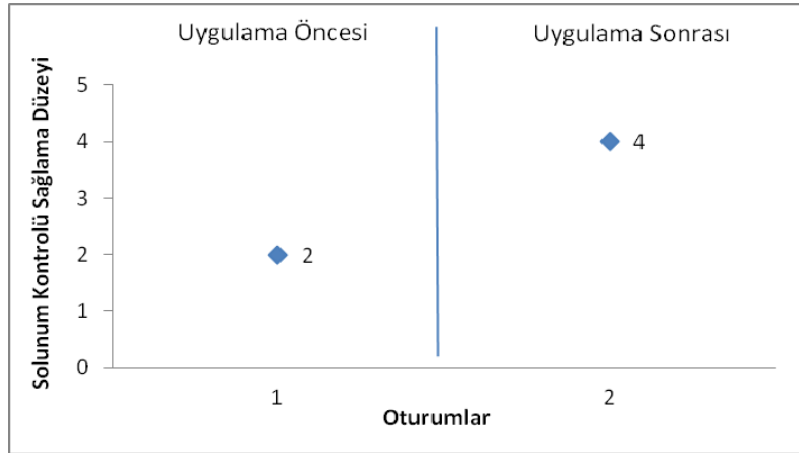
Grafik 5.21. Üçüncü Katılımcı Solunum Kontrolü Sağlama Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi üçüncü katılımcının solunum kontrolü sağlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,6 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Üçüncü katılımcının da solunum kontrolünün ses eğitimi çalışmaları sonrasında büyük ölçüde sağlandığı söylenebilir.

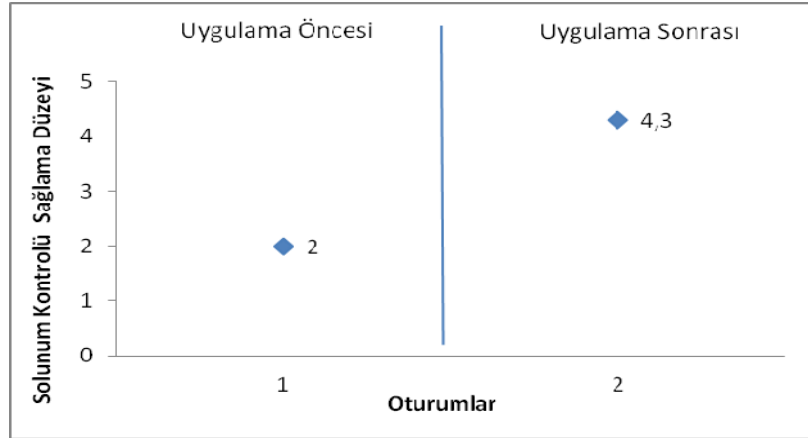
Grafik 5.22. Dördüncü Katılımcı Solumum Kontrolü Sağlama Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi dördüncü katılımcının solunum kontrolü sağlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,6 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Çalışmalar öncesinde solunum kontrolü yapılmamasından kaynaklanan cümlelerdeki kopuklukların, ses eğitimi çalışmaları ile düzenlendiği söylenebilir.

Grafik 5.23. Beşinci Katılımcı Solumum Kontrolü Sağlama Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi beşinci katılımcının solunum kontrolü sağlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 4 puana yükselmiştir. Beşinci katılımcının da solunum kontrolünün ses eğitimi çalışmalarıyla sağlandığı söylenebilir.

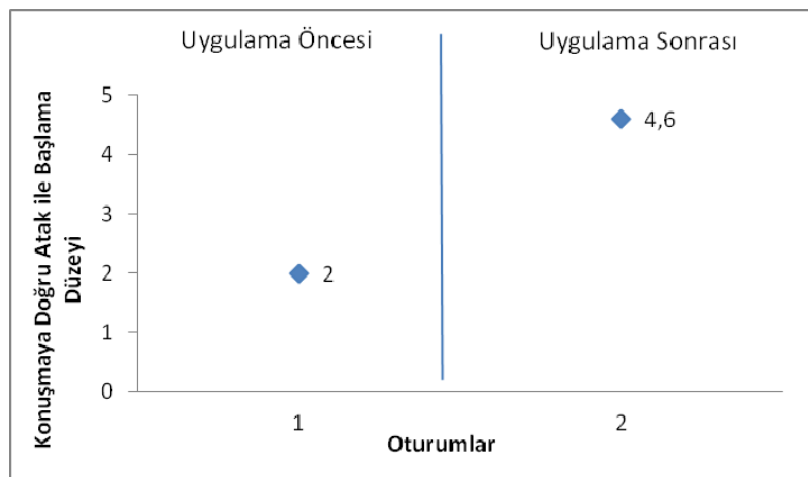

Grafik 5.24. Altıncı Katılımcı Solunum Kontrolü Sağlama Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi altıncı katılımcının solunum kontrolü sağlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Ses eğitimi çalışmaları sonrasında solunum kontrolü sağlamanın gelişme gösterdiği söylenebilir.

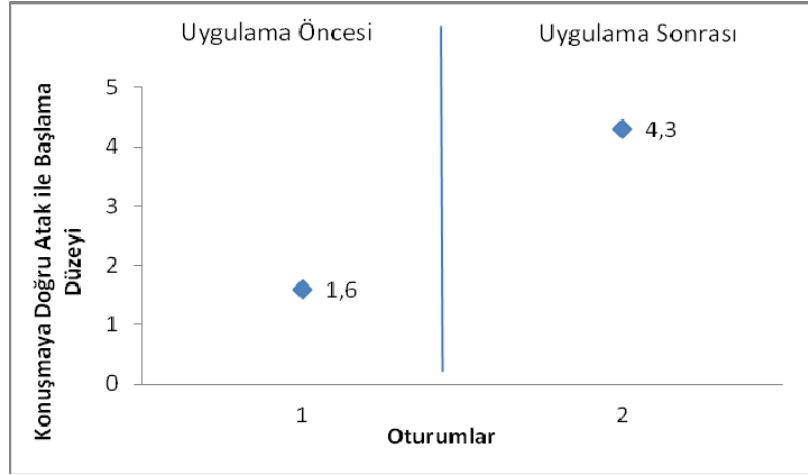
5.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Grafikler

5.2.2.1. Konuşmaya Doğru Atak İle Başlama

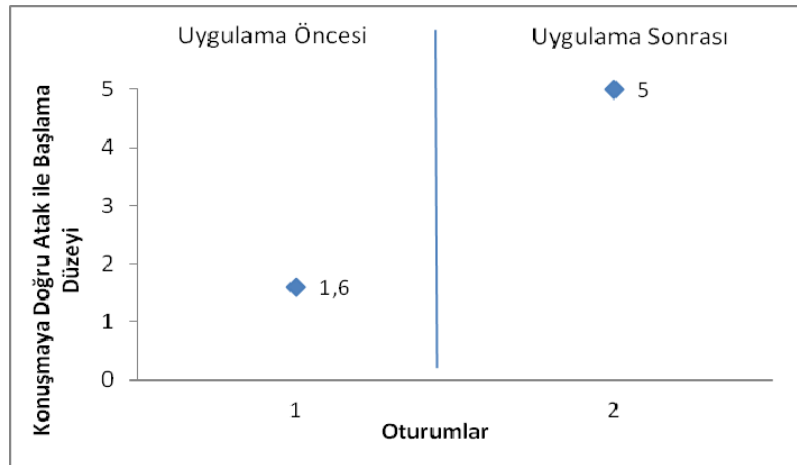
Grafik 5.25. Birinci Katılımcı Konuşmaya Doğru Atak ile Başlama Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi birinci katılımcının konuşmaya doğru atak ile başlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Konuşmaya doğru atak ile başlamada ses eğitimi çalışmalarının önemli katkısının olduğu söylenebilir.

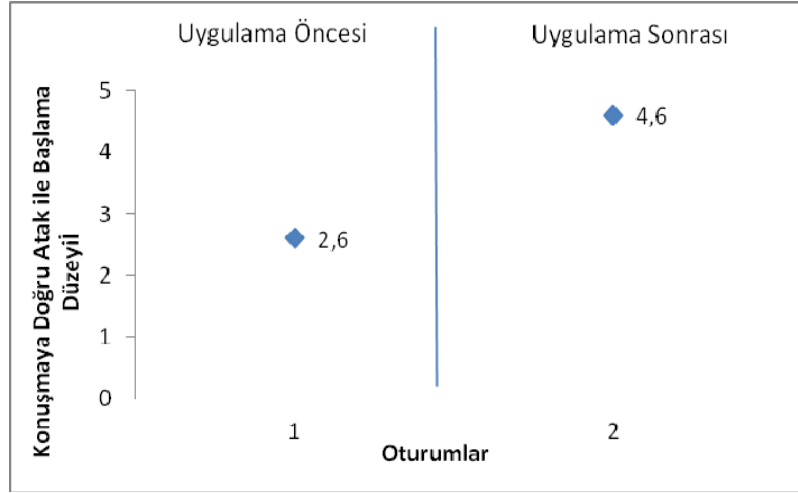
Grafik 5.26. İkinci Katılımcı Konuşmaya Doğru Atak ile Başlama Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi ikinci katılımcının konuşmaya doğru atak ile başlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,6 puan iken uygulama sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Bu sonuçla, ses eğitimi çalışmaları sonrasında konuşmaya doğru atak ile başlama davranışının gelişme gösterdiği söylenebilir.

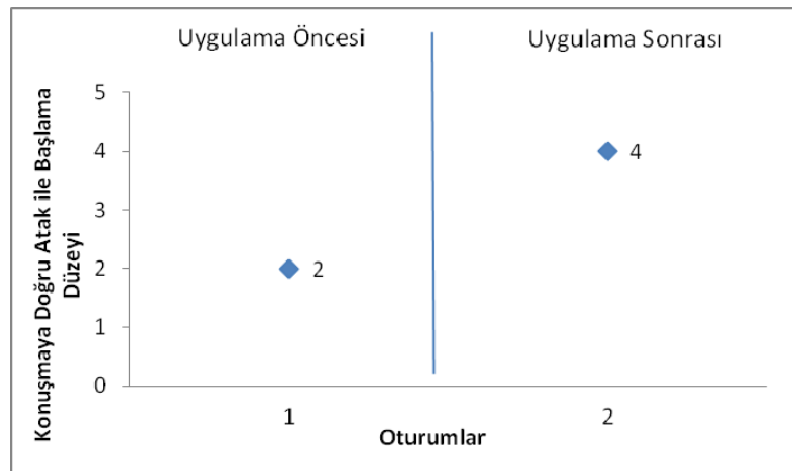
Grafik 5.27. Üçüncü Katılımcı Konuşmaya Doğru Atak ile Başlama Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi üçüncü katılımcının konuşmaya doğru atak ile başlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,6 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Ses eğitimi çalışmalarıyla konuşmaya doğru atak ile başlamanın sağlandığı söylenebilir.

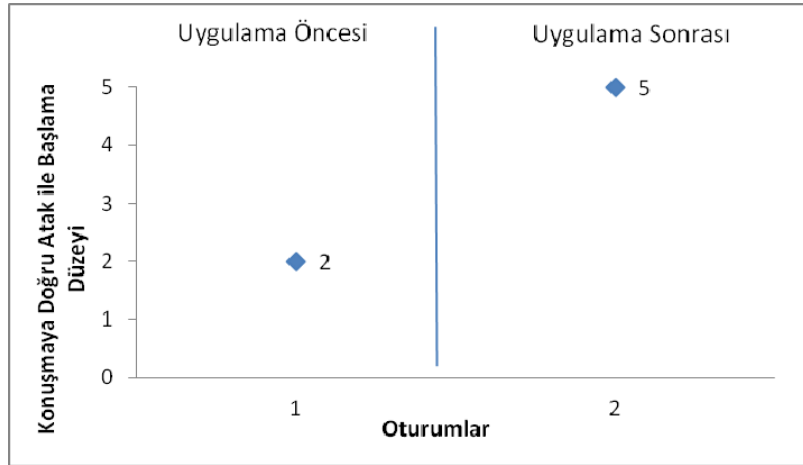
Grafik 5.28. Dördüncü Katılımcı Konuşmaya Doğru Atak ile Başlama Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi dördüncü katılımcının konuşmaya doğru atak ile başlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,6 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Ses eğitimi çalışmalarının, konuşmaya doğru atak ile başlamaya önemli etkisinin olduğu söylenebilir.

Grafik 5.29. Beşinci Katılımcı Konuşmaya Doğru Atak ile Başlama Davranışı

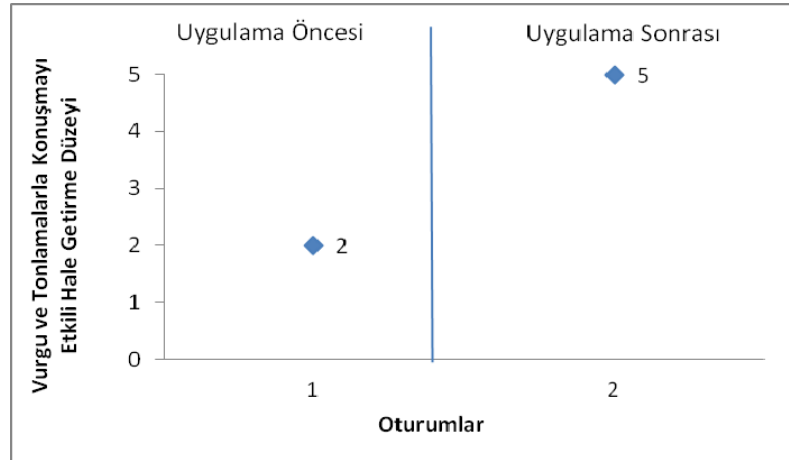
Grafikte görüldüğü gibi beşinci katılımcının konuşmaya doğru atak ile başlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 4 puana yükselmiştir. Bu oranla, ses eğitimi çalışmalarının konuşmaya doğru atak ile başlama davranışına etki ettiği söylenebilir.

Grafik 5.30. Altıncı Katılımcı Konuşmaya Doğru Atak ile Başlama Davranışı

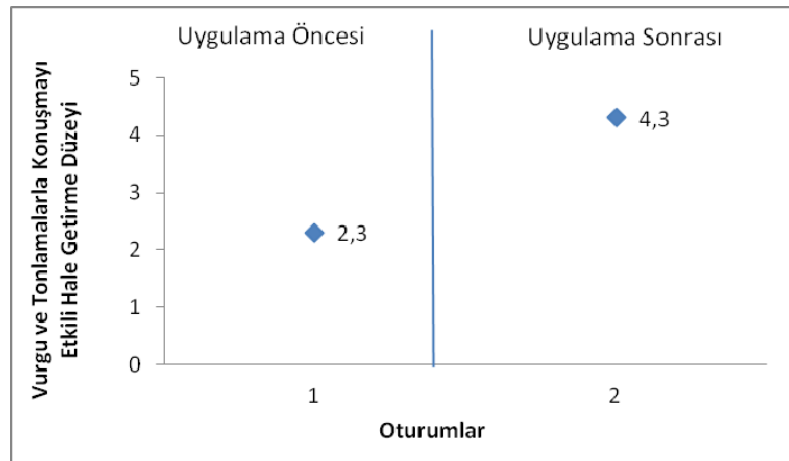
Grafikte görüldüğü gibi birinci katılımcının konuşmaya doğru atak ile başlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Bu oranla, ses eğitimi çalışmalarlarıyla konuşmaya doğru atak ile başlamanın sağlandığı söylenebilir.

5.2.2.2. Vurgu ve Tonlamalarla Konuşmayı Etkili Hale Getirme

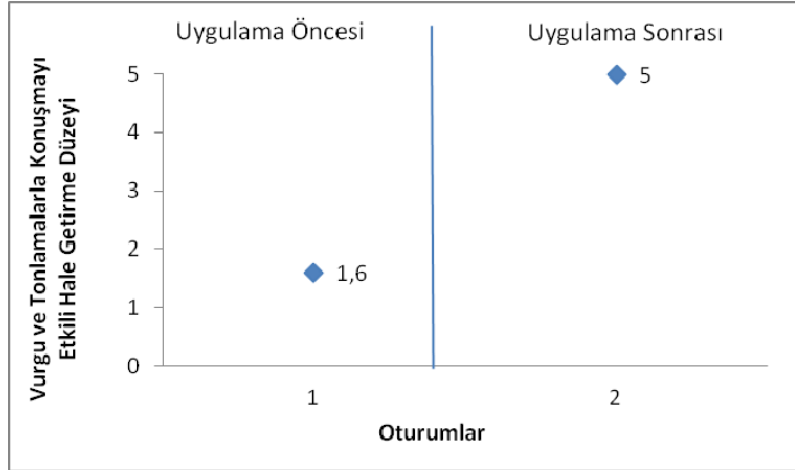
Grafik 5.31. Birinci Katılımcı Vurgu ve Tonlamalarla Konuşmayı Etkili Hale Getirme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi birinci katılımcının vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Ses eğitimi çalışmalarıyla vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirmenin sağlandığı söylenebilir.

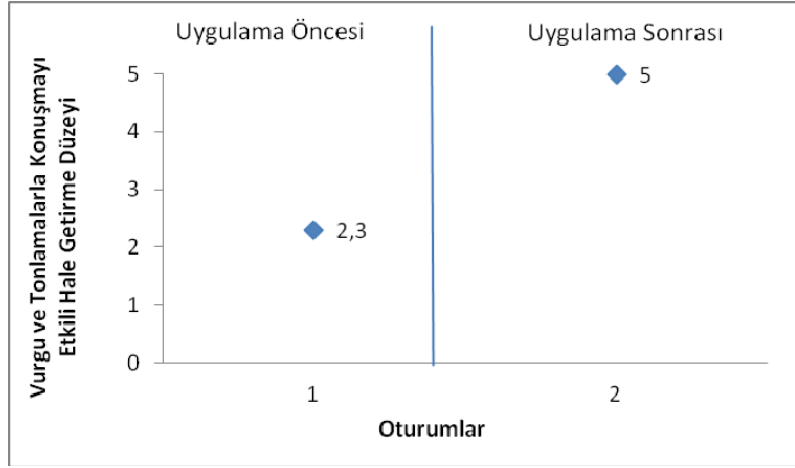
Grafik 5.32. İkinci Katılımcı Vurgu ve Tonlamalarla Konuşmayı Etkili Hale Getirme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi ikinci katılımcının vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,3 puan iken uygulama sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Ses eğitimi çalışmalarının, vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirmede önemli etkisinin olduğu söylenebilir.

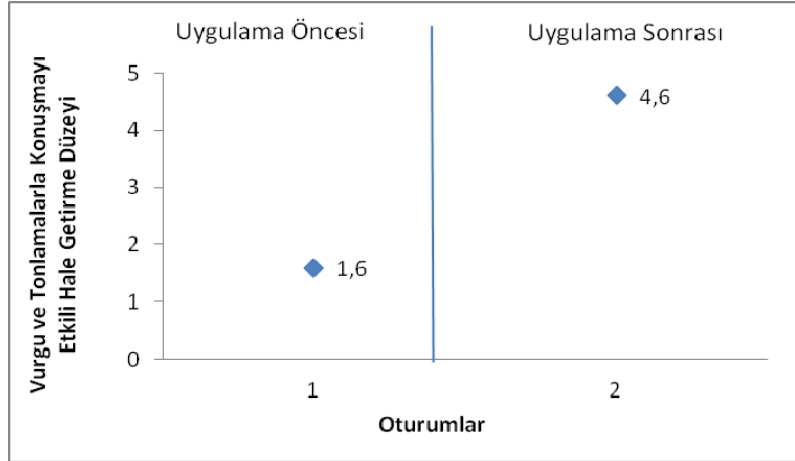
Grafik 5.33. Üçüncü Katılımcı Vurgu ve Tonlamalarla Konuşmayı Etkili Hale Getirme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi üçüncü katılımcının vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,6 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirmede, ses eğitimi çalışmalarının önemli katkısı olduğu söylenebilir.

Grafik 5.34. Dördüncü Katılımcı Vurgu ve Tonlamalarla Konuşmayı Etkili Hale Getirme Davranışı

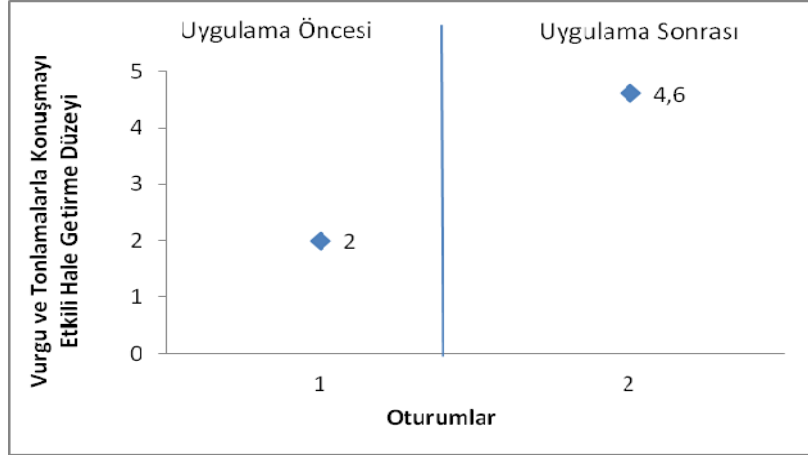
Grafikte görüldüğü gibi dördüncü katılımcının vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,3 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Bu oranla, ses eğitimi çalışmalarıyla vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirmenin sağlandığı söylenebilir.

Grafik 5.35. Beşinci Katılımcı Vurgu ve Tonlamalarla Konuşmayı Etkili Hale Getirme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi beşinci katılımcının vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,6 puan iken

uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Yapılan ses eğitimi çalışmalarının, vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirmede etkili olduğu söylenebilir.

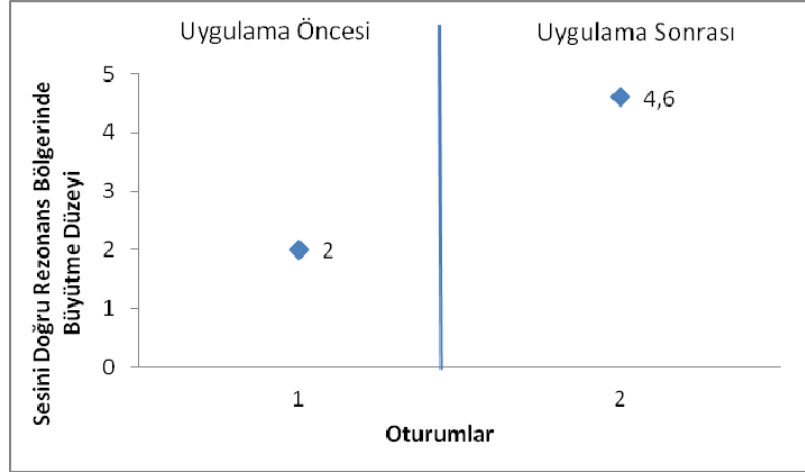

Grafik 5.36. Altıncı Katılımcı Vurgu ve Tonlamalarla Konuşmayı Etkili Hale Getirme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi altıncı katılımcının vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Bu oranla, ses eğitimi çalışmalarının vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme davranışını desteklediği söylenebilir.

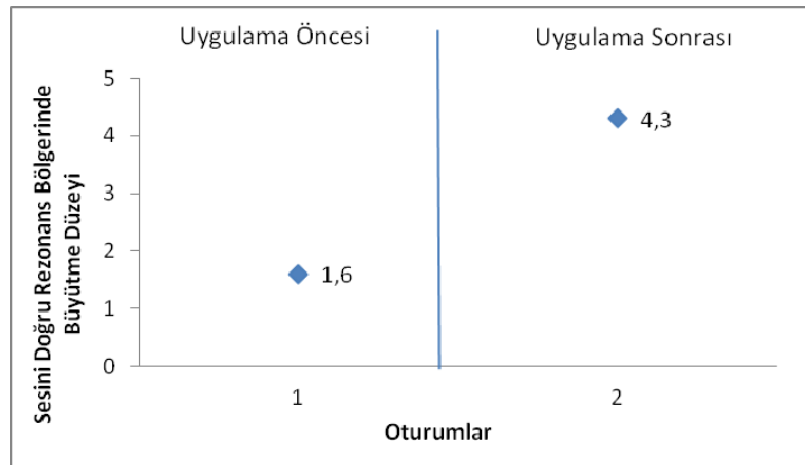
5.2.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Grafikler

5.2.3.1. Sesini Doğru Rezonans Bölgelerinde Büyütme

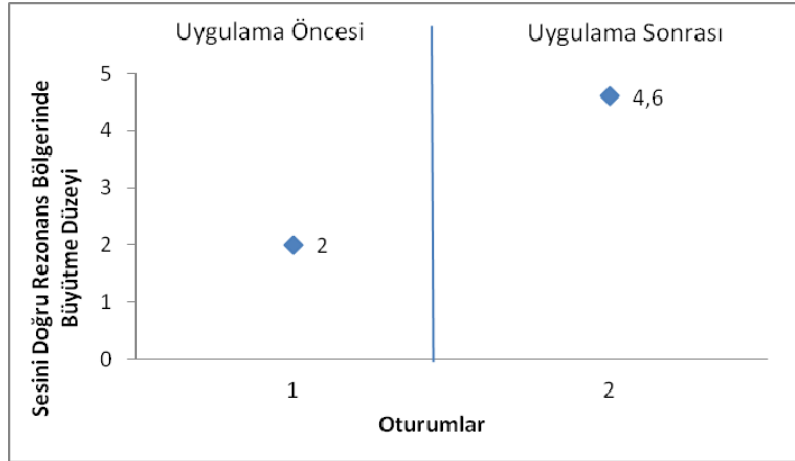
Grafik 5.37. Birinci Katılımcı Sesini Doğru Rezonans Bölgelerinde Büyütme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi birinci katılımcının sesini doğru rezonans bölgelerinde büyütme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Ses eğitimi çalışmalarının sesi doğru rezonans bilgelerine büyütme katkı sağladığı söylenebilir.

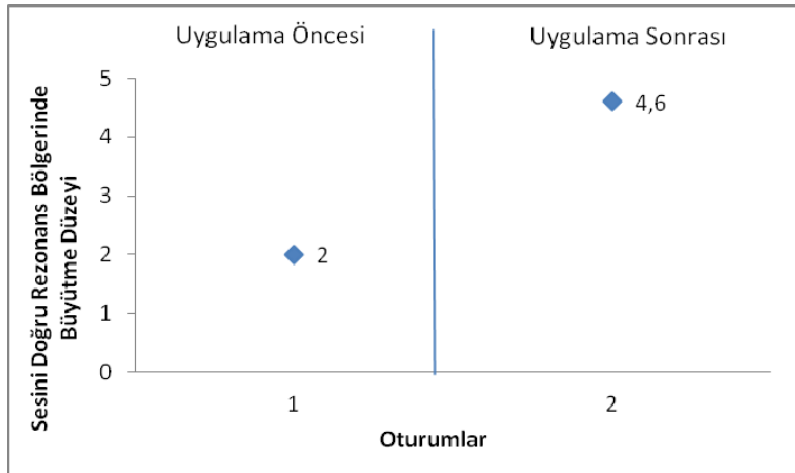
Grafik 5.38. İkinci Katılımcı Sesini Doğru Rezonans Bölgelerinde Büyütme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi ikinci katılımcının sesini doğru rezonans bölgelerinde büyütme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,6 puan iken uygulama sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Ses eğitimi çalışmalarıyla sesin doğru rezonans bölgelerinde büyütülmesine katkı sağlandığı söylenebilir.

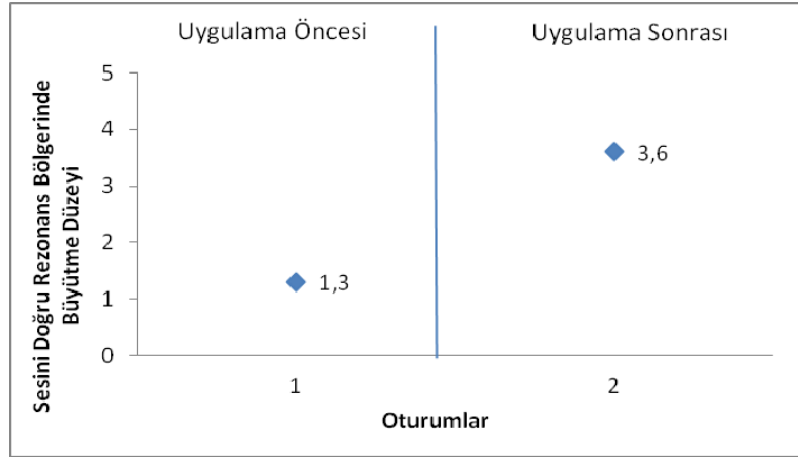
Grafik 5.39. Üçüncü Katılımcı Sesini Doğru Rezonans Bölgelerinde Büyütme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi üçüncü katılımcının sesini doğru rezonans bölgelerinde büyütme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Sesin doğru rezonans bölgelerinde büyütülmesinde ses eğitimi çalışmalarının önemli katkısı olduğu söylenebilir.

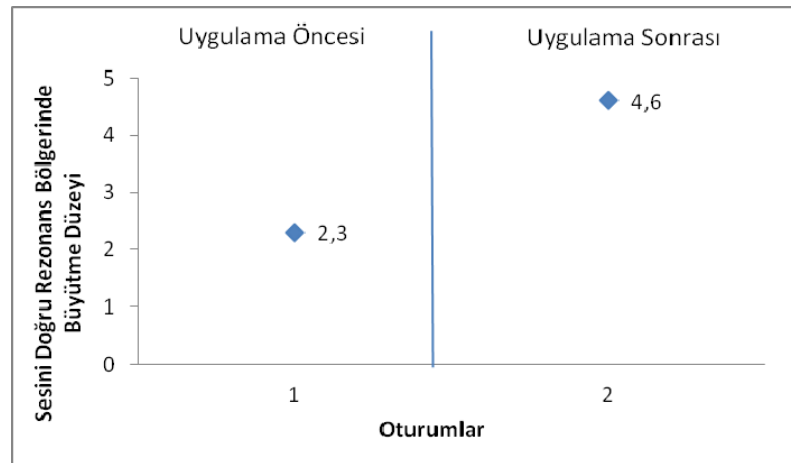
Grafik 5.40. Dördüncü Katılımcı Sesini Doğru Rezonans Bölgelerinde Büyütme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi dördüncü katılımcının sesini doğru rezonans bölgelerinde büyütme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Bu oranla, ses eğitimi çalışmalarıyla sesin doğru rezonans bölgelerinde büyütülmesinin büyük ölçüde sağlandığı söylenebilir.

Grafik 5.41. Beşinci Katılımcı Sesini Doğru Rezonans Bölgelerinde Büyütme Davranışı

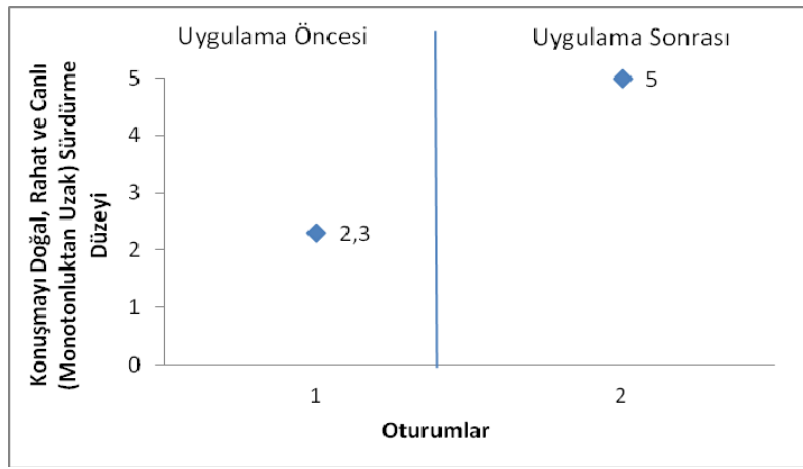
Grafikte görüldüğü gibi beşinci katılımcının sesini doğru rezonans bölgelerinde büyütme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,3 puan iken uygulama sonrasında 3,6 puana yükselmiştir. Ses eğitimi çalışmalarıyla sesin doğru rezonans bölgelerinde büyütülmesi davranışında gelişim sağlandığı söylenebilir.

Grafik 5.42. Altıncı Katılımcı Sesini Doğru Rezonans Bölgelerinde Büyütme Davranışı

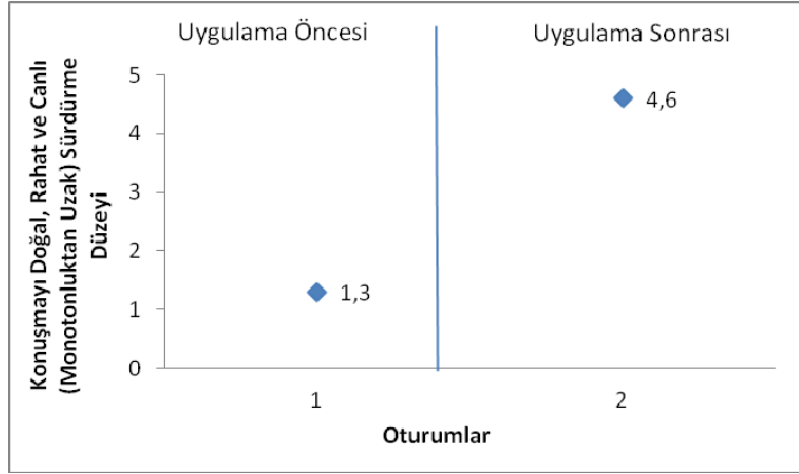
Grafikte görüldüğü gibi altıncı katılımcının sesini doğru rezonans bölgelerinde büyütme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,3 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Çalışmalar öncesinde ve sonrasındaki puan artışları katılımcılar arasında farklılık gösterse de, ses eğitimi çalışmalarının sesin doğru rezonans bölgelerinde büyütülmesi davranışına olumlu katkı sağladığı söylenebilir.

5.2.3.2. Konuşmayı Doğal, Rahat ve Canlı (Monotonluktan Uzak) Sürdürme

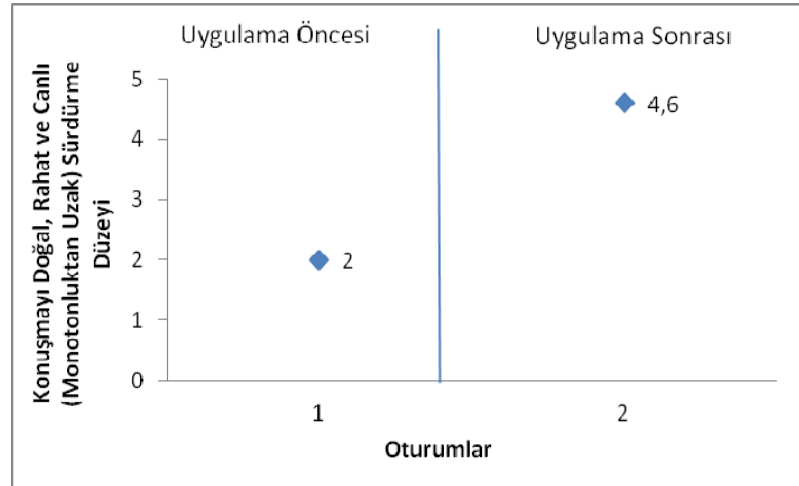
Grafik 5.43. Birinci Katılımcı Konuşmayı Doğal, Rahat ve Canlı (Monotonluktan Uzak) Sürdürme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi birinci katılımcının konuşmayı doğal, rahat ve canlı sürdürme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,3 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Bu oranla, ses eğitimi çalışmalarıyla konuşmayı monotonluktan uzak sürdürmenin sağlandığı söylenebilir.

Grafik 5.44. İkinci Katılımcı Konuşmayı Doğal, Rahat ve Canlı (Monotonluktan Uzak) Sürdürme Davranışı

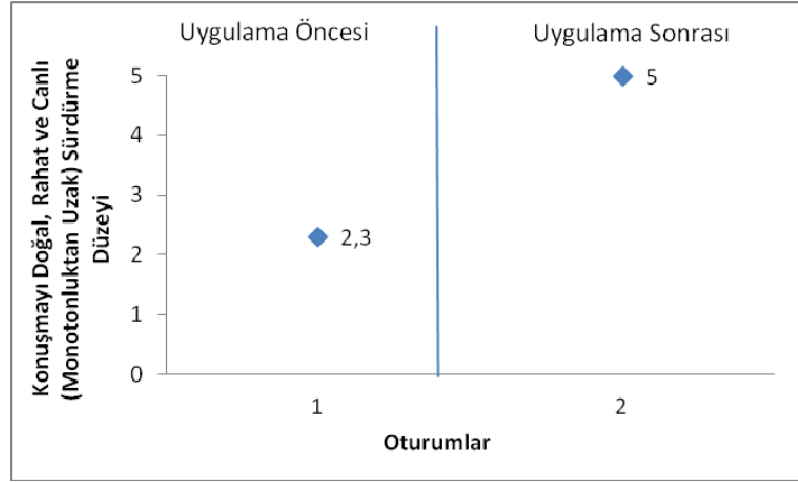
Grafikte görüldüğü gibi ikinci katılımcının konuşmayı doğal, rahat ve canlı sürdürme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,3 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Konuşmanın monotonluktan uzak sürdürülmesinde ses eğitimi çalışmalarının önemli katkısının olduğu söylenebilir.

Grafik 5.45. Üçüncü Katılımcı Konuşmayı Doğal, Rahat ve Canlı (Monotonluktan Uzak) Sürdürme Davranışı

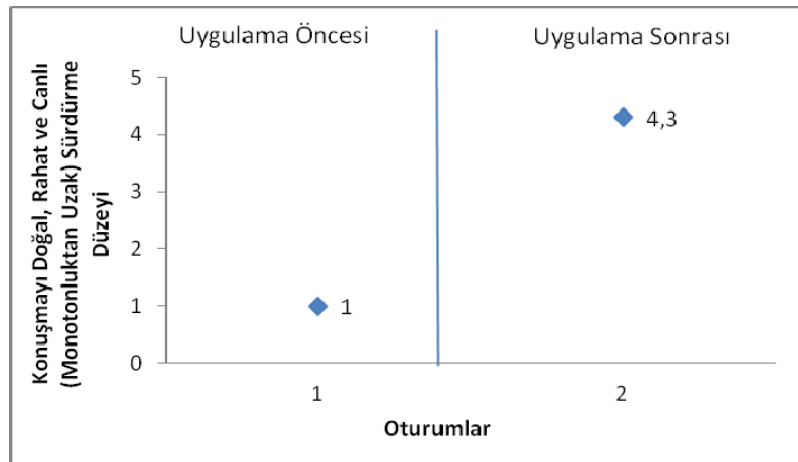
Grafikte görüldüğü gibi üçüncü katılımcının konuşmayı doğal, rahat ve canlı sürdürme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama

sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Yapılan ses eğitimi çalışmalarıyla, konuşmanın monotonluktan uzak sürdürülebilmesine önemli katkı sağlandığı söylenebilir.

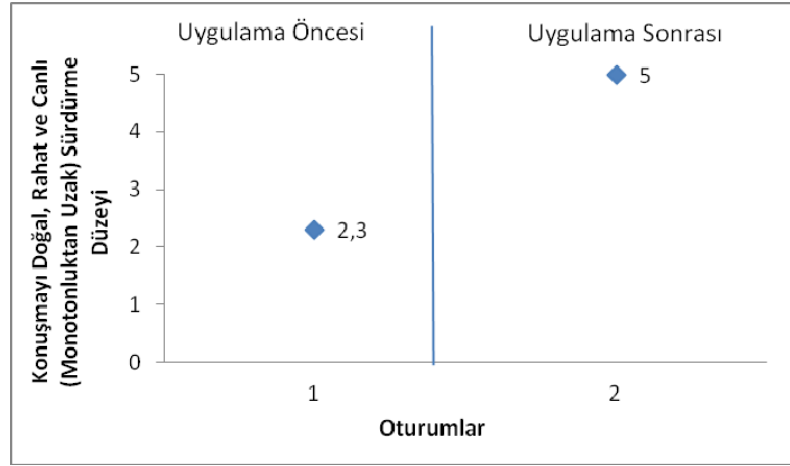
Grafik 5.46. Dördüncü Katılımcı Konuşmayı Doğal, Rahat ve Canlı (Monotonluktan Uzak) Sürdürme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi dördüncü katılımcının konuşmayı doğal, rahat ve canlı sürdürme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,3 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Bu oranla, ses eğitimi çalışmalarının konuşmayı monotonluktan uzak sürdürmeyi sağladığı söylenebilir.

Grafik 5.47. Beşinci Katılımcı Konuşmayı Doğal, Rahat ve Canlı (Monotonluktan Uzak) Sürdürme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi beşinci katılımcının konuşmayı doğal, rahat ve canlı sürdürme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1 puan iken uygulama sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Konuşmanın monotonluktan uzak sürdürülmesinde, ses eğitimi çalışmalarının önemli katkısının olduğu söylenebilir.

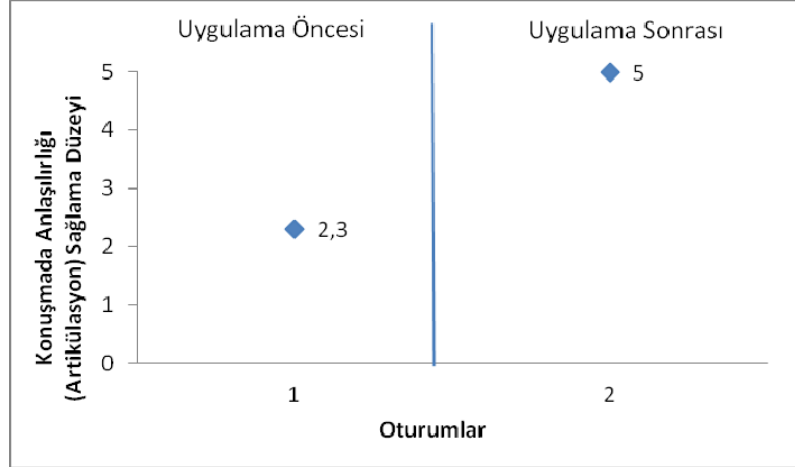

Grafik 5.48. Altıncı Katılımcı Konuşmayı Doğal, Rahat ve Canlı (Monotonluktan Uzak) Sürdürme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi altıncı katılımcının konuşmayı doğal, rahat ve canlı sürdürme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,3 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Bu oranla, yapılan ses eğitimi çalışmalarının konuşmayı monotonluktan uzak sürdürmeyi sağladığı söylenebilir.

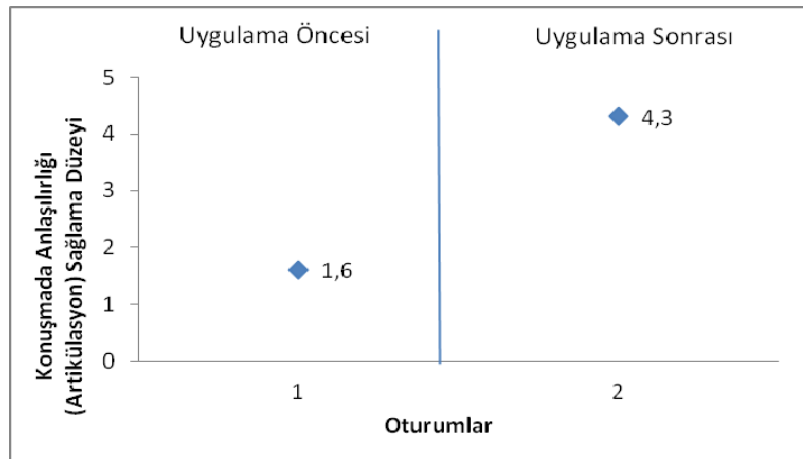
5.2.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Grafikler

5.2.4.1. Konuşmada Anlaşılrlığı (Artikülasyon) Sağlama

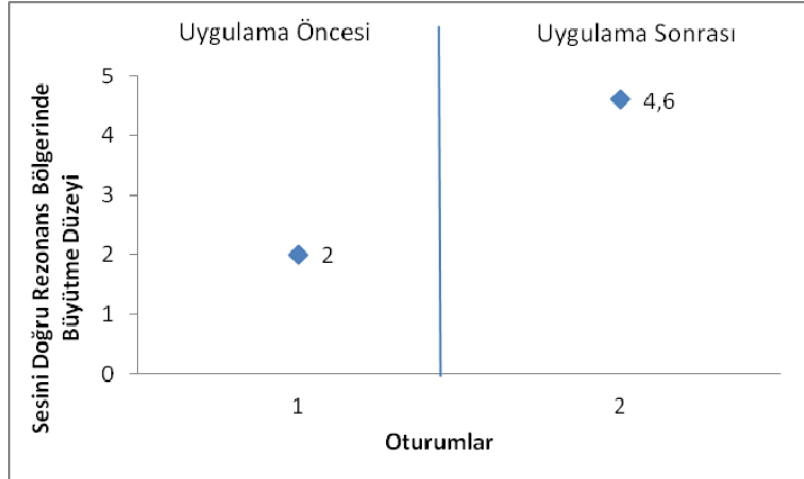
Grafik 5.49. Birinci Katılımcı Konuşmada Anlaşılrlığı (Artikülasyon) Sağlama Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi birinci katılımcının konuşmada anlaşılrlığı sağlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,3 iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Bu oranla, ses eğitimi çalışmalarının konuşmada anlaşılrlığı sağlamada etkili olduğu söylenebilir.

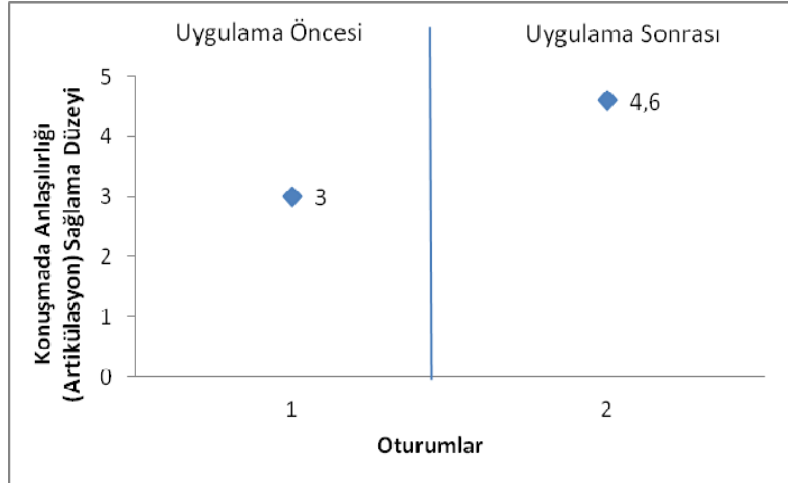
Grafik 5.50. İkinci Katılımcı Konuşmada Anlaşılrlığı (Artikülasyon) Sağlama Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi ikinci katılımcının konuşmada anlaşılabilirliği sağlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,6 iken uygulama sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Bu oranla, ses eğitimi çalışmalarının konuşmada anlaşılabilirliği sağlamayı geliştirdiği söylenebilir.

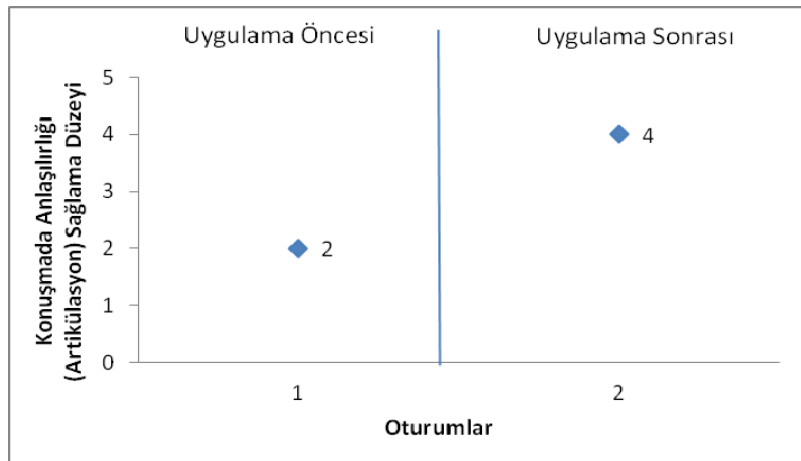
Grafik 5.51. Üçüncü Katılımcı Konuşmada Anlaşılabilirliği (Artikülasyon) Sağlama Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi üçüncü katılımcının konuşmada anlaşılabilirliği sağlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Konuşmada anlaşılabilirliği sağlamada, ses eğitimi çalışmalarının önemli katkısı olduğu söylenebilir.

Grafik 5.52. Dördüncü Katılımcı Konuşmada Anlaşılabilirliği (Artikülasyon) Sağlama Davranışı

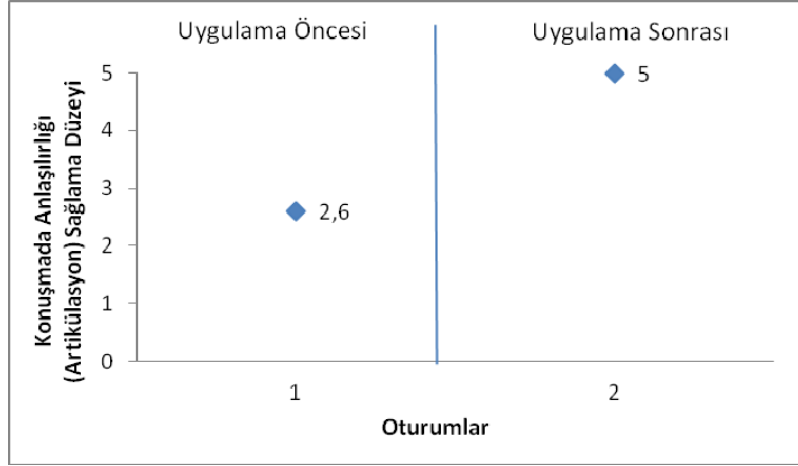
Grafikte görüldüğü gibi dördüncü katılımcının konuşmada anlaşılabilirliği sağlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 3 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Ses eğitimi çalışmalarıyla konuşmada anlaşılabilirliği sağlamada gelişme görüldüğü söylenebilir.

Grafik 5.53. Beşinci Katılımcı Konuşmada Anlaşılabilirliği (Artikülasyon) Sağlama Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi beşinci katılımcının konuşmada anlaşılabilirliği sağlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 4

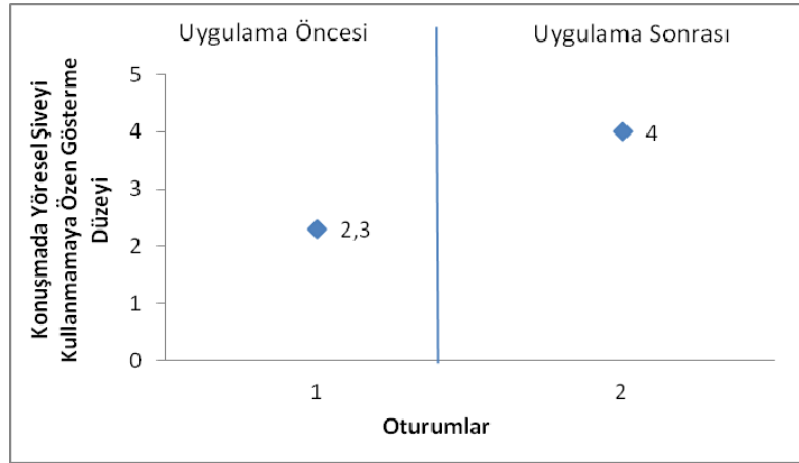
puana yükselmiştir. Bu bulguyla, ses eğitimi çalışmalarının konuşmada anlaşılabilirliği sağlamada etkili olduğu söylenebilir.

Grafik 5.54. Altıncı Katılımcı Konuşmada Anlaşılabilirliği (Artikülasyon) Sağlama Davranışı

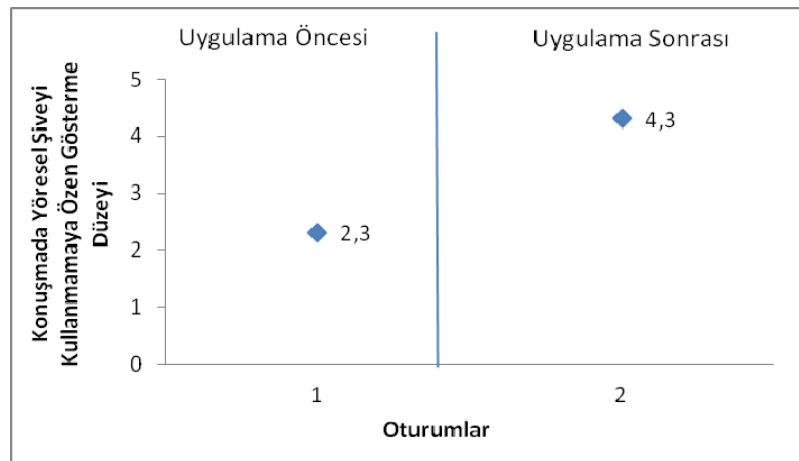
Grafikte görüldüğü gibi altıncı katılımcının konuşmada anlaşılabilirliği sağlama davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,6 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Bu oranla, konuşmada anlaşılabilirliği sağlamada ses eğitimi çalışmalarının önemli katkısının olduğu söylenebilir.

5.2.4.2. Konuşmada Yöresel Şiveyi Kullanmamaya Özen Gösterme

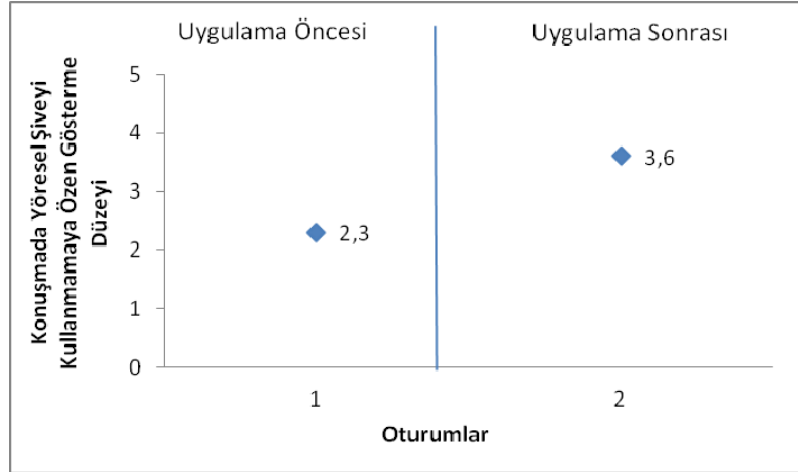
Grafik 5.55. Birinci Katılımcı Konuşmada Yöresel Şiveyi Kullanmamaya Özen Gösterme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi birinci katılımcının konuşmada yöresel şiveyi kullanmamaya özen gösterme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,3 puan iken uygulama sonrasında 4 puana yükselmiştir. Ses eğitimi çalışmalarının konuşmasa yöresel şiveyi kullanmamaya özen göstermeye etki ettiği söylenebilir.

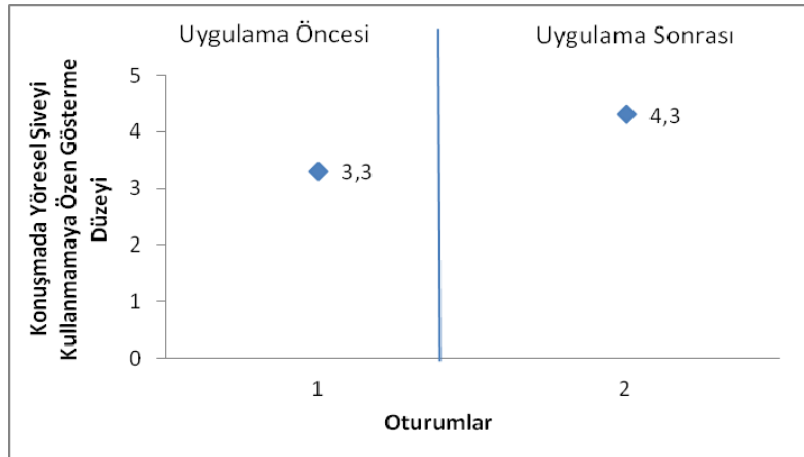
Grafik 5.56. İkinci Katılımcı Konuşmada Yöresel Şiveyi Kullanmamaya Özen Gösterme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi ikinci katılımcının konuşmada yöresel şiveyi kullanmamaya özen gösterme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,3 puan iken uygulama sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Konuşmada yöresel şiveyi kullanmamaya özen göstermede, ses eğitimi çalışmalarının katkısı olduğu söylenebilir.

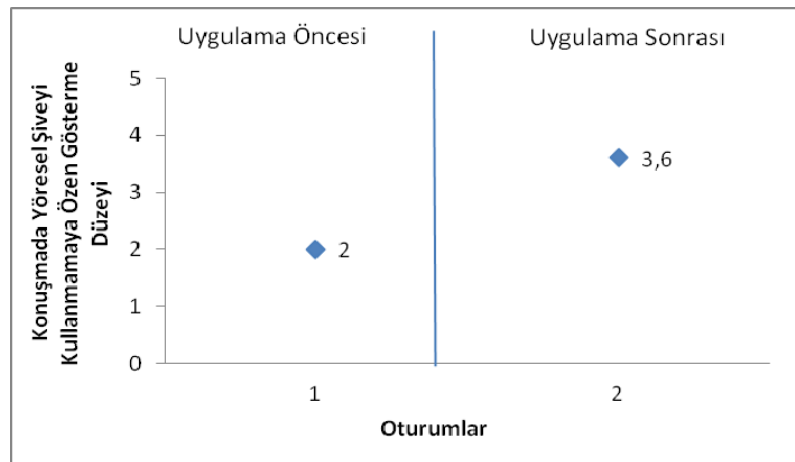
Grafik 5.57. Üçüncü Katılımcı Konuşmada Yöresel Şiveyi Kullanmamaya Özen Gösterme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi üçüncü katılımcının konuşmada yöresel şiveyi kullanmamaya özen gösterme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,3 puan iken uygulama sonrasında 3,6 puana yükselmiştir. Bu orandan da anlaşılacağı gibi, konuşmada yöresel şiveyi kullanmamaya özen davranışı için sekiz haftalık çalışma süresinin ve bu davranış için yapılan egzersizlerin yeterli olmadığı söylenebilir. Gelişim oranı düşük kalmıştır.

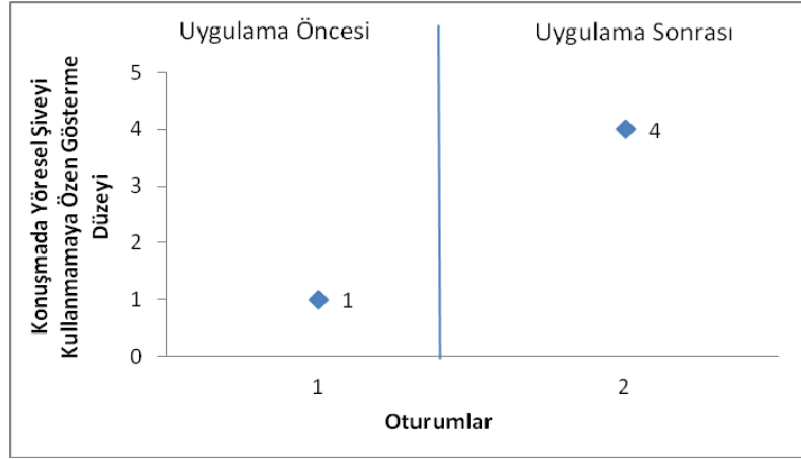
Grafik 5.58. Dördüncü Katılımcı Konuşmada Yöresel Şiveyi Kullanmamaya Özen Gösterme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi dördüncü katılımcının konuşmada yöresel şiveyi kullanmamaya özen gösterme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 3,3 puan iken uygulama sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Konuşmada yöresel şiveyi kullanmamaya özen davranışı için sekiz haftalık çalışma süresinin ve bu davranış için yapılan egzersizlerin yeterli olmadığı söylenebilir. Gelişim oranı düşük kalmıştır.

Grafik 5.59. Beşinci Katılımcı Konuşmada Yöresel Şiveyi Kullanmamaya Özen Gösterme Davranışı

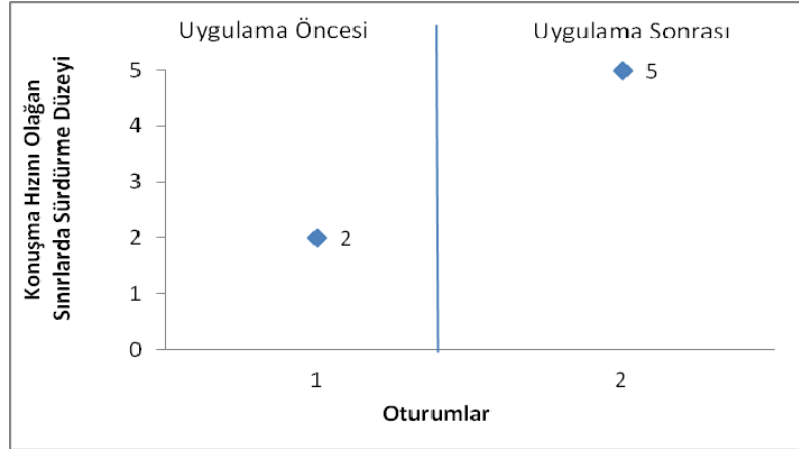
Grafikte görüldüğü gibi beşinci katılımcının konuşmada yöresel şiveyi kullanmamaya özen gösterme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 3,6 puana yükselmiştir. Ses eğitimi çalışmalarıyla dördüncü katılımcının konuşmada yöresel şiveyi kullanmamaya özen gösterme davranışına katkı sağlandığı söylenebilir.

Grafik 5.60. Altıncı Katılımcı Konuşmada Yöresel Şiveyi Kullanmamaya Özen Gösterme Davranışı

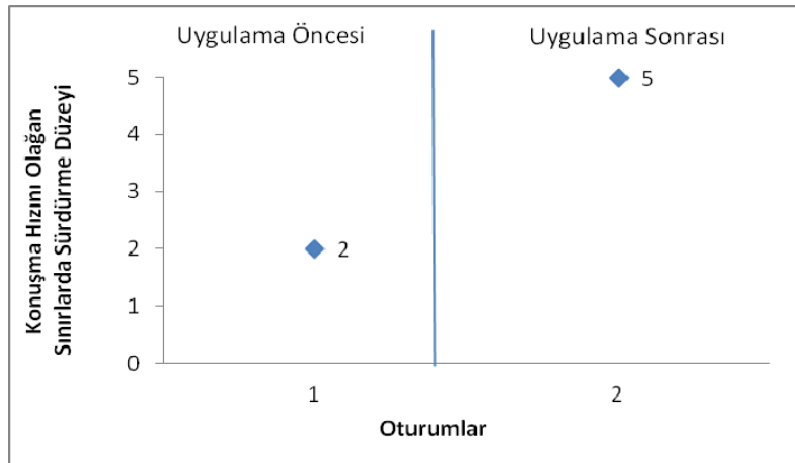
Grafikte görüldüğü gibi altıncı katılımcının konuşmada yöresel şiveyi kullanmamaya özen gösterme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1 puan iken uygulama sonrasında 4 puana yükselmiştir. Konuşmada yöresel şiveyi kullanmamaya özen göstermede, ses eğitimi çalışmalarının önemli katkısı olduğu söylenebilir.

5.2.4.3. Konuşma Hızını Olağan Sınırlarda Sürdürme (Dakikada 125-175 Sözcük)

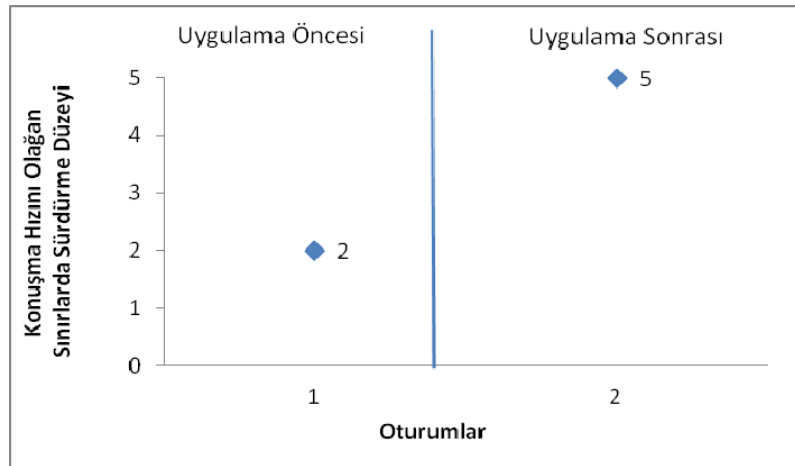
Grafik 5.61. Birinci Katılımcı Konuşma Hızını Olağan Sınırlarda Sürdürme (Dakikada 125-175 sözcük) Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi birinci katılımcının konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Çalışmalar öncesinde fark edilmemiş olan konuşma hızı konusunda farkındalık sağlandığı ve ses eğitimi çalışmalarıyla olağan sınırlara getirildiği söylenebilir.

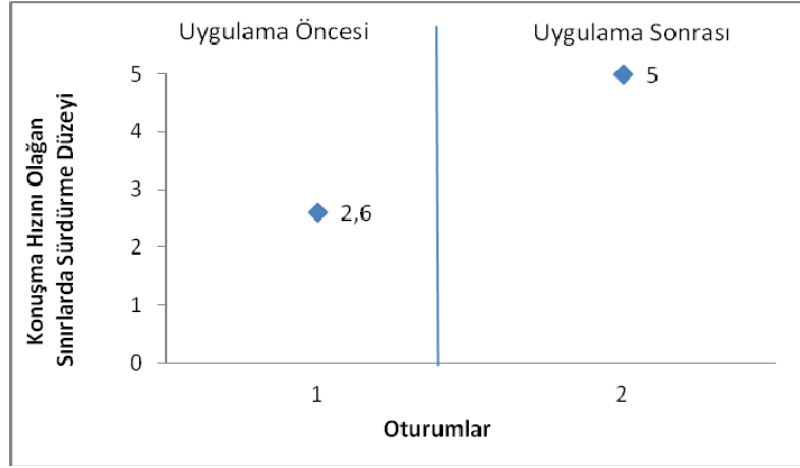
Grafik 5.62. İkinci Katılımcı Konuşma Hızını Olağan Sınırlarda Sürdürme (Dakikada 125-175 sözcük) Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi ikinci katılımcının konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Bu oranla, ses eğitimi çalışmalarıyla konuşma hızının olağan sınırlarda sürdürmenin sağlandığı söylenebilir.

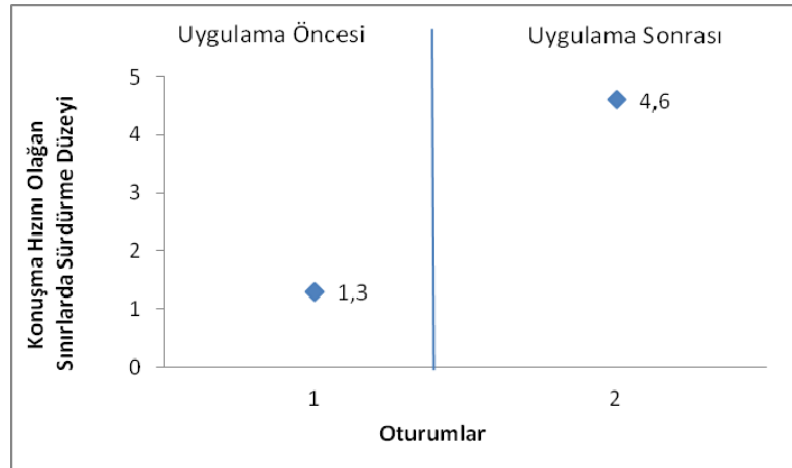
Grafik 5.63. Üçüncü Katılımcı Konuşma Hızını Olağan Sınırlarda Sürdürme (Dakikada 125-175 sözcük) Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi üçüncü katılımcının konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Yapılan ses eğitimi çalışmalarıyla, konuşma hızının olağan sınırlarda sürdürmeye katkı sağlandığı söylenebilir.

Grafik 5.64. Dördüncü Katılımcı Konuşma Hızını Olağan Sınırlarda Sürdürme (Dakikada 125-175 sözcük) Davranışı

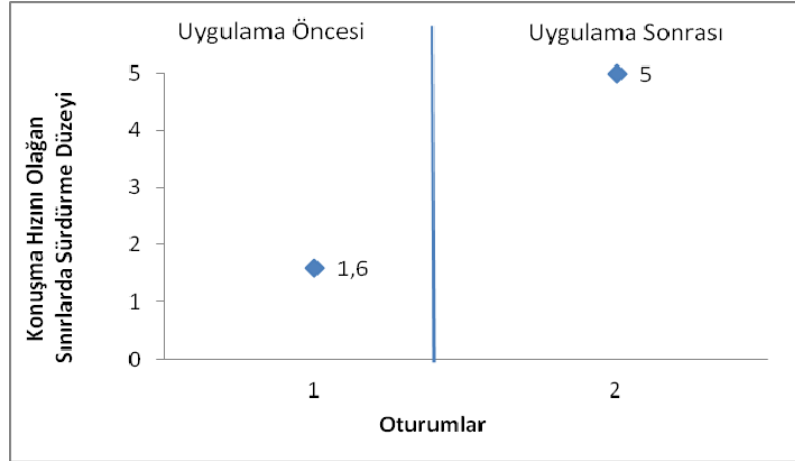
Grafikte görüldüğü gibi dördüncü katılımcının konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,6 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürmede, ses eğitimi çalışmalarının önemli katkısının olduğu söylenebilir.

Grafik 5.65. Beşinci Katılımcı Konuşma Hızını Olağan Sınırlarda Sürdürme (Dakikada 125-175 sözcük) Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi beşinci katılımcının konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama

sonrasında 5 puana yükselmiştir. Bu oranla, konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürmede, ses eğitimi çalışmalarının önemli katkısının olduğu söylenebilir.

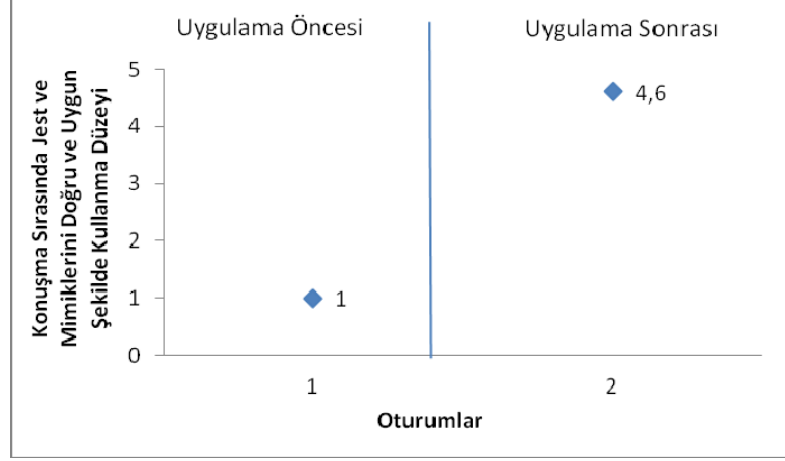

Grafik 5.66. Altıncı Katılımcı Konuşma Hızını Olağan Sınırlarda Sürdürme (Dakikada 125-175 sözcük) Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi altıncı katılımcının konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,6 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Çalışmalar öncesinde fark edilmemiş olan konuşma hızı konusunda farkındalık sağlandığı ve ses eğitimi çalışmalarıyla olağan sınırlara getirildiği söylenebilir.

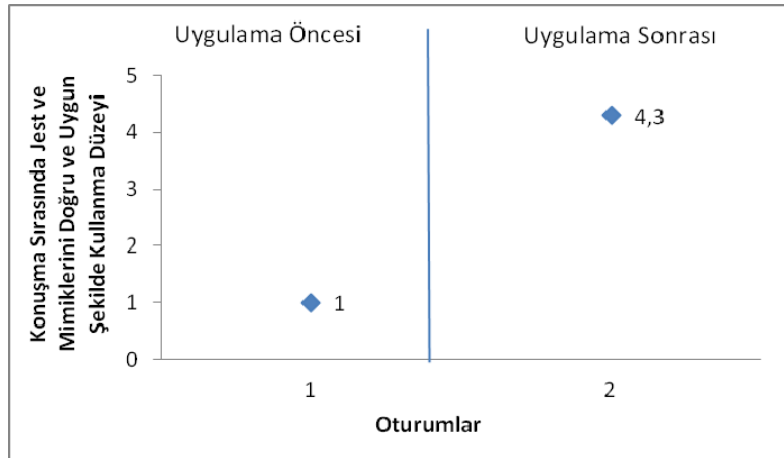
5.2.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Grafikler

5.2.5.1. Konuşma Sırasında Jest ve Mimiklerini Doğru ve Uygun Şekilde Kullanma

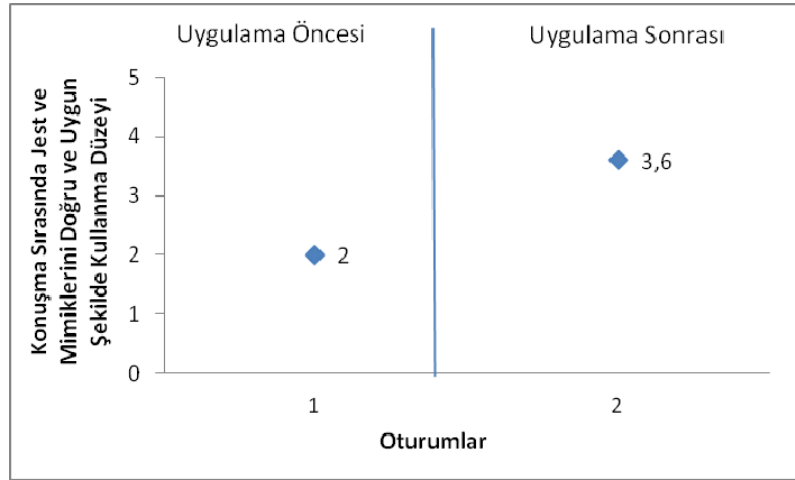
Grafik 5.67. Birinci Katılımcı Konuşma Sırasında Jest ve Mimiklerini Doğru ve Uygun Şekilde Kullanma Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi birinci katılımcının konuşma sırasında jest ve mimiklerini doğru ve uygun şekilde kullanma davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Bu oranla, ses eğitimi çalışmalarının konuşma sırasında jest ve mimikleri doğru ve uygun kullanmada etkili olduğu söylenebilir.

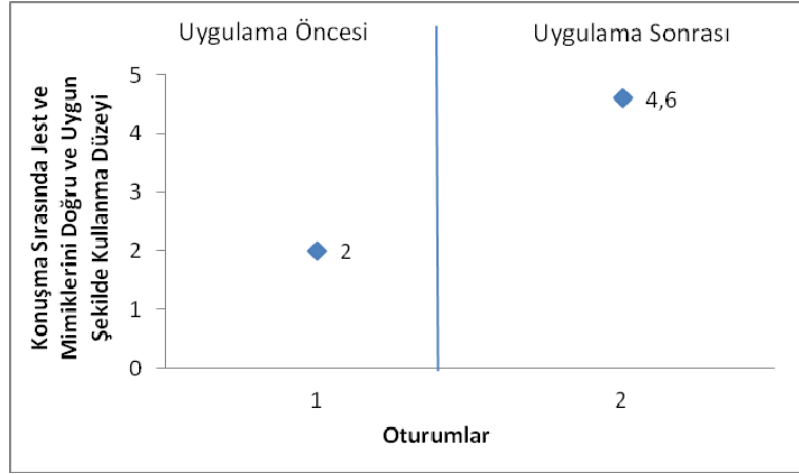
Grafik 5.68. İkinci Katılımcı Konuşma Sırasında Jest ve Mimiklerini Doğru ve Uygun Şekilde Kullanma Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi ikinci katılımcının konuşma sırasında jest ve mimiklerini doğru ve uygun şekilde kullanma davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1 puan iken uygulama sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Konuşma sırasında jest ve mimikleri doğru ve uygun kullanmada, ses eğitimi çalışmalarının önemli katkısının olduğu söylenebilir.

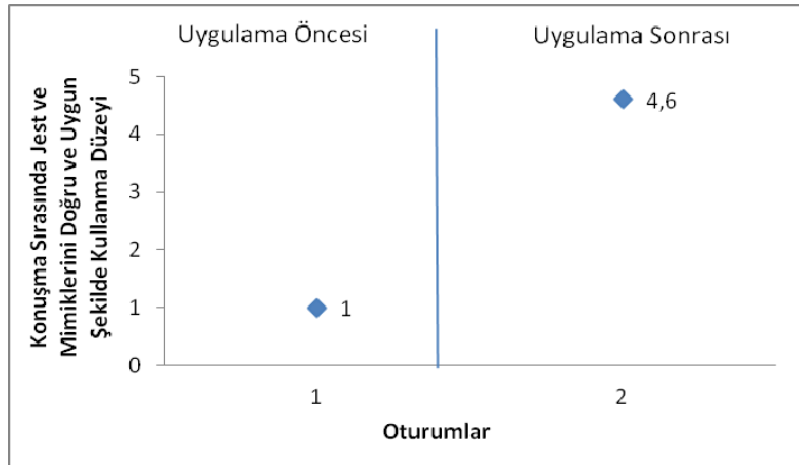
Grafik 5.69. Üçüncü Katılımcı Konuşma Sırasında Jest ve Mimiklerini Doğru ve Uygun Şekilde Kullanma Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi üçüncü katılımcının konuşma sırasında jest ve mimiklerini doğru ve uygun şekilde kullanma davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 3,6 puana yükselmiştir. Bu oranla, yapılan ses eğitimi çalışmalarının konuşma sırasında jest ve mimikleri doğru ve uygun kullanmada etkili olduğu söylenebilir.

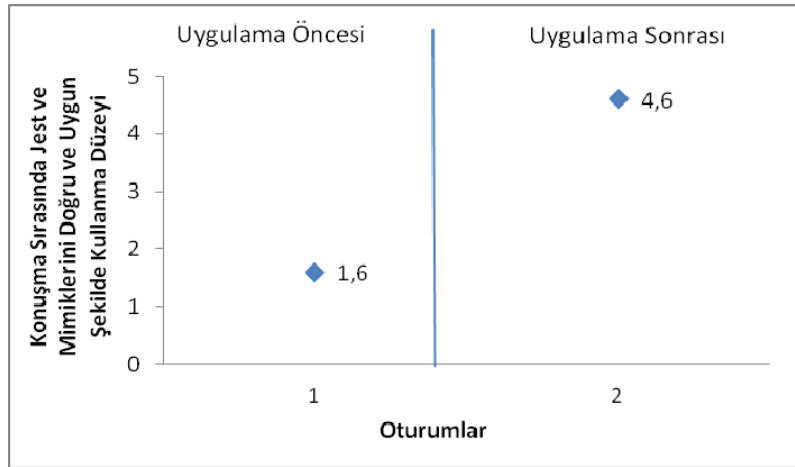
Grafik 5.70. Dördüncü Katılımcı Konuşma Sırasında Jest ve Mimiklerini Doğru ve Uygun Şekilde Kullanma Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi dördüncü katılımcının konuşma sırasında jest ve mimiklerini doğru ve uygun şekilde kullanma davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Ses eğitimi çalışmalarının konuşma sırasında jest ve mimikleri doğru ve uygun şekilde kullanmaya katkı sağladığı söylenebilir.

Grafik 5.71. Beşinci Katılımcı Konuşma Sırasında Jest ve Mimiklerini Doğru ve Uygun Şekilde Kullanma Davranışı

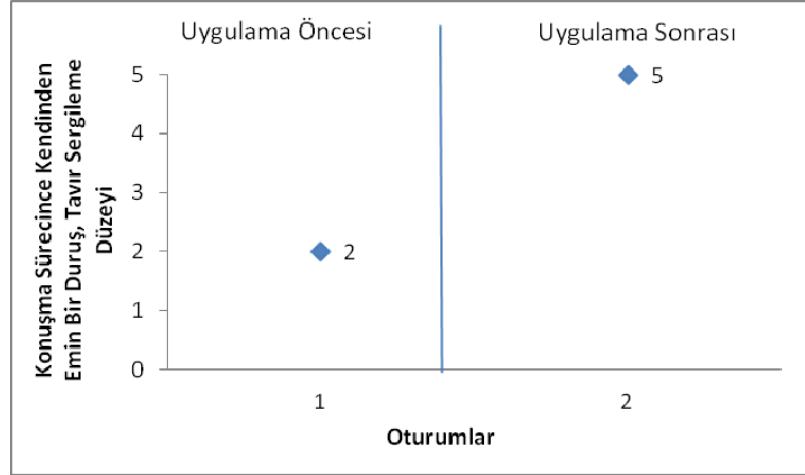
Grafikte görüldüğü gibi beşinci katılımcının konuşma sırasında jest ve mimiklerini doğru ve uygun şekilde kullanma davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Bu oranla, yapılan ses eğitimi çalışmalarının konuşma sırasında jest ve mimikleri doğru ve uygun kullanmada etkili olduğu söylenebilir.

Grafik 5.72. Altıncı Katılımcı Konuşma Sırasında Jest ve Mimiklerini Doğru ve Uygun Şekilde Kullanma Davranışı

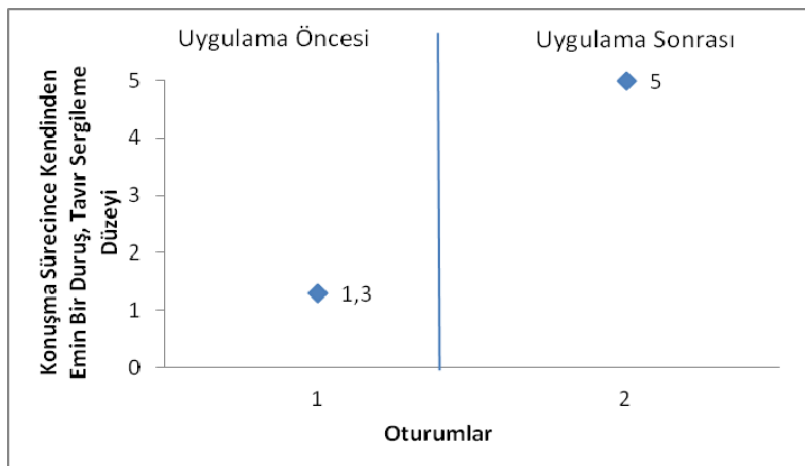
Grafikte görüldüğü gibi altıncı katılımcının konuşma sırasında jest ve mimiklerini doğru ve uygun şekilde kullanma davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,6 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Bu oranla, ses eğitimi çalışmalarıyla konuşma sırasında jest ve mimikleri doğru ve uygun şekilde kullanabilmeye büyük ölçüde katkı sağlandığı söylenebilir.

5.2.5.2. Konuşma Süresince Kendinden Emin Bir Duruş, Tavır Sergileme

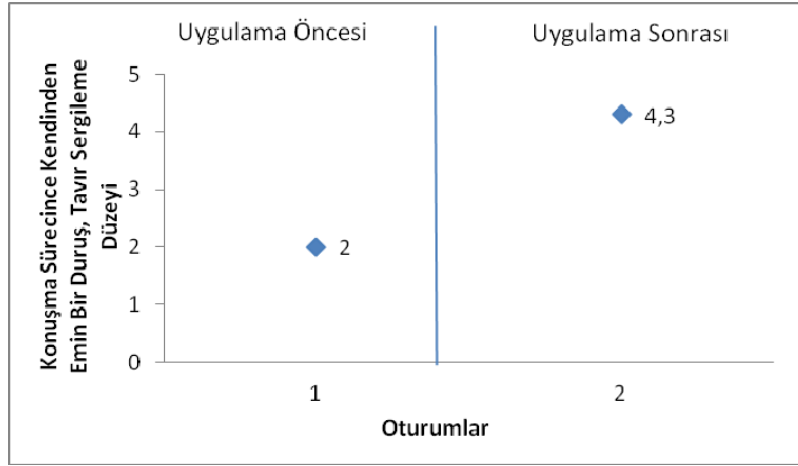
Grafik 5.73. Birinci Katılımcı Konuşma Süresince Kendinden Emin Bir Duruş, Tavır Sergileme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi birinci katılımcının konuşma süresince kendinden emin bir duruş, tavır sergileme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Yapılan ses eğitimi çalışmalarının, konuşma süresince kendinden emin bir duruş, tavır sergilemeyi sağladığı söylenebilir.

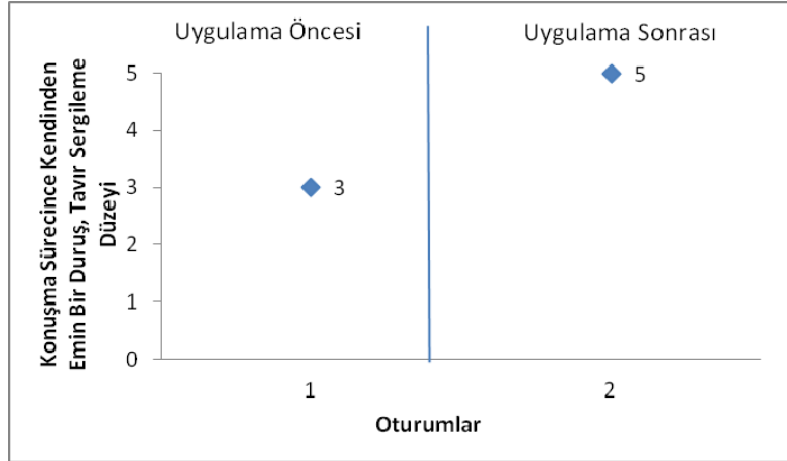
Grafik 5.74. İkinci Katılımcı Konuşma Süresince Kendinden Emin Bir Duruş, Tavır Sergileme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi ikinci katılımcının konuşma süresince kendinden emin bir duruş, tavır sergileme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,3 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Bu oranla, yapılan ses eğitimi çalışmalarının etkili olduğu söylenebilir.

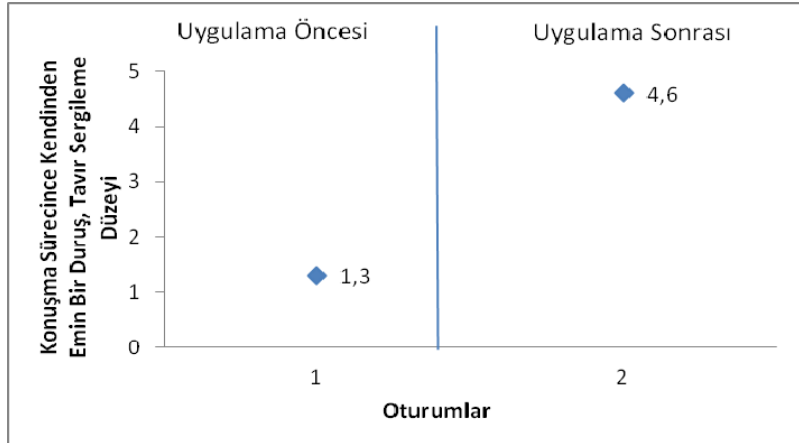
Grafik 5.75. Üçüncü Katılımcı Konuşma Süresince Kendinden Emin Bir Duruş, Tavrı Sergileme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi üçüncü katılımcının konuşma süresince kendinden emin bir duruş, tavır sergileme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Ses eğitimi çalışmalarıyla, konuşma süresince kendinden emin bir duruş ve tavır sergilemede gelişme sağlandığı söylenebilir.

Grafik 5.76. Dördüncü Katılımcı Konuşma Süresince Kendinden Emin Bir Duruş, Tavrı Sergileme Davranışı

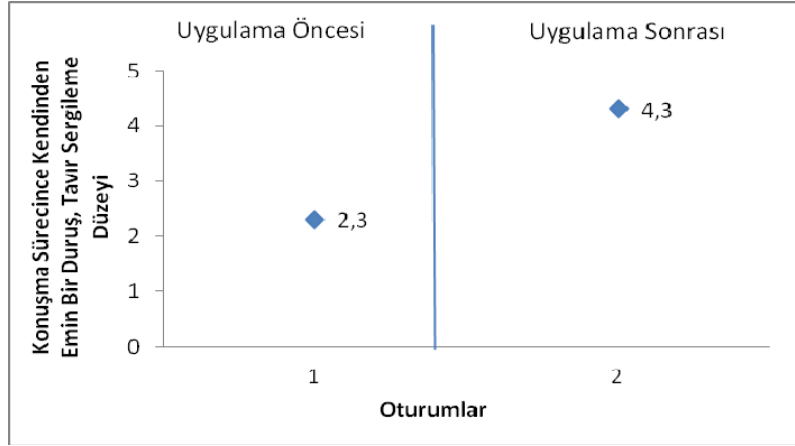
Grafikte görüldüğü gibi dördüncü katılımcının konuşma süresince kendinden emin bir duruş, tavrı sergileme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 3 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Yapılan ses eğitimi çalışmalarıyla, konuşma süresince kendinden emin bir duruş, tavrı sergilemenin sağlandığı söylenebilir.

Grafik 5.77. Beşinci Katılımcı Konuşma Süresince Kendinden Emin Bir Duruş, Tavrı Sergileme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi beşinci katılımcının konuşma süresince kendinden emin bir duruş, tavrı sergileme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,3 puan iken

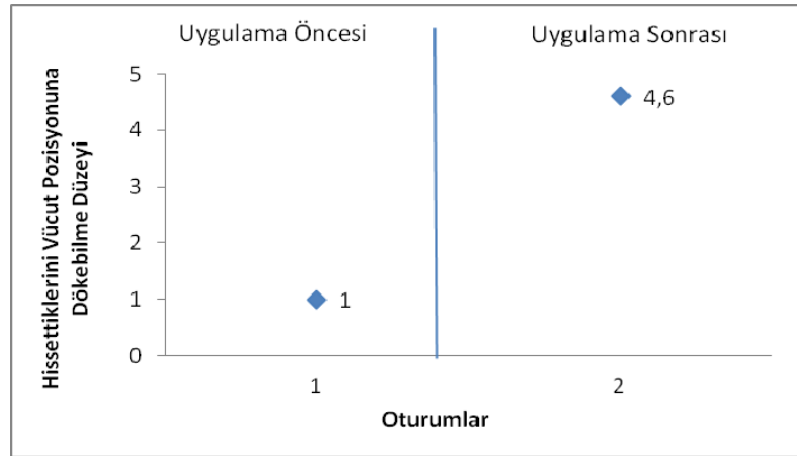
uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Bu oranla, yapılan ses eğitimi çalışmalarının etkili olduğu söylenebilir.

Grafik 5.78. Altıncı Katılımcı Konuşma Süresince Kendinden Emin Bir Duruş, Tavrı Sergileme Davranışı

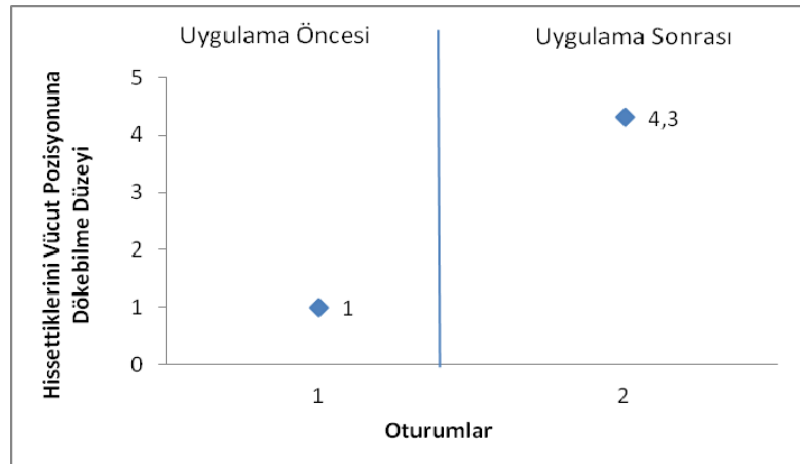
Grafikte görüldüğü gibi altıncı katılımcının konuşma süresince kendinden emin bir duruş, tavrı sergileme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2,3 puan iken uygulama sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Bu oranla, ses eğitimi çalışmalarının konuşma süresince kendinden emin bir duruş, tavrı sergilemeye katkı sağladığı söylenebilir.

5.2.5.3. Hissettiklerini Vücut Pozisyonuna Dökebilme (Beden Dili)

Grafik 5.79. Birinci Katılımcı Hissettiklerini Vücut Pozisyonuna Dökebilme Davranışı

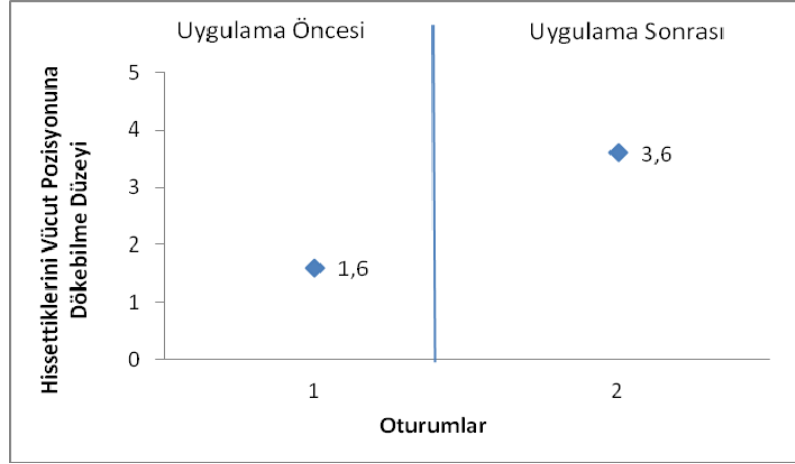
Grafikte görüldüğü gibi birinci katılımcının hissettiklerini vücut pozisyonuna dökebilme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1 puan iken uygulama sonrasında 4,6 puana yükselmiştir. Bu oranla, ses eğitimi çalışmalarıyla hissettiklerini vücut pozisyonuna dökebilmede gelişme sağlandığı söylenebilir.

Grafik 5.80. İkinci Katılımcı Hissettiklerini Vücut Pozisyonuna Dökebilme Davranışı

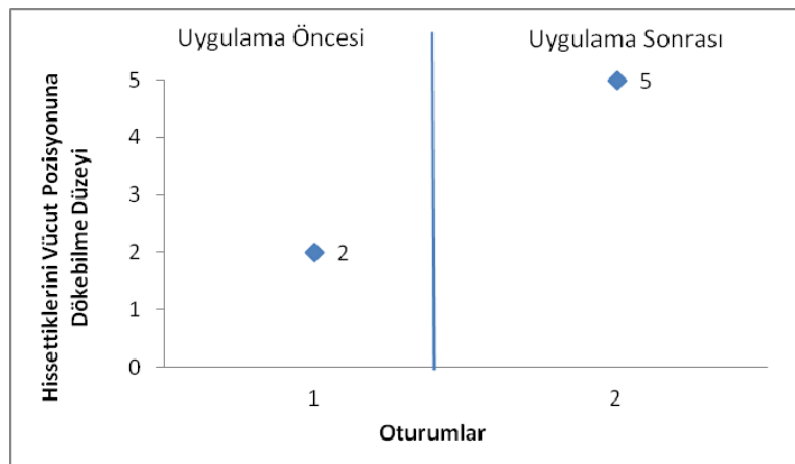
Grafikte görüldüğü gibi ikinci katılımcının hissettiklerini vücut pozisyonuna dökebilme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1 puan iken uygulama

sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Yapılan çalışmaların, hissettiklerini vücut pozisyonuna aktarmada etkili olduğu söylenebilir.

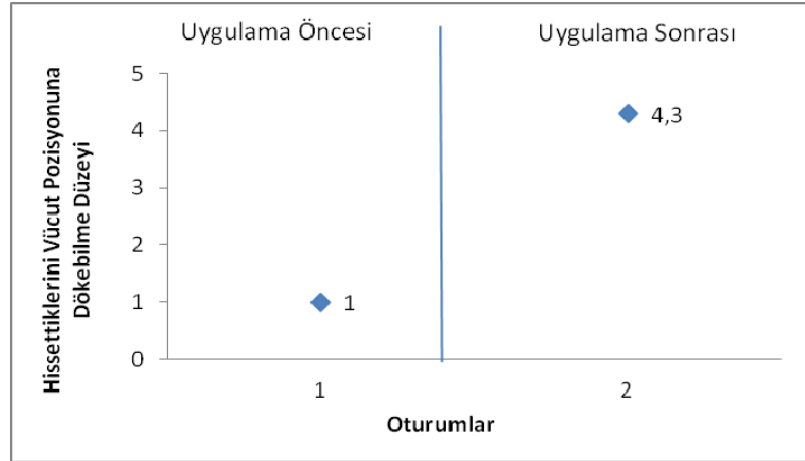
Grafik 5.81. Üçüncü Katılımcı Hissettiklerini Vücut Pozisyonuna Dökebilme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi üçüncü katılımcının hissettiklerini vücut pozisyonuna dökebilme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,6 puan iken uygulama sonrasında 3,6 puana yükselmiştir. Yapılan ses eğitimi çalışmalarıyla, hissettiklerini vücut pozisyonuna dökebilmede gelişme sağlandığı söylenebilir.

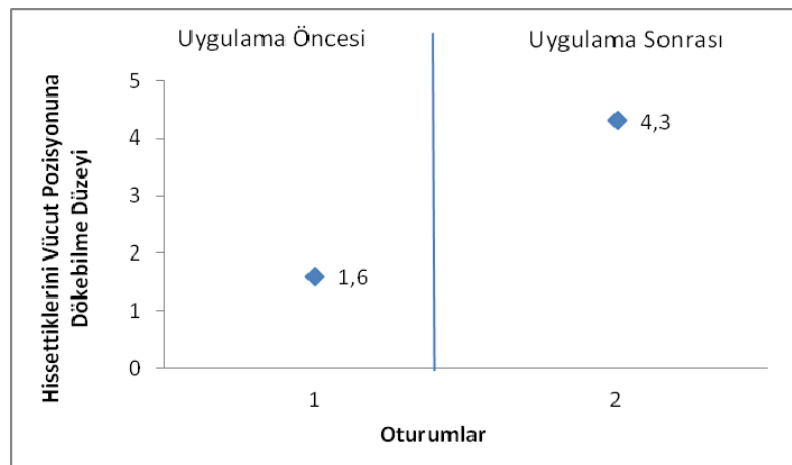
Grafik 5.82. Dördüncü Katılımcı Hissettiklerini Vücut Pozisyonuna Dökebilme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi dördüncü katılımcının hissettiklerini vücut pozisyonuna dökebilme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 2 puan iken uygulama sonrasında 5 puana yükselmiştir. Yapılan ses eğitimi çalışmalarıyla, hissettiklerini vücut pozisyonuna aktarabilmenin sağlandığı söylenebilir.

Grafik 5.83. Beşinci Katılımcı Hissettiklerini Vücut Pozisyonuna Dökebilme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi beşinci katılımcının hissettiklerini vücut pozisyonuna dökebilme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1 puan iken uygulama sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Hissettiklerini vücut pozisyonuna dökebilmede, ses eğitimi çalışmalarının önemli katkısının olduğu söylenebilir.

Grafik 5.84. Altıncı Katılımcı Hissettiklerini Vücut Pozisyonuna Dökebilme Davranışı

Grafikte görüldüğü gibi altıncı katılımcının hissettiklerini vücut pozisyonuna dökebilme davranışı puan ortalaması uygulama öncesinde 1,6 puan iken uygulama sonrasında 4,3 puana yükselmiştir. Bu oranla, yapılan ses eğitimi çalışmalarının hissettiklerini vücut pozisyonuna dökebilmede etkili olduğu söylenebilir.

6.BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen sonuçlara ve sonuçlara yönelik önerilere yer verilmiştir.

6.1.Sonuçlar

6.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Çalışmalar süresince katılımcıların, solunum sistemi ve doğru nefes alıp verme konularında farkındalıklarının yeterli olmadığı, ciddi bir bilgi ve uygulama eksiklerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, konuşmada doğru yerde ve biçimde soluk alma, solunum kontrolünü sağlamayı olumsuz etkilediği sonucunu göstermiştir. Eğitim süresi içinde egzersizlerle birlikte gelişme gözlenmiştir. Solunum egzersizleri, doğru yerde ve biçimde soluk alma, solunum kontrolünü sağlama çalışmalarının, politikacıların konuşma becerileri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Solunum-ses-söz bağlantısı ile oluşturulan fonasyon çalışmaları, konuşmaya doğru atak ile başlama, vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme çalışmalarının politikacıların konuşma becerileri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Sesin rezonatör bölgelere gönderilerek tını kazandırma, sesi doğru rezonans bölgelerinde büyütme, konuşmayı doğal, rahat ve canlı olarak sürdürme çalışmalarının politikacıların konuşma becerileri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Artikülasyona ilişkin yapılan egzersizlerin, konuşmanın anlaşılabilirliğine ve konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürmeye büyük ölçüde katkısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca artiklasyon çalışmalarının, yöresel şiveden kaynaklanan konuşma kusurlarının giderilmesi için de etkisinin olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

6.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Duruş ve hissettiklerini vücut pozisyonuna dökebilme (beden dili), konuşma sırasında jest ve mimiklerin doğru ve uygun şekilde kullanma, konuşma süresince kendinden emin bir duruş, tavır sergileme yönelik yapılan çalışmaların, politikacıların konuşma becerileri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışma, politikacıların konuşma becerileri üzerinde ses eğitiminin önemli sonuçları olduğunu ortaya koymuştur. Çalışmaya katılan milletvekillerinin tamamında çalışma öncesi ve çalışma sonrası ölçülebilir gelişme olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

- Katılımcılara, konuşma becerilerine yönelik yapılan çalışmalardan önce solunum sistemi hakkında ön bilgi verilmelidir.
- Fonasyona ilişkin egzersizlerinin özenle yapılması önerilmektedir.
- Sesin rezonans bölgelerine gönderilerek tını kazandırılması çalışmalarından önce rezonatör bölgeler hakkında bilgi verilmesi önerilir.
- Yöresel şiveden kaynaklanan konuşma kusurlarının giderilmesi amacıyla daha uzun süreli ve daha ayrıntılı olarak planlanan çalışmaların yapılması önerilir.

Bulgulara yönelik verilen önerilere ek olarak, aşağıdakiler önerilebilir.

- Giderek önem kazanmakta olan siyasal iletişim konusuna bağlantılı olarak üniversitelerde açılmakta olan önlisans, lisans ve lisansüstü derslerin müfredatlarında ses eğitimi dersleri de yer almalıdır.
- Siyasal partiler kendi kurdukları parti okullarında ses ve konuşma eğitimine özel önem vermelidirler.
- Üniversitelerin siyaset eğitimi veren bölümlerinde konuşma laboratuvarlarının kurulması ve sürekli olarak eğitim vermeleri politik konuşmaların kalitesini artıracaktır. Konuşma laboratuvarlarında disiplinler arası bir çalışma olarak ses tedavi birimi (ilgili üniversitenin tıp fakültesi K.B.B. bölümü uzmanlarının katılımıyla) ve ses eğitimcilerinin bulunmasına önem verilmelidir.
- Değişik meslek gruplarının ses kullanımları sırasında karşılaştıkları problemler üzerine yazılan bilimsel makalelerin sonuçlarında da görüldüğü gibi sürekli konuşma durumunda kalan çalışanların ciddi ses problemleri ile karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. Ülkemizde özellikle politikacıların bu yüzden karşılaştıkları ses problemleri üzerinde bilimsel bir çalışma bulunmamaktadır. Başta

TBMM olmak üzere üniversitelerin ilgili bölümlerinin bu konuda bilimsel araştırmalar yaparak sonuçları kamuoyu ile paylaşmaları gerekmektedir.

- T.B.M.M. Milletvekillerinin ses ve konuşma konusunda eğitilmeleri için parlamentoda bir laboratuvar oluşturulmalıdır. Parlamentoda yoğun görüşmelerin yapıldığı zamanlarda ve özellikle seçim kampanyalarından önce ses hijyeni konusunda bilgilendirme sağlanmalıdır.
- Politik konuşma bir bütün halinde alındığı zaman dilbilim, müzik , iletişim ve tıp gibi alanların birinci derecede ilgilendiği disiplinler arası bir çalışmadır. Üniversitelerin ilgili bölümlerinin bir araya gelerek ortak, disiplinler arası araştırmalar yapmaları özendirilmelidir.
- Konuşma eğitiminin önemi her meslek grubu ve bireyler için büyüktür. Konuşma becerisinin eğitime yönelik farkındalık yaratılması için medyanın gerekli ilgiyi göstermesi sağlanmalıdır.
- Sesini mesleğinde kullanan kişiler arasında politikacıların özel bir önemi olduğu düşünülürse ses eğitiminin yalnızca milletvekilinin veya politikacının kendi bireysel gelişimine değil toplumun sağlıklı gelişmesine de önemli katkılar sağlayacağı açıktır. Bu nedenle araştırmanın sonuçları diğer meslek grupları (aktör, öğretmen, din adamları, satış elemanları...v.b.) için de yaygınlaştırılabilir.

KAYNAKÇA

Alves,L.A., Robazzi, M.L.C.C.,Marziale, M.H.P., Felipe, A.C.N., and Romano,C.C. (2009). *Health Disorders and Teachers 'voices: A Workers 'health Issue*. Rev Latino-am Enfermagem julho-agosto; 17(4):565-72.

Ammelburg, G. (2003). *Konuşma Sanatı Konuşmacı Eğitimi*. (çev: Nurettin Yıldırım). İstanbul: Doruk Yayımcılık.

Arıkan, Y. (1994). *Tiyatro Eğitimi 1*. (1.Basım). İstanbul: Arıkan Ofset.

Atatürk'ün Bütün Eserleri. (2005). Cilt:14. İstanbul: Kaynak Yayınları

Atatürk'ün Bütün Eserleri. (2005). Cilt:15. İstanbul: Kaynak Yayınları

Atatürk'ün Bütün Eserleri. (2005). Cilt:16. İstanbul: Kaynak Yayınları

Aziz, A. (2011). *Siyasette Etkili İletişim Teknikleri*. İstanbul: Başlık Yayın Grubu.

Başaran, M. ve Erdem, İ. (Eylül 2009). Öğretmen Adaylarının Güzel Konuşma Becerisi İle İlgili Görüşleri Üzerine Bir Araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. Cilt:17 No:3, 743-754. Web: http://www.kefdergi.com/pdf/17_3/17_3-2.pdf adresinden 3 Temmuz 2012'de alınmıştır.

Behrman, A. (2007). *Speech and Voice Science*. United Kingdom: Plural Publishing.

Bele,I., Laukkanen,A.B., and Sipila,L. (2010). *Effects of a Three-Week Vocal Exercise Program Using the Finnish Kuukka Exercises on the Speaking Voice of NorwegianBroadcast Journalism Students*. Finland: Logopedics Phoniatrics Vocology, 2010; 35: 150–165

Birdwhistell, R. (1970). *Kinesics and Context: Essays on Body Movement Communication*. Philadelphia. PA: University of Pennsylvania Press.

Bradley, B. E. (1974). *Fundamentals of Speech Communication: The Credibility of Ideas*. By Wm. C. Brown Company Publishers.USA.

Britannica. Web: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/157438/Demosthenes> adresinden 21.09.2011'de alınmıştır.

Boominathan,P., Mahalingam, S., Samuel, J., Babu, M.V.D., and Nallamuthu, A. (January-June 2012). *Voice Characteristics of Elderly College Teachers: A pilot study*. Journal of Laryngology and Voice. Vol.2, Issue 1.

Boone, D. R. and McFarlane, S. C. (2000). *The Voice and Voice Therapy*. (Sixth edition). USA: Aln &Bacon

Cairns, D. (Ed). (2005). *Body Languages in the Greek And Roman World*. The Classical Press of Wales.

Callaghan, J. (2000). *Singing and Voice Science*. San Diego, California: Singular Publishing Group.

Carnegie, D. (1999). *Etkili Konuşma Sanatı*, (çev: Ayça Haykır). Ankara: Öteki Ajans.

Carter, A.N. (2004). *Etkin İletişim Kurun!*. Arion Yayınevi.

Casson, H. N. (2000). *Söz Söyleme Sanatı*. (çev:Vedat Yılmaz). İstanbul: Kariyer Yayıncılık.

Cevanşir, B., Gürel G. (1982). *Foniatristin Sesin Oluşumu, Bozuklukları ve Korunmasında Temel İlkeler*. İstanbul: Sanal Matbaacılık.

Chapman, J.L. (2006). *Singing and Teaching Singing*. United Kingdom: Plural Publishing.

Cialdini, R. B. (2001). *İnsanları Etkileme Yolları*. (çev: Ali Dönmez). Ankara: İmge Yayınları,

Çevik, S. (1999). *Koro Eğitimi Yönetimi ve Teknikleri*. (2. Basım). Ankara: Yurt Renkleri Yayınevi.

Çongur, H. R. (1999). *Söz Sanatı Güzel Söz Söyleme*. Ankara: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu.

Egüz, S. (1991). *Toplu Ses Eğitimi*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.

EncyclopædiaBritannica.Web:

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/157438/Demosthenes> adresinden 21 Eylül 2011’de alınmıştır.

Er, S. (2009). *Temel Konuşma Teknikleri Diksiyon*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.

Erdoğan, S. (2004). *Sürekli Değişkenler İçin Güvenirlik Analizinde Kullanılan İlişki Katsayılarının Değişken Varyansından ve Etki Büyüklüğünden Etkinlenme Durumları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin Üniversitesi.

Evliyaoğlu, G. (1973). *Konuşma Sanatı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Gallivan, G. and Andrianopoulos M. (2004). Dysphonia Due to Paradoxical Vocal Fold Movement/Episodic Paroxysmal Laryngospasm: Medical and Pharmacological Perspectives.

In C.M. Sapienza and J. Casper (Eds.), *Vocal Rehabilitation for Medical Speech-Language Pathology* (pp. 165-208). United States of Amerika: Pro-ed An International Publisher.

Giray, Ü. (1998). *Yanlışlarıyla ve Doğrularıyla Güzel Konuşma ve Dilimize Yerleşmiş Arapça ve Farsça Söcükleri Okuma Kılavuzu*.İsatanbul: Bilgi Yayınevi.

Goleman, D., Boyatzis, R., McKee, A. (2002). *Primal Leadership Realizing The Power Of Emotional Intelligence*. Boston: Harvard Bussiness Shool Press.

Göçgün, Ö. (2006). *Güzel Konuşma Sanatı*. (4. Basım). Ankara: Nisan Kitapevi.

Göğüş, İ.M. (1996, 28-30 Kasım). *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Ses Eğitimi*. I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumunda sunuldu. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, Bursa.

Göğüş, İ. M. (2000). *Sesin Bakımı, Korunması ve Eğitimi*. Bursa.

Gronbeck, B. E. and McKerrow, R. E. and Ehninger D. and Monroe A. H. (1990). *Principles and Types of Speech Communication*. (Eleventh edition). USA: Scott, Foresman and Company.

Gültekin, E. (1999). *Uygun Olmayan Davranışların Azaltılmasında Ebeveynler Tarafından Uygulanan Uyuşmayan Davranışların Ayrımlı Pekiştirilmesinin Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Gürüz D. ve Eğinli, A.T. (2008). *Kişilerarası İletişim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Gürzap, C. (2010). *Söz Söyleme ve Diksiyon Sanatı*. (15. Basım). İstanbul: Remzi Kitapevi

Hogg, A. M. and Vaughan, M. G. (1995). *Sosyal Psikoloji*. (çev: İbrahim Yıldız-Aydın Gelmez). Ankara: Ütopya Yayınları

Hogg, A. M. and Vaughan, M. G. (2007). *Sosyal Psikoloji*. (çev: İbrahim Yıldız-Aydın Gelmez). Ankara: Ütopya Yayınları.

Holtgrave, T.,and Lasky, B. (1999). Linguistic Power and Persuasion. *Journal of Language and Social Psychology*, 18, 196-205.

Houtte, E. V., Claeys, S., Wuyts, F. and Lierde, K. V. (April 21, 2010). *The Impact of Voice Disorders Among Teacher: Vocal Complaints, Treatment-Seeking Behavior, Knowledge of Vocal Care, and Voice-Related Absenteeism*. Department of Otolaryngology and Head and Neck Surgery University Hospital Chent. Journal of Voice, Vol.25 No:5,2011. Belgium

Howard, E. and Austin, H. (1989). *Born to Sing*. London: Wise Publication

Howell, C.D.(1997). *Statistical Methds for Psychology* (4Th Ed). An Imprint of Wadsworth Publishing Company. USA.

İftar, G. ve Tekin, E. (1997). *Tek Denekli Araştırma Yöntemleri*. (1.Basım). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları

İkesus, S. (1965). *Ses Eğitimi ve Korunması*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

İlyasoğlu, E. (2003). *Zaman İçinde Müzik Başlangıcından Günümüze Örneklerle Batı Müziğinin Evrimi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Kaya, A. (2004). *Etkili ve Güzel Konuşma Sanatı*. Konya: Eğitim Kitapevi Yayınları.

Kirman, A. (2008). *Bir Konuşma Yapar mısınız? İnsanları Gruplar Halinde Bilgilendirme, İkna Etme ve Yönlendirme Teknikleri*. İstanbul: Rota Yayınları.

Kocatürk, U. (2005). *Açıklamalı Tıp Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi.

Kolçak, O. (1998). *Ses eğitimi ve Şarkı Sanatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.

Kutlu, Ö., Dogan, C.D.ve Karakaya, İ. (2008). *Öğrenci Başarısının Belirlenmesi: Performansa ve portfolyoya dayalı değerlendirme*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Lehto, L., Alku, P., Backstrom,T. and Vilkman,E. (2005). *Voice Symptoms of Call-Centre Customer Service Advisers Experienced During a Work-Day and Effects of a*

Short Vocal Training Course. Finland:Logopedics Phoniatrics Vocology. 2005; 30: 14_/27.

Linver, S. (1997). *Konuşma Eğitimi*. (çev: Aliye Özlü). İstanbul: Mert Yayıncılık.

Lucas, E. S. (2004). *The Arts of Public Speaking*. (8. Baskı). University of Wisconsin-Madison. McGraw-Hill Company. Inc. New york.

Maxwell, J. and Dornan, J. (1998). *Etkili İnsan Olmak*. (çev: Demet Dizman). Sistem Yayıncılık.

Maviş, A. (2004). *Söz Söyleme ve İnsanları Etkileme Sanatı*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.

Michelet, J. (1957/ 1964). *Fransız İhtilalı Tarihi*. (çev: Hamdi Varoğlu). C.II-III. İstanbul: MEB Yayınları.

Monroe, A. H. (1945). *Monroe's Principles of Speech*. (Brief Edition). By Scott, Foresman and Company. USA.

Murry, T. and Benninger, M. S. (2006). *The Performer's Voice*. United Kingdom: Plural Publishing.

Nalıncı, A.N. (2000). *Avrupa Birliği'ne Tam Üyelik Yolunda Başarının Anahtarı Yeniden Yapılanma*. Ankara: Ümit Yayıncılık.

Niebudek, E., Kotylo, P., Politanski, P. ve Kowalska, M. (2008), *Acoustic Analysis With Vocal Loading Test in Occupational Voice Disorders: Outcomes Before and After Voice Therapy*. International Journal of Occupational Medicine and Environmental Health ;21(4):301 – 308

Okatan, İ. (1995, 1 Aralık). Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Semineri. Bursa: Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü.

Ömür, M. (2001). *Sesin Peşinde*. (1. Basım), İstanbul: Pan Yayıncılık

Özdem, Y. (2003). *Konuşma Sanatı, Diksiyon*. Kariyer Developer.

Özdemir, E. (2004). *Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı*. (9.Basım). İstanbul: Remzi Kitapevi

Özgür, İ. (2003). *Konuşma Bozuklukları ve Sağaltımı*. Adana: Nobel Kitabevleri.

Pei, M. (1965). *The Story of Language* .(2. Baskı). Philadelphia. PA: Lippincott.

Platon. (1971). *Devlet*. (3.Baskı). (çev: Sabahattin Eyüboğlu). İstanbul: Remzi Kitapevi Yayınları.

Riper, C. V. (1954). *Speech Correction, Principles and Methods*. (Third Edition). New York: Prentice-Hall, Inc.

Sabar, G. (2008). *Sesimiz Eğitimi ve Korunması*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Sarıgöllü, A. (1971). *Roma Edebiyatında Tarih*. Ankara: DTCF Yayınları.

Sataloff, R.T. (2006). *Vocal Health and Pedagogy Volum I: Science and Assessment*. (Second Edition). United Kingdom: Plural Publishing.

Say, A. (2002). *Müziğin Kitabı*. (2.Basım). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Schober, O. (2007). *Beden Dili Davranış Anahtarı*. (7. Baskı). (çev: Süeda Özbent). İstanbul: Arion Yayınevi.

Selçuker, N. ve Ada, S. (2009). *Diksiyon Doğru, Güzel ve Etkili Konuşma*. İstanbul: Kitapdostu Yayınları.

Sered, J.B.(1978). *Oral Communication*. United States of Amerika: Glencoe Publishing.

Smith, A. (1979). *İnsan, Yapısı ve Yaşamı*. (2.Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi Yayınları.

Smith, E., Lemke, J., Taylor, M., Kirchner, H.L. and : Hoffman H.(1998) *Frequency of Voice Problems Among Teachers and Other Occupations*. Journal of Voice: Vol. 12, No. 4, pp. 480—488. Singular Publishing Group, Inc.

Stillings, A. N., Weisler, E. S., Chase,H. C., Feinstein, H.M., Garfield, L. J. and Rissland, L. E. (1994). *Cognitive Science An Introduction*. (Second edition). London: A Bradford Book MIT Press Cambridge

Stuart, C. (2002). *Başarıya Giden Yolda Etkili Konuşma Yöntemleri*. (çev: Ebru Kılıç). İstanbul: Alfa Basım.

Stuart, C. (2010). *Başarıya Giden Yolda Etkili Konuşma Yöntemleri*. (çev: Ebru Kılıç). İstanbul: Alfa Basım.

Şahin, M. (2009). *Söz Söyleme ve Konuşma Sanatı Diksiyon*. İstanbul: Avcıol Basım Yayın.

Şahin, S. (2007). *Güzel, Etkili Konuşma ve Yazma Sanatı*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.

Şenbay, N. (2010). *Söz ve Diksiyon Sanatı*. (27. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Şencan, H.(2005): *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Şimşek, G. (1994). *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (Özel Sayı). Ankara: GEFAD

Taşer, S. (2006). *Konuşma Eğitimi*. İstanbul: Papirüs Yayınevi.

Taylor, E. S., Peplau, A. L., Sears, O. D. (2008). *Sosyal Psikoloji*. (2.Baskı). (çev: Ali Dönmez). Ankara: İmge Kitapevi.

Töreyin, A. M. (Kış 1992). Öğretmenlik Mesleğinde Ses Eğitiminin Gereği. *Akademik Yorum*. Nr.2. Web: http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/makale/M-Toreyin_11.html adresinden 3 Temmuz 2012’de alınmıştır.

Töreyin A.M. (5-7 Eylül 1996). Sınıf Öğretmenliği Bölümlerinde Ses ve Konuşma Eğitimi. *III.Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirisi*. Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Töreyin, A.M. (2001, 01-03 Kasım). Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının Ses Eğitimi Alan Derslerinde Karşılaşılan Sorunlar Ve Müzik Öğretmenliğine Etkileri. *I. Ulusal Koro Eğitimi ve Yönetimi Sempozyumunda* sunuldu, Ankara.

Töreyin, A.M. (2008). *Ses Eğitimi* .(1. Basım). Ankara: Sözkesen Matbaacılık

Trenholm, S., Jensen A. (2004). *Interpersonal Communication*. (Fifth Edition). Newyork: Oxford Urivedsity Pres.

Türk Dil Kurumu. (1998). *Türkçe sözlük (genişletilmiş baskı)*. Ankara: TDK.

Uçan, A. (2005). *Müzik Eğitimi*. (3. Basım). Ankara: Evrensel Müzikeyi

Uztuğ, F. (2004). *Siyasal İletişim Yönetimi*. İstanbul: MediaCat Kitapları.

Ünalın, Ş. (2003). *Kişisel Gelişim Teknikleriyle Sözlü Anlatım*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Witz, M. (2004). *1000 Kişi Önünde Konuşmak ve Bundan Keyif Almaya Dair*. İstanbul: Dharma Yayınları.

Yalçın, Ş. (2003). *Doğru Türkçe*. (3.Basım). İstanbul: Metis Yayınları.

Yaman, E. (2001). *Doğru, Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı*. (2.Basım). Ankara: Gazi Kitapevi

Yaman, E. (2007). *Sonsuz Huzur Mutluluk ve Başarı Yolunda İnsan ve İletişim*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Zeren, A. (1997). *Müzik Fiziği* .(2. Basım).İstanbul: Pan Yayıncılık

EKLER

EK-1 DAVRANIŞ GÖZLEM FORMU

Davranış Gözlem Formu

Ölçülecek Davranışlar	1 Çok Zayıf	2 Zayıf	3 Orta	4 İyi	5 Çok İyi
Doğru yerde ve biçimde soluk alma	()	()	()	()	()
Solunum kontrolünü sağlama	()	()	()	()	()
Konuşmaya doğru atak ile başlama	()	()	()	()	()
Sesini doğru rezonans bölgelerinde büyütme	()	()	()	()	()
Konuşmada anlaşılabilirliği (artikülayon) sağlama	()	()	()	()	()
Konuşmada yöresel şiveyi kullanmama diyalekt	()	()	()	()	()
Vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme	()	()	()	()	()
Konuşmayı doğal, rahat ve canlı (monotonluktan uzak) sürdürme	()	()	()	()	()
Konuşma sırasında jest ve mimiklerini doğru ve uygun şekilde kullanma	()	()	()	()	()
Konuşma süresince kendinden emin bir duruş, tavır sergileme	()	()	()	()	()
Konuşma hızını olağan sınırlarda sürdürme (dakikada 125-175 sözcük)	()	()	()	()	()
Hissettiklerini vücut pozisyonuna dökebilme (beden dili)	()	()	()	()	()

1-Bu maddeler anlaşılıyor mu?

2- Maddeler yeterli mi?

EK-2 İZİN YAZISI

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SAYI:B.30.2.GÜN.0.44.72.00 /8020
KONU:İzin

ANKARA
11.10.2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Enstitümüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Doktora öğrencisi Demet GÜRHAN, Prof. Dr. A. Meral Töreyin’in danışmanlığında yürüttüğü “Ses Eğitimi Uygulamalarının Politikacıların Konuşma Becerileri Üzerindeki Etkisi” isimli doktora tezi ile ilgili olarak ekli dilekçesinde belirttiği konuyla ilgili araştırma ve çalışma yapmak istemektedir.

İlgili öğrenciye müsaade edilmesi hususunda gereğini bilgilerinize saygılarımla arz/rica ederim. ,

YILDIZ

Prof. Dr. Musa

Yardımcısı

Müdür

EK: 1-Dilekçe
2-Tez Önerisi

EK-3 OKUTULAN METİNLER

TRABZON HALKINA NUTUK

(15 EYLÜL)

Trabzon, 16 (Özel muhabirimizden)- Dün akşam Belediye tarafından cumhur başkanı şerefine otuz kişilik bir ziyafet verildiğini bildirmiştim. Ziyafette Belediye ve halk namına Halk Partisi heyetinden Avukat Faik Bey, Gazi Paşa Hazretleri'ne hitaben bir nutuk söylemişlerdir.

Cumhurbaşkanımız bu nutka samimi bir karşılık vererek Trabzonlulara teşekkür etmiştir:

Muhterem beyler, Trabzon ve Trabzonluları temsil eden sizlerle bir sofrada buluştuğumdan, büyük bir mutluluk duyuyorum. Özellikle bugün yaptıkları coşkulu karşılamadan, gösterdikleri ciddi ve samimi sevgiden dolayı sayın Trabzon halkına sunmayı görev bildiğim kalpten teşekkürlerimi sizlere seslenerek ifadeye fırsat bulduğum için, çok mutluyum.

Beyler, hemen bütün Trabzon halkını, bir samimiyet kitlesi halinde gördüm. Kadınlarının, çocuklarının, ihtiyarlarının gözünde yaş gördüm. Bu ne olağanüstü bir duygu, bu ne şefkat, bu ne yüksek ahlaktır. İtiraf etmek zorundayım ki, bugünkü gördüklerimin ve hissettiklerimin bu değerli il ve bu sayın halk hakkında bende oluşturduğu fikirleri, düşünceleri, bugüne kadar hiçbir şey bu derecede sağlayamamıştır. Emin olabilirsiniz ki, Trabzon'u ve Trabzonluları ziyaret etmek, senelerden beri bende büyük bir arzu ve derin bir özlem halinde idi. Beni bu mutluluktan bugüne kadar yoksun bırakan eden, hepinizin yakın bildiği durumlardı. Bugün çok mutluyum; çünkü, beni, sevdiklerimi görmekten men eden o uğursuz şartlar, tamamen yok olmuştur.

Çok arzu ederdim ki, birçok telgrafla beni görmek arzusu gösteren Trabzon'a bağlı ilçeleri ve halkını da ziyaretle onurlanayım. Fakat, o kadar zaman ayırmaya imkan olmayacaktır. Ne yazık ki, onları şimdilik, yalnız saygıyla anmak, selam ve sevgilerimi sunmakla yetinmek zorundayım.

Arkadaşlar, beş sene önce Samsun'a ayak bastığım zaman, bana güç veren vatandaşlarımın ön safında kahraman Trabzonluların bulunduğunu asla unutmayacağım.

Büyük kanlı Sakarya Savaşına 3. Ordu ile yetişen Trabzonluların savaşta gösterdikleri fedakarlıkların kıymetli anısı beynimde kazanmış olarak kalacaktır. Bu vatansever halka, o kahraman yiğitlere sahip olan bu değerli ilimizi, bir Ermenistan kapısı veya hayal edilen bir Pontos Krallığı ülkesi yapmak istek ve tehditleri, ne uğursuzdu. Şüphesiz o kabuslar, artık sonsuza kadar bir hayal olmuştur.

Efendiler, vatanın birliğini, hürriyet ve bağımsızlığı sağlayan, milletimizi Cumhuriyet idaresine kavuşturan devrimimiz, ekonomik kalkınma ve mutluluğumuzu, sağlayarak uygar dünyada saygın bir yere getirecektir. Bu verimli, halkı zeki, girişimci, çalışkan olan Trabzon'umuzu, az zamanda İç Anadolu'ya bağlanmış, güzel rıhtım ve limanla donatılmış görmek, en büyük emelimdir.

Trabzon, Türk toplumunda Cumhuriyet'in, zengin, güçlü, hassas, çok önemli kaynaklarından biridir. Böyle bir Cumhuriyet şehri, elbette gerekli gördüğü bütün kalkınma ve ilerleme araçlarına sahip olacaktır.

Sözlerime son verirken, sayın Trabzonlulara sevgi ve saygılarımın ve gösterdikleri samimi duygulardan dolayı teşekkürlerimin bildirilmesine aracı olmanızı rica ederim.

KONYA ESNAF VE T  CCARLARINA NUTUK

(20 MART 1923)

Saygıdeğer Beyler

Bundan  nceki ziyaretlerimde olduğu gibi, bu defa da sayın Konyalıların hakkımda gösterdikleri samimi ve coşkulu karşılamadan büyük mutluluk duydum. Bütün Konyalılara teşekk rlerimin bildirilmesini rica ederim. Belediyebaşkanı Beyefendi'nin kendi adına, Konya halkı adına, Konyalı bilim adamları, esnafı, tüccarları adına şahsım için gösterdikleri yürekte takdirlerine de ayrıca teşekkür ederim. Ülkemizde, gidebildiğim her yerde, uğradığım her beldede sayın halkımızın çok samimi, çok coşkulu, ve yürekte sevginin, yüce ruhlu milletimizin her yerde sevgi, güven ve inancını görmekle mutluyum. Fakat milletimin bu sevgisine, bu güven ve inancına layık olduğumu iddia edemem. Bu bu güven ve inanca, ancak bundan sonra da tarihe, millete, vatanıma karşı üzerime düşen namus görevini var gücümle yaparak layık olmaya gayret edeceğim.

Kadıozade Ahmet Efendi'nin yürekte ve samimi sözleri beni özellikle duygulandırdı. Kendilerine  zel olarak teşekkür ederim. Efendiler, bilmem hatırladınız mı, üç sene önce de Konya halkıyla karşı karşıya gelmiş, kendileriyle görüş alışverişinde bulunmuş, o zaman milletin içinde bulunduğu acı şartları Konyalılarla baş başa konuşmuştum. O zaman kutsal topraklarımız her taraftan çiğnenmiş bulunuyordu. Düşmanlar bütün yurdumuza hakimdi. O zaman demiştim ki, saygıdeğer Konyalılar, bu milletin namusunu, hayatını, geleceğini kurtarmak için onun bütün varlığına kasteden g  leri yok etmeye bu milletin yeteneği, yüceliği ve azmi bol bol yeter. Bu sözlerimin doğruluğunu olaylar ortaya çıkarmıştır. Çünkü bu milletin azmi, dayanışması, kahramanlığı sayesinde düşman darmadağın ve perişan edildi.

Dış düşman artık bizim için bir düşman olmaktan çıkmıştır. Bağımsızlığımızı yok etmeye çalışanlar artık bizim için korkunç değildir. Onun tehlikeli olmaması için gerekli önlemler alınmıştır. Biz dış düşmanı milletin birliğiyle getirdik yendim. Ama düşman yalnız dışarda değildir. İ te de bu milletin hayatıyla oynamak isteyen düşmanlar var. Dış düşmana karşı aldığımız önlemleri, gösterdiğimiz birliği, i  düşmana

karşı da daha şiddetle, daha uyanıklıkla göstermeliyiz. Söngü ile, silahla, kanla elde ettiğimiz zaferden sonra, bilim, fen ve ekonomi gibi sahalarda başarılı olmak için çalışacağız. Milleti zenginliğe ve parlak bir geleceğe götüreceğ bu sahalarda güvenle, başarıyla yürüyebilmek ise, yalnız bir şarta bağlıdır. Bu şart bulunmazsa, o sahalarda başarımız imkansızdır. Bu şartlar şudur: Milletin doğrudan doğruya kendi egemenliğine kendinin sahip olmasıdır. Üç buçuk dört seneden beri uygulanarak milleti kurtuluşa götüren, bundan sonra da sonsuza kadar uygulanarak milleti parlak bir geleceğe götüreceğ olan bu yönetim tarzı için tehlikelerin hepsi sona ermiş değildir. Ama egemenliğine doğrudan doğruya sahip olmanın değerini çok iyi anlayan ve çok iyi bilen millet, bu kutsal egemenliğine karşı baş gösterecek her tehlikeyi yok edecektir. Konyalılar tarihin her değişim döneminde acı tatlı günler gördüler. Tarihin dersindeki önemi herkes gibi saygıdeğer Konyalıların da taktir edeceğine eminim. Bu güven içinde, Konya'nın milli egemenliğin sürdürölmesinde en güçlü dayanak noktalarından biri olacağına inancım tamdır. Konyalıların tarım, ticaret sahasında gösterdikleri çalışma, sahip oldukları sağduyu ve ülke sevgisi beni pek haklı olarak bu güvene götürmektedir.

Saygıdeğer Konyalılarla böyle bir sofrada bulunmaktan dolayı çok mutluyum. Hepinize teşekkür ederim.